

Ethio-SHEP

Mala Gabaa irratti xiyyeeffate

Qajeelfama Raawwii

SHEP

The Ethio-SHEP Approach

Guidelines for the Implementation Process of Smallholder Horticulture Empowerment
and Promotion Approach

Qabiyyee

Ministeera Qonnaa irraa kan ergame	1
JICA irraa kan ergame	2
Galata	3
Seensa	4
Boqonnaa 1: Duub-duubee fi yaada rimee.....	7
1. Yaada Rimee Duub-Duubee fi Dhiibbaa/Bu'aa qabatamaa Hubachuu	8
1.1. Seensa Tooftaa Ethio-SHEP	8
2. Yaada /hubannaa Tooftaa SHEP.....	10
2.1. Duub-Duubee yaada rimee Tooftaa "SHEP"	10
2.2. Tooftaan 'Ethio-SHEP' tarkaanfiilee/tartiiba baay'ee barbaachisaa 4 qaba.....	12
Boqonnaa 2: Tooftaa Raawwii Ethio-SHEP	15
2-1. Qophii.....	16
1. Tarkaanfii Jalqaba duraa 1. Marii/Walgahii hubannoo uumuu fi Baniinsaa sirna Piroposaalaa.....	16
2. Tarkaanfii jalqaba duraa 2. Aanaalee filachuu.....	20
3. Tarkaanfii jalqaba duraa 3: Walgahii Leenjii leenjistoota SHEP (ToT).....	23
4. Tarkaanfii jalqaba duraa 4: Filannaa Garee xiyyeeffannaa Qonnaan bulaa.....	27
2-2. Leenjii Garee Qonnaan bulaa Xiyyeeffannaa.....	29
1. Tarkaanfii 1: Walgahii baniinsaa filannaa bakka bu'aa garee qonnaan bulaa Xiyyeeffanna Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii	29
2. Tarkaanfii 2: Qo'annoo Ka'umsaa Hirmaannaan	32
3. Tarkaanfii 3: Qo'annoo Gabaa	37
4. Tarkaanfii 4: Midhaan filatame	41
5. Tarkaanfii 5: Fooramii walitti Hidhamiinsaa Gabaa.....	45
6. Tarkaanfii 6: Ethio-SHEP Leenjii Teekinkaa Leenjifitootaa LL.....	50
7. Tarkaanfii 7: Sadarkaa Xiinxalaa rakkoo yeroo omishaa midhaani fi baajataa	53
8. Tarkaanfii 8: Leenjii dirree irraa.....	60
9. Tarkaanfii 9: Hubannoo waa'ee koorniyaa Gabbisuu.....	64
10. Tarkaanfii 10: Qonnaan bulaa qonnaa bulaa irraa akka baratee kaka'umsaa horatu sagantaa dawwaannaa wal jijjirraa qopheessuu	69
11. Tarkaanfii 11: Guyyaa Dawwaannaa dirree qindeessu	74
Boqonnaa 3: Hordoffii fi Gamaggama.....	77
1. Hordoffii yeroo yeroon	78
2. Qu'annoo Marsaa dhumaa	80
Tarree Ibsaa dabalata.....	82

Tarreeffama Gabaajee

CP&IAD	Ragaa Xiinxala Omishaa fi galii
HM	Hojjattoota Misoomaa
Ethio-SHEP	Pirojektii Omisha Gabaa Bu'uureffate Beeksisuun Qonnaan Bulaa Qabiyyee Xixxiqqaa Kuduraa fi Muduraa Omishu Cimsuu (Ethio-SHEP)
WLQ	Wirtuu Leenjii Qonnaan Bulaa
GHCP & PHHT24	Oogumaa Waligalaa Oomisha Kuduraa fi Muduraa fi Qabinsaa Oomishaa Boodaa (GHCP & PHHT) 24
GoE	Government of Ethiopia (Mootummaa Itoophiyaa)
JICA	Dhaabbata Walta'iinsa Deeggarsa Teeknikaa Jaappan/ Ejensii Tumsa Gargaarsaa Idil- Addunyaa Jaappaan (JICA)
MLF	Fooramii Walitti Hidhamiinsa Gabaa (Market Linkage Forum)
MoA	Ministeera Qonnaa (Ministry of Agriculture)
M&E (HG)	Hordoffii fi Gamaaggama (Monitoring and Evaluation)
SHEP	Qonnaan Bulaa lafa Qanbiyyee xixxiqqaa Kuduraa fi muduraa Omishan Cimsuu (Small-holder Horticulture Empowerment Project)
WUA (WIB)	Waldaa itti fayyadama Bishaanii (Water Users Association)

Tarreeffama Gabatee

Gabatee 1. Haala Waliigalaa pirojektichaa	9
Gabatee 2. Sagantaa Walgahii Baniinsaa seensa sirna piroposaalaa	17
Gabatee 3. Samuuda Sagantaa Walgahii Koree Aanaalee pirojektichaa filachuu	20
Gabatee 4. Saamuda Cheek listii adda baafannaa iddoo	21
Gabatee 5. Ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa Ethio-SHEP	27
Gabatee 6. Samuda Sagantaa Walgahii baniinsaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa	30
Gabatee 7. Saamuda Sagantaa Shaakallii Qo’annoo Ka’umasaa	33
Gabatee 8. Saamuda sagantaa Shaakallii Qo’annoo Gabaa	37
Gabatee 9. Gahee fi itti gaafatamummaa	38
Gabatee 10. Samudaa Sagantaa shaakaala filannaa Midhaanii	41
Gabatee 11. Saganta samudaa fooramii walitti hidhamiinsaa Gabaa	46
Gabatee 12. Saganta Samuda Walgalii Teekinkaa (LL)	51
Gabatee 13. Samuudaa sagantaa yeroo omishaaa gaggeessuu fi baajata	54
Gabatee 14. Samuda Uunkaa xiinxala rakkoleef	56
Gabatee 15. Fakeenyaa XiinxalaRakkoollee	56
Gabatee 16. Samuda sagantaa leenjii dirree irraa	61
Gabatee 17. Sammuuda saganta Godina Arsii irra walitti qabame	70
Gabatee 18. Sammuuda sagantaa	74

Tarree Giraafii

Fakkii 1. Odeeffannoo dogongoraa gabaa gar-lamee Hambisuu	10
Fakkii 2. Kaka’umsa Bu’uuraa lamatu jira: kaka’umsa Mataa Ofii fi Alaa	11
Fakkii 3. Namni si’oomina kan horatu yoo fedhiwwan xiin-sammuu sadeen (of danda’uu, of Bulchuu fi walitti hidhamuu) guutameef.	12
Fakkii 4. Tarkaanfiilee barbaachisaa ‘Ethio-SHEP’	12
Fakkii 5. Saamuda uunkaa piroposaalaa	19
Fakkii 6. Unkaa qo’annoo Ka’umsaa fi Dhumaa/boodaa	35
Fakkii 7. Fakeenya Uunkaa Qo’annoo Ka’umsaa	35
Fakkii 8. Oogumaa Waligalaa Oomisha Kuduraa fi Muduraa fi Qabinsaa Oomishaa Boodaa (GHCP & PHHT) 24	36
Fakkii 9. Unka Ittiin filannoon Midhaanii gaggeeffamu	39
Fakkii 10. Fakeenya Unka Filannoo Midhaanii Guutame	40
Fakkii 11. Uunkaa miidhan filatama	43
Fakkii 12. Shiittii miidhaan ittiin filatamu	44
Fakkii 13. Obboo. Fiqaduu walitti hidhamiinsafooramii Gabaa (<i>sagalee qonnan bula irraa 2020</i>)	49
Fakkii 14. Samuda unka Kalaandara Omishaa fi Baajataa	57
Fakkii 15. Fakeenya Kalaandara Midhaanii fi Baajataa	57
Fakkii 16. Ibsa unka Kalaandara Midhaani fi Baajataa	58
Fakkii 17. uunkaa shaakaala Dirree	71

Ministeera Qonnaa irraa kan ergame

Ethiopia's economy is much dependent on agriculture, with about 85% of the population relying on agriculture for their livelihood. In account of this, the horticulture development department has a major role in increasing production and productivity of farmers through implementation of improved technologies and practices. Our department has implemented the National Horticulture Development and Marketing Strategy aiming at sustainably increasing the production and productivity of horticultural crops to improve the food and nutrition security and income-generation capacity of the producers. Recently, our ministry had reform and restructured directorates. Thus the previous Horticulture Development and Technology Transfer Directorate has been upgraded to Horticulture Development Department under State Minister of Agriculture and Horticulture Development Sector and it consists of desks of Vegetables & Herbs, Fruit, Roots & Enset, and Floriculture Development.

The Ethio-SHEP project has been one of the partners in supporting our ministry's horticulture development initiatives. The project has been jointly implemented by JICA and Ministry of Agriculture (MoA), Oromia Bureau of Agriculture (OBoA) and Amhara Bureau of Agriculture (ABoA) to realize the market-oriented agricultural extension services to smallholder farmers on the ground. Through its six-year intervention, the SHEP approach has been recognized by our ministry and target regions as one of the effective & practical market-oriented extension approach.

During the intervention period, the Ethio-SHEP project developed user-friendly extension materials and distributed them to project areas in hard and soft copies that are to be utilized by counterparts during their regular training programs. The Ethio-SHEP Implementation Guideline is one of the most important documents developed through two-round workshops in June 2021 & July 2022 by agricultural experts selected from MoA, regional and zonal agricultural experts and including other partners such as, SAA and IFAD as a result of the six-year Ethio-SHEP project intervention

Our department hereby endorses the Ethio-SHEP Implementation Guideline as a final version so as to utilize it in scaling up of the SHEP approach and update periodically in line with revision of the horticulture extension package. At this opportunity, our ministry has great recognition to the Ethio-SHEP project for promoting market-oriented agriculture with smallholder horticulture farmers nearly for six years to practice "Farming as a Business" in the two regions (Amhara and Oromia) since 2017.

Mr. Abdella Negash Seid
Chief Executive Officer
Horticulture Development Department
Ministry of Agriculture

JICA irraa kan ergame

Smallholder Horticulture Empowerment & Promotion (SHEP) Approach was originally developed in Kenya through a technical cooperation project between JICA and the Ministry of Agriculture of Kenya in 2006. SHEP is an approach, which helps to realize "Market-Oriented Agriculture" by transforming farmers' mind from "grow and sell" to "grow to sell". In Kenya, with this approach, the project achieved doubling income of 2,500 smallholder farmers only within 2 years (2007-2009). Since then, SHEP approach has rapidly expanded to 30 countries in Africa and 50 countries worldwide as one of the key pillars of JICA's Agricultural Cooperation.

In Ethiopia, JICA and the Ethiopian Government started the implementation of "The Project for Smallholder Horticulture Farmer Empowerment Through Promotion of Market-Oriented Agriculture (Ethio-SHEP)" in Amhara & Oromia region in 2017. The project made remarkable achievement at farmer's level (both in terms of income and production techniques) as well as significantly contributed to the capacity development of experts in the target areas. The provisional results of the Terminal Evaluation of the project conducted in August 2022 shows that the target farmers increased crop productivity (kg/ha) and the average price of their produce (ETB/kg) after the two-year interventions by the project, which resulted in growth of their net income by 125% on average.

Building on this success, this implementation guideline was developed in collaboration with counterparts (MoA, ABoA and OBoA) based on practical experiences from the implementation of the Ethio-SHEP project in Ethiopia. After series of discussion & consultation with senior experts from Federal, Region and Zone including development partners (Sasakawa and IFAD), the guideline was finalized and has been prepared in 3 languages (English, Amharic and Afaan Oromo) with detail steps on how to implement market-oriented agriculture extension service using the SHEP approach while fully taking into account the Ethiopian context such as policy, institution, markets, and local conditions of the farmers on the ground.

The achievements from the last 6 years of the project clearly showed that the SHEP approach could definitely contribute to strengthen & transform Ethiopian agriculture extension service by changing smallholder farmers' landscape & livelihood. I hope this implementation guideline will be an integral part of the Ethiopian government's agricultural extension system and widely utilized by the agriculture extension service providers at all levels to further promote market-oriented extension service in Ethiopia.

Finally, let me express my sincere appreciation to all the agriculture experts at the Federal, Regional, Zonal and Woreda levels for their unreserved efforts to develop, finalize, and disseminate the guideline.

October 2022

Katsuki Morihara (Ph.D.)
Chief Representative
JICA Ethiopia Office

Galata

This Ethio-SHEP Implementation Guideline was developed as an output of the 1st guideline development committee workshop in June 2021 and was finalized at the 2nd guideline development committee workshop in July 2022. Committee was composed of counterparts of the Ethio-SHEP project, namely Ministry of Agriculture (Horticulture Development & Technology Transfer Directorate and Agricultural Extension Directorate), Amhara Bureau of Agriculture (Horticulture & Irrigation Water Management Directorate and Agricultural Extension Directorate), Oromia Bureau of Agriculture (Crop Development Directorate and Agricultural Extension Directorate), Agriculture Office (Horticulture Team and Extension Team) of Awi zone and West Gojam zone from Amhara region, Agriculture Office (Crop Production & Protection Team and Extension Team) of Arsi zone and Jimma zone from Oromia region, researchers from Melkasa Agricultural Research Center and development partners such as Sasakawa Africa Association (SAA) and IFAD PASIDP-II team. We sincerely appreciate their paramount contribution to development of this Ethio-SHEP Implementation Guideline (English, Amharic and Afaan Oromo) in line with the Ethiopia National Agricultural Extension Strategy.

We would also like to send special thanks to experts and farmers of respective target woredas & kebeles who are not mentioned in this document but actually exercised the market-oriented agricultural extension by introducing the SHEP approach on the ground and brought tangible evidence of effectiveness of the SHEP approach in Ethiopian context. They are the pioneers of the SHEP approach in Ethiopia, and witness of its success in improving farmers' livelihood.

We, as the Ethio-SHEP project team, strongly believe that this Ethio-SHEP Implementation Guideline will serve as a practical guiding document for agriculture professionals who are mandated to deliver market-oriented & demand-driven extension services and will contribute to the livelihood change of smallholder farmers in Ethiopia nationwide.

November 2022

Fumiaki SASO
Chief Advisor/SHEP Approach
Ethio-SHEP Project

Seensa

Qajeelfamni kun kan qindeeffame muuxannoo pirojektii Omisha Gabaa bu'uureffate beeksisuun Qonnaan Buloota Qabiyyee xixiqqaa Kuduraa fi Muduraa Omishan cimsuu (Ethio-SHEP) pirojektii wal Deeggarsaa Teeknikaa Mootummaa Itoophiyaa fi Dhaabbata Gargaarsa Addunyaa Jaappaniin dha (JICA).

Tooftaan SHEP jalqaba kan hundaa'e biyya Keeniyaa keessatti Walta'iinsa Deeggarsa Teeknikaa Mootummaa Keeniyaa fi Jaappaan jidduutti godhameen yoo ta'u kaayyoon isaa tajaajila ekisteenshinii qonnaa cimsuu dha ture. Pirojektichi Keeniyaa keessatti bara 2006(ALA) hojii isaa yoo jalqabu, tooftaan 'SHEP' guddate adeemsa raawwii pirojektii yaalii fi dogongoraa keessa darbeeti dha. Muuxannoo lafa jiru irratti hundaa'uun, 'SHEP' ilaalcha isaa gara qonna gabaa bu'uureffatetti jijjiiruu fi qonnaan buloota qabiyyee xixiqqaa qaban aangessuun gara ekisteenshinii qonnaatti guddisuu dha.

Bara 2022(ALA) ttii tooftaa 'SHEP' Afrikaa keessatti qofa osoo hin daangeffamin gara biyyoota Eeshiyaa, Jiddugala Bahaa fi biyyoota Laatiin Ameerikaa waliigala biyyoota 23 keessatti babal'isuuf yaadamee jira.

Pirojektiin "Ethio-SHEP" Itoophiyaa keessatti bara 2009 (2017) yoo jalqabamu, iddoo irratti xiyyeeffate hojjate keessatti galii qonnaan buloota qabiyyee xixiqqaa guddisuun milkaa'ee jira. Gareen pirojektichaa tajaajila ekisteenshinii mootummaa Itoophiyaa hojii irra oolche guddisuuf hojiilee adda addaa gaggeessanii jiran. Pirojektiin 'Ethio-SHEP', adeemsa raawwii keessatti tooftaa "SHEP" Keeniyaa keessattii hojii irra oole irra deebi'ee xiinxalee, haala qabatama ekisteenshinii qonnaa fi caaseffama Itoophiyaa waliin deemuu danda'uun tooftaa 'Ethio-SHEP' jedhamu ta'eera.

Kaayyoo

Kaayyoo guddaan qajeelfama kanaa haala raawwattootni ekisteenshinii qonnaa sagantaa leenjii Qonnaan Bulaa qabiyyee xixiqqaa Omisha Gabaa bu'uureffate itti karoorsanii fi kennan irratti deeggaruu dha. Fayyadamtootni dokumentichaa raawwattoota tajaajila ekisteenshinii qonna Kuduraa fi Muduraa fi kutaa ekisteenshinii feederaalaa, Naannoo, Godinaa fi sadarkaa Aanaa fi akkasumas Hojjattoota Misoomaa (HM) Qonnaan Buloota Qabiyyee Lafa xixiqqaa qaban deeggaruuf gaheen kennameef dha. Qajeelfamni kun leenjii waggaa keessatti itti fufiinsaan feederaalli, mootummaaleen sadarkaa Naannoo fi akkasumas leenjii mootummaalee sadarkaa naannoo ogeessota kuduraa fi muduraa Godinaaleen kennamuuf ooluu ni danda'a. Qooda fudhatootni biroo gahee isaanii irratti leenjii hojjattoota ekisteenshinii fi Qonnaan Buloota Qabiyyee Xixiqqaa qaban irratti gaggeessuuf itti gaafatamummaa qaban dokumentii kana gargaaramuu ni danda'an. Dubbistoota irraa wanti eegamu, qajeelfama raawwii kana ilaaluun tooftaa "Ethio-SHEP" Naannoolee, Godinaalee, Aanaalee fi gandoota isaanii keessatti hojii irra akka oolchani dha. Qajeelfamni kun akkasumas muuxannoo pirojektiin "Ethio-SHEP" Naannoo Amaaraa fi Oromiyaa keessatti qabu irratti hundaa'ee kan qophaa'e yoo ta'u, raawwattootni naannoolee adda addaa keessa jiran samuda sagantaalee, uunkaalee fi meeshaalee/maateriyaaliiwwan kana gara qabatamaa naannoo isaanitti akka sirreessanii hojii irra oolchan ni jajjabeeffamu.

Dokumentiin qajeelfama raawwii kun Boqannaa sadii qaba: Boqannaa 1 yaada duub-duubee (back ground) haala waliigalaa tooftaa "Ethio-SHEP" fi haala boca (Design) pirojektii "Ethio-SHEP" ibsa. Boqannoo 2 Qindeessitootni haala kamiin leenjiiwwanii fi walgahiiwwanii akka qopheessanii fi hojiilee tooftaa "Ethio-SHEP" akka raawwatan agarsiisa. Boqannaa 3. Hordoffii fi gamaaggama raawwii hojii "Ethio-SHEP" haala hirmaachisaa ta'een adda baasa. Boqannaan 2 fi 3 lamaanuu cuunfaa fi kaayyoo hojiilee tokko tokkoon sadarkaan samuda sagantaa, baajata, uunkaa leenjii fi meeshaa ni qabata.

Qajeelfama uwwisa hojiilee hundaa tooftaa Ethio-SHEP kana irraa darbuun, gareen pirojektichaa varshinii salphaa

hojiilee ijoo qajeelfamichaa irraa baasuun ‘paakeejii salphaa hojiilee Ethio-SHEP’ jedhame qopheessee jira. Qajeelfamni salphaan kun dhaabbileen tooftaa gabaa-bu’uureffate baajata xiqqan akka beeksisaniif qophaa’e.

Gara pirojektichaatiin, gareen ‘Ethio-SHEP’meeshaalee ekisteenshinii gara garaa heddu kanneen akka ‘Kambishabai’, maanuwaalii too’annaa dhibee fi ilbiisotaa fi uunkaalee gosa adda addaa kan akka qo’annoo gabaa, filannoo sanyii, qo’annoowwan ka’umsaa fi dhumaa, Kalaandara/yeroo omishaa, baajataa fi koorniyaa, kkf hojjatanii jiran. Dabalataanis miseensotni hawaasa naannoo haala salphaan akka hubachuu danda’an, maanuwaaliiwwanii fi uunkaaleen fakkiwwanii fi agarsiisota adda addaa qophaa’anii jiran.

Qajeelfamni raawwii kun qondaalota/ogeessota tajaajila ekisteenshinii qonna mootummaa Itoophiyaa fi qooda fudhattoota biroo qonna gabaa bu’uureffate beeksisuun deeggarsa qonnaan bultoota qabiyyee lafa xixiqqaa irratti hojjataatiif faayidaa qabeessa akka ta’u ni amanna.

Boqonnaa 1: Duub-duubee fi yaada rimee

Hubannoo Yaada rimee Duub-duubee
fi Dhiibbaa pirojektichaa

1. Yaada Rimee Duub-Duubee fi Dhiibbaa/Bu'aa qabatamaa Hubachuu

1.1. Seensa Tooftaa Ethio-SHEP

Duub-Duubee fi yaada Waliigalaa Ethio-SHEP

Qonni lafee dugdaa dinagdee Itoophiyaa waan ta'eef, gahee omisha biyya keessatti omishamu keessaa gara harka walakkaa yoo qabatu, jiruu fi jireenyi humna namaa %85 ta'uu deggaruu fi sharafa biyya alaa %90 ta'u ni argamsiisa. Biyyi Itoophiyaa qilleensa gosa adda addaa, lafa bala'aa omisha gahaa kennuu danda'u, rooba gahaa fi humna namaa bal'aa waan qabduuf qonnaaf baay'ee mijooftu dha. Humna bal'aa jiru kana waan hubateef, mootummaan tajaajila ekisteenshinii amma hojii irra oolee jiru akka Imaammata tokkootti cimsuun seektara qonnaa jijjiiruuf murteesse jira. Biyyattiin humna qonnaa guddaa fi tattaaffii mootummaa cimaa qabaatu illee, qonnaan bultootni qabiyyee xixiqqaa qaban amma illee rakkoowwan adda addaa keessatti tattaaffachaa jiran,

Rakkoolee kana hiikuuf, mootummaan bara 2009 (2017ALA) keessa tarsiimoo ekisteenshinii baasee ture. Tarsiimichi akka agarsiisutti qonnaan bultoota qabiyyee xixiqqoo qaban haala baratamaa/aadaa irraa gara omisha qonna gabaa (gara gabaaf omishuu) ceesisuun/jijjiiruun faayidaa inni qabu lafa kaayee jira.

Haala kana keessatti ilaalcha qonnaan bulaa gara omisha qonna gabaa irratti xiyyeeffatetti jijjiiruuf mootummaan Itoophiyaa Dhaabbata Walta'iinsa Deeggarsa Teeknikaa Addunyaa Jaappaan (JICA) deeggarsa gaafatee ture.

Haaluma kanaan, marii mootummaa Itoophiyaa waliin gaggeeffameen, Dhaabbatni Walta'iinsa Addunyaa Jaappaan mata duree leenjii "Sagantaa leenjii Qonnaa Qotee Bultoota Qabiyyee lafa xiqqaa qaban Jiddu galeessa godhate" jedhu bara 2006(2014) irraa eegalee jalqabee jira. Leenjii biyya Jaappaan kana boodaa, hirmaattotni hojii yaalii pirojektii Naannoo Oromiyaa keessatti jalqabani ture. Adeemsa yaalii pirojektichaa keessatti, qonnaan bultoota irratti xiyyeeffatamee hojjatamu biratti jijjiiramootni gaggaariin kan akka babal'ifannaa omisha gabaa fi midhaan gabaa irratti gatii guddaa qabu (qullubbii adii) mul'atee jira.

Bu'aa sadarkaa yaalii mul'atetti aanee/booda, pirojektichi 'Qonna Gabaa Bu'uureffate beeksisuun Qonnaan Bultoota Qabiyyee xixiqqaa Kuduraa fi Muduraa omishan aangessuu/ga'eessuu' (Eth-SHEP) bara 2009 (2017) ifatti jalqabeera. Dokumentiin kun muuxannoo pirojektichaa Waggoottan darban Naannoo Amaaraa fi Oromiyaa keessatti raawwatamani jiddugaleessa godhatee kan qophaa'e dha.

Haala Waliigala Pirojektichaa

Mata duree Pirojektii: Qonna Gabaa Bu’uureffate Beeksisuun Qonnaan Buloota Qabiyyee xixiqqaa Kuduraa fi Muduraa omishan aangessuu/ga’eessuu’ (Ethio-SHEP)

Dhaabbata Raawwatu: Ministeera Qonnaa, Biiroo Qonnaa Naannoo Amaaraa, Biiroo Qonnaa Naannoo Oromiyaa,

Yeroo Turmaata Pirojektii: Amajjii 2009(2017) – Amajjii 2015(2023)

Garee Xiyyeeffannaa: Hojjattoota Ministeera Qonnaa, Biiroo Qonnaa Naannoo Amaaraa, Biiroo Qonnaa Naannoo Oromiyaa, Qonnaan Bulaa Qabiyyee xixiqqaa Omisha Kuduraa fi Muduraa (tilmaama fayyadamtoota waliigalaa¹ qonnaan buloota 6000)

Iddoo raawwii pirojektii: Aanaalee filataman Naannoo Oromiyaa keessatti Godina Arsii fi Jimmaa Naannoo Amhaaratti Godina Lixa Gojjamii fi Godina Hawwii

Gabatee 1. Haala Waliigalaa pirojektichaa

Maqaa pirojektii	Qonna Gabaa Bu’uureffate Beeksisuun Qonnaan Buloota Qabiyyee xixiqqaa Kuduraa fi Muduraa omishan aangessuu/ga’eessuu’)-Ethio-SHEP)
Yeroo Turmaata pirojektii	Amajjii 2009(2017) – Amajjii 2015 (2023) (Waggaa 6)
Dhaabbata Raawwatu	Ministeera Qonnaa fi Qabeenya Uumamaa (MQQU), Biiroo Qonnaa Oromiyaa (BQO), Biiroo Qonnaa Amharaa (BQA)
Iddoo Pirojektiin itti raawwatamu	Naannoo Amaaraa keessatti Aanaalee torba, Naannoo Oromiyaa keessatti Aanaalee torba
Galma Waliigalaa	Tooftaa SHEP Omisha Qonnaa Gabaa bu’uureffate Qonnaan Bulaa Qabiyyee xixiqqaa Omisha Kuduraa fi Muduraa Omishan Mootummaan Itoophiyaa beeksiisu.
Kaayyoo pirojektii	Kaayyoon tooftaan SHEP qonna Kuduraa fi Muduraa irraa galii qonnaan bulaa guddisuu fi hojii bu’a qabeessaa hojjachuun gara iddoo biroo babal’isuu
Bu’aa eegamu	Bu’aa 1: Tooftaa “SHEP” n bu’uureffate Humna rawwachisumma tajaajila ekisteenshinii kennuu guddate Bu’aa 2: Tooftaa SHEP irratti hundaa’uun tajaajila ekisteenshinii bu’aa qabeessa qonnaan buloota garee xiyyeeffannootiiif kenname Bu’aa 3: Ekisteenshinii paakeejii SHEP sadarkaa paakeejii eeggate garee xiyyeeffannaa ijoo SHEP fi paakeejii salphaa carraa leenjii adda addaa qophaa’ee fi karoofame

¹ Ittifayadamtootni kan dabalatu (1) Qonaanbultoonni miseensaa fi (2) Qonaanbuloota miseensa waldaa itti fayadama bishaan jallisii keessa jiraanif. projektiinii alkalattii dhaan isaani fayaduuf bocame (2) leenjiini tokko tokkokaan kenaamu Qonaanbuloota miseensa projektif qofa miti, akkasumaasii Qonaanbuloota ittifayadama bishaan jallisii keessa jiran hundaaf.

2. Yaada /hubannaa Tooftaa SHEP

2.1. Duub-Duubee yaada rimee Tooftaa “SHEP”

Tooftaan “SHEP” yaada akkaadaamiwwan lamaaniitiin “odeeffannoo gabaa gar-lamee” yaada dinagdee fi yaada of danda’uu/bulchuu’, yaada xiin-sammuu jedhamu irraa uumame.

2.1.1. Gabaa Odeeffannoo gar-Lamee

Odeeffannoon gabaa gar-Lamee (aseemetirikii) kan uumamu yoo qaamni bituu fi gurguruu odeeffannoo wal fakkaatu hin qabne dha. Fakkeenyaaf yoo qotee bulaan waa’ee gabaa odeeffannoo xiqqaa qabaate (qulqullinaa yookan baay’ina barbaadamuun, jijjiirama gabaa, gosa omisha gabaa irratti barbaadamu), warri jumlaa guruguru carraa qaawwa odeeffannoo kanatti fayyadama. Qonnaan bultootni adeemsa kana dhabuu ni danda’u

Akka yaadama kanaatiin, dhimmi baay’ee murteessaa ta’e tokko warra hojii sona omishaa dabaluu hojjatu jidduuttii walitti dhufeenya fi wal-amantaa cimsuu dha. Haaluma kanaan, kaayyoon tooftaan “Ethio-SHEP” hojilee adda addaa akka qorannoo gabaa gaggeessuu, Kalaandara/yeroo omishaa qonnaa qopheessuu fi baajataan deeggaruu, gumii(fooramii) walitti hidhamiinsa gabaa uumuu, fi deeggarsi itti fufiinsa ogeessa ekisteenshinii akka jiraatu gochuun rakkoolee kun akka hiikaman gochu dha.

Yaadni qaama bitu bira jiru, daldaltootni jumlaa kuduraa fi muduraa lafa fagoo irraa bitaa turan, garuu qonnaan bultootni dhiyeenya irratti omisha gahaa gabaaf dhiyeessuuf omishan. Daldaltootni jumlaa yoo omisha dhiyeenya bitan, baasii geejjibaa irraa hir’isuun bitan. Marii qo’annoo gabaaa fi fooramii walitti hidhamiinsa gabaa irratti qonnaan bulaan qaawwa odeeffannoo gabaa cufamuu qabu akka jiru kaasa/ibsa.

“Farmers are mixing good and bad quality products . . .”
[Mitigating Information Asymmetry]

Hojjataa Ekisteenshinii

Qonnaan Bulaa

Daldalaa Jumlaa

Fakkii 1. Odeeffannoo dogongoraa gabaa gar-lamee Hambisuu

2.1.2. Yaada rime offii Murteessuu

Kaka'umsa/si'oomina jechuun maalii?

Kaka'umsi kan ittiin ibsamuu yaada “nan raawwadha” jedhu of keessatti uumuun si'oomina/onnee itti horuu dha. Kaka'umsi yaada rimee lama of keessaa qaba: 1) kaka'umsa keessaa/uumamaa fi 2) kaka'umsa alaa dhufu (Fakkii 2). Namni tokko kaka'umsa mataa isaa/keessaa yoo uummate, hojjachuuf gammadaa waan ta'eef inni/isheen hojjicha ni hojjata/ni hojjatti. Namni tokko kaka'umsa alaa yoo argate, inni/isheen hojii tokko ni hojjatan, sababni isaa sochooftuu alaa kan akka badhaasaa yookin adabbiin waan jiruuf. Hojiin tokko kaka'umsa mataa offii yookin fedhii alaatiin ta'uu murteessuu/beekuuf, yaada fedhii xiinsammuu yaada rimee of bulchuu fayyadamuu ni dandeenya.

Fakkii 2. Kaka'umsa Bu'uura lamatu jira: kaka'umsa Mataa Ofii fi Alaa

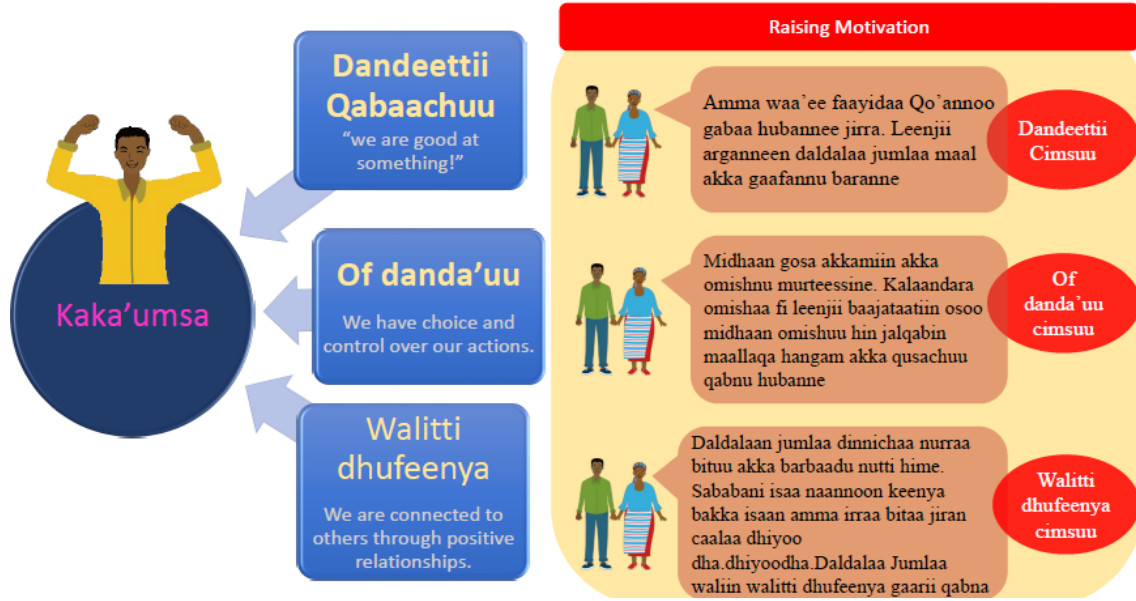
Akka yaadni kun ibsutti namni fedhii keessaa (xiinsammuu) sadi qaba, kunis fedhii offii danda'u, dorgomaa/dandeettii fi walitti hidhamiinsa gaarii qabaachuu (Fakkii 3). Hanguma tokkoon tokkoo fedhiwwan kun caalmatti guuttaman, nus hojiin kun kaka'umsa keessaatiin jechuun caalmaatti akka yaadnu waan taanuf irra caalaa ni gammanna.

Of danda'uu (Autonomy) jechuun murtii offii kennuu dha. Fedhiin kun kan guutamu namni offii murtessuu yoo danda'e. Namootni akkanaa kun namni tokko akka hojjatu yoo dirqisiisee hojjachuuf gammachuu hin qaban.

Dandeettii qabaachuu (Competence) jechuun namni hojii tokko raawwachuuf dandeettii sirrii qabaachuu qaba. Hojjichi baay'ee salphaa yookin baay'ee ulfaataa/wal-xaxaa ta'uu ni danda'a. Lafa isaanii hunda irratti sanyii dinnichaa fooyya'aa dhaabuun baay'ee itti ulfaachuu danda'a, garuu sanyii kana lafa xiqqaa irratti dhaabuun tarii kan barbaachisu baasii ka'umsaa fi humna namaati dha. Gosti sanyii kun immoo raammoo fi dhibeewwan yookin jijjiirama qilleensaa (baay'ina roobaa yookin gogiinsaa) saaxilamuu/miidhamuu ni danda'a. Gorsa muraasni qotee bultoota muraasaaf kennuun kan danda'amu ta'us, qonnaan bultoota hundaa kennuun garuu ulfaachuu danda'a ta'a. Odeeffannoo sirriin ogees-sota ekisteenshinii irraa qonnaan bultoota kennamu kaka'umsa qonnaa bulaa uumuu keessatti dhimma baay'ee ijoo dha.

Walitti hidhamiinsa (Relatedness) jechuun sadarka namootni walitti hidhama hawaasa naannoo waliin qabani fi itti yaadani dha. Hiriyaan kee tokko deeggarsa yoo si gaafatee, isa yookin ishee gargaaruuf rakkoo hin jiru ta'a. Haata'u malee, namni ati hin feene/hin jaalanne tokko yoo si gaafatee gargaaruufi fedhii/si'oomina hin qabdu. Kanaafuu, hojjataan misoomaa tokko jalqaba qonnaan bultoota waliin walitti dhufeenya gaarii qabaachuu qaba. Karaan kun ittiin dhugoomuu danda'u immoo hojiilee 'Ethio-SHEP' hojjachuudhan.

Knaafuu, fedhiwwan kun guutumaa guututti yoo hin guutamin, qonnaan bulaan si'oomina guutuu hin horatan. Fedhiwwan kun guutumatti yoo guutume garuu qonnaan bulootni si'oomina ni horatan.

Fakkii 3. Namni si'oomina kan horatu yoo fedhiwwan xiin-sammuu sadeen (of danda'uu, of Bulchuu fi walitti hidhamuu) guutameef.

2.2. Tooftaan 'Ethio-SHEP' tarkaanfiilee/tartiiba baay'ee barbaachisaa 4 qaba.

Yaada rimee akkaadaamiwwan lamaan kana akka guutuu ta'etti danda'utti fudhachuun, hojjiileen 'Ethio-SHEP' duraa duubaan leenjii dandeettii cimsu kennuun si'oomina qonnaan bulaa guddisuuf hojjiilee hojjatamuu qaban of-eeggannoon lafa kaayee jira.

Tarkaanfii 1: Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu, **Tarkaanfii 2:** Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu, **Tarkaanfii 3:** Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu, **Tarkaanfii 4:** Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu (Fakkii 4). Ibsi tarkaanfiiwan 4 akka armaan gaditti gadi fageenyaan dhiyaate.

Tarkaanfii Arfan	Hojjilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggaramu kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Fakkii 4. Tarkaanfiilee barbaachisaa 'Ethio-SHEP'

Tarkaanfii 1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachu

Tooftaan ‘Ethio-SHEP’ adeemsa hirmachisaa dakaa-olii waan ta’eef, adeemsi ‘Ethio-SHEP’ qonnaan bulootaa bu’aa maal fiduu akka danda’uu fi hojiilee kamtu adeemsicha keessatti akka hin haammatamne qonnaan bulootaa waliin sirriitti irratti waliigaluun baay’ee barbaachisaa ta’uu itti amana. Adeemsa kana keessatti, eenyu/kamtu qabeenya isaanii fayyadamuun jiruu fi jireenya isaanii fooyyessuu fi jijjiiruuf fedhii akka qabu adda baasuun ni danda’ama.

Tarkaanfii 2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu

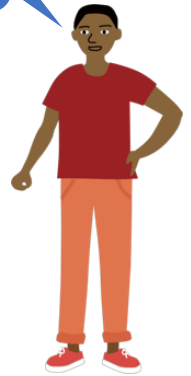
Tarkaanfii 2 kan ibsu qo’annoo ka’umsaa fi gabaa hirmachisaa ta’e gaggeessuun yeroo ammaa haalli qonnaan bulootaa maal akka fakkaatu beeku dha. Qo’annoon gabaa carraa fi humna dameen omisha kuduraa fi muduraa qabu baruuf dandeechisu. Humna seektara kuduraa fi muduraa jiru irratti tarkaanfii jalqabaa itti yaadamuu qabu dha.

Tarkaanfii 3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu

Tarkaanfii 3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu deeggaruu.

Qo’annoon gabaa qonnaan bulootni maal omishuu akka qaban odeeffannoo gahaa kenna. Qonnaan bulootni Kalaandara/yeroo omisha qonnaa eeganii karoorsuu fi baajata qabachuun, omisha isaa yoomii fi eessatti akka gurguru yaadatu/beekuuf carraa ken-naaf. Namni maal akka raawwatu murteessuu ni barbaada waan ta’eef qonnaan bulootnis waa’ee qonna isaanii isaanumti ofii karoorsuu barbaadu. Ogeessotni qonnaa deeggartootaa ta’uun, karoorri omisha qonna akka galma gahu qonnaan bulootaa waliin ta’uun hojjatu.

Filannoo hojji keenya ittiin to’annu qabna!

Tarkaanfii 4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu

Dhuma irratti, ogeessotni qonnaa qonnaan bulootaaif leenjii teeknikaa ni kennu. Gaaffiin yeroo mara gaafatamu, trakaanfii baay’ee deemuun dura pirojektichi qonnaan bulootaa leenjii teeknikaa maaliif hin kennin jedhu ni ka’a. Akka armaan olitti ibsame (2.1.1 odeeffannoo gabaa gar- lamee), qonnaan bulootni osoo qo’annoo gabaa hin gaggeessin, odeeffannoo qaba irratti hundaa’uun karoora qonna isaanii murtessuu ni danda’an, garuu murtii sirrii/qabatamaa gochuuf gahaa miti. Dabalataan, sagantaa Ethio-SHEP itti aanu keessatti, tarkaanfiilee barbaachisaa afur, qonnaan bulootni Shaakallii qo’annoo gabaatiin odeeffannoo akkamii akka guuruu barbaadani fi odeeffannoo yeroo walgahii filannoo sanyii haala kamiin akka xiinxalan ni baratan.

“Nama tokko qurxummii kiyyeessitee kennuun guyyaa Tokko qofa isa nyaachisuu dha”

“Nama tokko qurxummii akkamitti akka kiyyeessu barsiisuu Jireenya isaa guutuu isa nyaachisuu dha”

Boqonnaa 2: Tooftaa Raawwii Ethio-SHEP

2-1. Qophii

Qophii

Rawwii

Gamaggama
fi Hodoffii

1. Tarkaanfii Jalqaba duraa 1. Marii/Walgahii hubannoo uumuu fi Baniinsaa sirna Piroposaalaa

Qophii	Gocha
Tarkaanfii Jalqaba duraa 1	- Walgahii baniinsaa hojiitti galuu (Raawwatoot-aaf) iddoo pirojektii/garee xiyyeeffannoo filachuun fi seensa sirna piroposaala hojii
Tarkaanfii Jalqaba duraa 2	- Aanaalee pirojektichi keessatti raawwatamu filachuu
Tarkaanfii Jalqaba duraa 3	- Walgahii Leenjii leenjistoota 'SHEP'
Tarkaanfii Jalqaba duraa 4	- Filannaa garee qonnaan bultoota xiyyeeffannaa
Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu.	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

1.1. Seensa

Walgahii baniinsaa (sensetization workshop) iddoo pirojektichaa yookin garee xiyyeeffannaa, adeemsa sagantaa Ethio-SHEP gabaa bu'uureffate tuuta manajimentii Godinaa fi Aanaalee akkasumas ogeessa kuduraa fi muduraa fi hojjattaa misoomaa Aanaalee haala pirojektii Ethio-SHEP fi dhiibbaa/bu'aa adeemsichaa irratti hubannoo wal fakkaatu akka argatan ibsa kennuuf carraa uuma. Akkasumas, sirni piroposaala Aanaalee xiyyeeffannaa guyyaa walgahichaa ni ibsama.

1.2. Kaayyoo

- Godina xiyyeeffannaa keessatti, Manaajimentii Godinaa fi Aanaa, ogeessaa kuduraa fi muduraa Aanaa fi gaggeessitoota gandaa Aanaalee kadhimamaniif hubannoo kennuu
- Ulaagaan filannaa Waldaa Fayyadamtoota bishaanii jallisii fi garee filatamanii barsiisuu
- Sirna piroposaalaa irratti Aanaalee fi gandoota filatamanii ibsa kennuu,
- Dokumentii piroposaala qophaa'e guutuu godhuu fi ogeessota Godinaatii kennuu

1.3. Qophii Walgahii sadarkaa naannoo

1.3.1. Hirmaattota

- Qindeessaa: Ogeessota Feederaalaa fi Biiroo Qonnaa
- **Haala mijeessaa:** Gorsaa Naannoo
- Hirmaattota

Naannoo: Itti Aanaa (Itti gaafatamaa Misooma midhaanii fi omishaa), Itti Gaafatamaa karoora, Daayirektoreetii Misooma Midhaanii, fi daayirektoreetii kuduraa fi muduraa fi ekisteenshinii

Godina: Hoogganaa qonnaa fi Itti aanaa, Abbaa Adeemsa Misooma midhaanii fi Kuduraa fi muduraa fi ekisteenshinii)

Woreda: Sadarkaa Aanaa: Hoogganaa Qonnaa, gaggeessaa Adeemsa Misooma midhaanii fi duursaa garee kuduraa

fi muduraa fi ekisteenshiiii

Ganda irra: Duursaa garee Qonnaa/supparvaayizara

- Guyyaa turmaataa
- Guyyaa tokko (1)

1.3.2. Iddoo Walgahii

Iddoon konfiransii dhaaf falatame galma walgahii mootummaa

Gabatee 2. Sagantaa Walgahii Baniinsaa seensa sirna piroposaalaa

Sa'aatii	Mata duree marii
2:00 - 2:30	Galmee
2:30 - 2:40	Haasawa бага nagaan dhuftanii
2:40 - 2:50	kaayyoo Walgahii
2:50 - 3:00	Hirmaattoota wal barsiisuu
3:00 - 4:40	haala pirojektii Ethio-SHEP irratti ibsa • Concept of Ethio-SHEP Approach, implementation structure, modality, etc=Yaada rimee tooftaa Ethio-SHEP, caaseffama raawwii, modaality, kkf• seensa raawwii hojii Ethio-SHEP Aanaalee kanaan duraa keessatti maal akka fakkaatu
3:40 - 4:00	Gahee fi itti gaafatamummaan tokko tokkoo qooda fudhataa
4:00 - 4:30	Boqannaa Shaayii
4:30 - 5:00	Pirojektii Aanaalee kanaa duraa irraa muuxannoo argame
11:00 - 11:30	- Seensa sirna piroposaalichaa - Kaayyoo piroposaalichaa - Uunkaa piroposaalaa fi Gaaffii fi deebii - Ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa irratti ibsa
5:30 - 6:00	Gaaffii fi deebii
6:30 - 7:30	Laaqana
7:30 - 9:30	- Tokko tokkoo garee Aanaa piroposaala qopheessa - Piroposaalli qophaa'e ni gala (yoo xumuurame)
9:00 - 9:30	Boqannaa shaayii
9:30 - 10:00	- Piroposaala gareewwan/kaadhimamtootni dhiyeessan sadarkeessuu(qindeessaa)

1.4. Haala qophii Walgahii

- Sagantaa Walgahii qopheessuu (gabatee 2)
- Aanaalee filatamaniif meeshaalee leenjii fi uunkaalee piroposaalaa qopheessuu (duub-duubaa 1.1 iilaalaa)

1.5. Haala Walgahiin itti gaggeeffamu

- Haala waliigalaa fi tooftaa /adeemsa Ethio-SHEP irratti ibsa kennuu
- Piroposaala haala filannaa Aanaalee irratti ibsa kennuu
- Uunkaa piroposaalaa aanaaleen guutaman irratti ibsa kennuu
- Guyyaa dhumaa Piroposaalli itti galfamu murteessuu/ibsuu.(guyyaan dhumaa wal fakkaataa erga Walgahiin gaggeeffamee hanga torban tokkoo keessatti ta'a)

Odeeffannoo dabalataa raawwiif: Walgahiin baniinsaa maaliif baay'ee barbaachisaa ta'ee?

Walgahiin baniinsaa kan barbaachiseef waa'ee sagantichaa qaama raawwatu ibsuu fi qooda fudhattoota jiddutti hubannoo wal fakkaatu akka jiraatu gochuufi dha. (Gahee fi itti gaafatamummaan qooda fudhattoota beeksisuu)

1.6. Hojii fuula duraaf

- Ogeessotni Aanaa uunkaa piroposaala guutanii duursota garee Misooma midhaanii (kuduraa fi muduraa) Godinaatii galchuu
- Hirmaattotni guyyaa Walgahii sa'aa booda uunkaa piroposaalaa guutuuf yeroo ni qabatu, garuu guyyaa wal-gahii booda hanga torban 1 keessatti sirreessuun ni danda'ama.
- Duursaan garee Misooma Midhaanii (kuduraa fi muduraa) Godinaa dokumentii piroposaalaa dhiyaate footokooppii kaasuun daayirektoreetii misooma midhaanii/kuduraa fi muduraa naannaatii ni galcha
- Piroposaali orjinaalli sadarkaa Godinaa fi aanaa irra taa'a.

1.7. Suuraalee

Walgahii Baniinsaa Naannoo, Godinaalee, Aanaalee fi Gandootaa

Ogeessotni Aanaalee uunkaa piroposaalaa yoo guutan

1.8. Saamuda Uunkaa

Fakkii 5. Saamuda uunkaa piroposaalaa

Piroposaala Ethio-SHEP Aanaalee filatamanii

Maqaa Godinaa-----

Maqaa Aanaa-----

Pirojektii Qonna Gabaa Bu'uureffate Beeksisuun Qonnaan Buloota Qabiyyee xixiqqaa Kuduraa fi Fuduraa omishan aangessuu/ga'eessuu'-(Ethio-SHEP)

PIROPOSAALA FILANNA AANAALAA 'ETHIO-SHEP' KEESSATTI RAAWWATAMU

Piroposaaliin Aanaalee 'Ethio-SHEP' keessatti raawwachuuf ittiin filatamu yommuu qophaa'u dhimmootni ilaalcha keessa galuu qaban: Si'oomina/kaka'umsa jiru, qabeenyi jiraachuu fi itti fayyadama qabeenyaa, haala iddoo pirojektii fi hawaas-dinagdee ilaalcha keessa galchuu dha. Odeeffannoo Aanaa keessanii uunkaa kennameen iddoo duwwaan sirrii ta'e keessatti guutanii akka kennitan ni gaafataman.

Odeeffannoo duub-duubee

- i) Maqaa Godinaa
- ii) Maqaa Aanaa
- Maqaa gandaa/jallisii piroposaalaan dhiyaate
- iii) Fageenya jiddugala Aanaa irraa(km)
- Bal'ina Aanichaa (km²)
- iv) Maqaa bulchiinsaa
- Baay'ina gandaa
- Baay'ina hojjattoota ekisteenshinii
- v) Baay'ina ogeessota Kuduraa fi muduraa
- Sadarkaa Aanaatti
- Sadarkaa Gandaatti

I. Si'oominaa fi qabeenya jiru

1. Aanaa keessan keessatti Tooftaa Ethio-SHEP hojii irra oolchuu ni barbaadduu?

Eeyyee Lakki

Mee dhimmoota sagantaan kun milkaa'ina fi hin milkoofna godhan barreessaa.

Haala mijataa akka milkaa'u godhan

Haalota gufuu ta'uu danda'an

2. Aanaa keessaankeessatti tooftaan Ethio-SHEP yoo hojii irra oole hangam milkaa'a jettanii amantanii?

_____ %

2. Tarkaanfii jalqaba duraa 2. Anaalee filachuu

Qophii	Gochaalee
Tarkaanfii jalqaba duraa 1	Walgahii baniinsaa fi seensa sirna piroposaalaa
Tarkaanfii jalqaba duraa 2	Filannaa Anaalee pirojektichi keessatti gaggeeffamu
Tarkaanfii jalqaba duraa 3	Walgahii Leenjii leejistootaa SHEP
Tarkaanfii jalqaba duraa 4	Filannaa garee qonnaan bultoota xiyyeeffannaa

Asi jirra.

2.1. Seensa

Aanaaleen ulaagaa piroposaalaa fi daawwannaa dirreetin ni filataman. Anaalee sagantaa ‘Ethio-SHEP’ keessatti hirmaachuuf fedhii qaban piroposaala ni qopheeffatan. Koreen filannaa hojjattoota bakka bu’oota Naannoo fi Godina piroposaalichaa haala ulaagaa taa’etiin xiinxalaniin ni filan. Adeemsi kun karaan filannaa ittii gaggeeffame haqa qabeessaa fi iftoominaan ta’uu ni mirkaneessa.

2.2. Kaayyoo

Piroposaalaa fi daawwannaa dirree akkasumas tokko tokkoon piroposaala Anaalee pirojektichi keessatti bu’a qabxii anaalee kaadhimaman argatan irraa dhiyaate bu’ureeffachuun anaalee filachuu.

2.3. Qophii Walgahii koree Anaalee pirojektichaa filachuu

2.3.1. Hirmaattota

- Qindeessitoota: Daayrektoreetii Kuduraa fi Muduraa (Misooma midhaanii) Naannoo, Garee Kuduraa fi muduraa (Misooma Midhaanii) Naannoo fi Godinaa waliin
- Haala mijeessaa: Garee Kuduraa fi Muduraa (Misooma midhaanii fi Ekisteenishinii) Godinaa
- Hirmaattota: Qaama dhimmi ilaallatu Feederaala, Naannoo, Godinaa fi Waajjira Qonnaa Aanaa

2.3.2. Yeroo Turmaataa

Guyyaa tokko

Gabatee 3. Samuuda Sagantaa Walgahii Koree Anaalee pirojektichaa filachuu

Sa’aa	Gocha
13:00 - 13:30	Seensa sagantaa Haasawa baniinsaa ofiisara Godinaatiin
13:30 - 14:15	Piroposaalaa fi ulaagaa filannoo dhiyeessuu Tooftaa kenna qabxii irratti ibsa kennuu Gaaffii fi deebii taasisuu
14:15 - 14:30	Bu’aa qabxii/sadarkaa dhiyeessuu
14:30 - 16:00	Filannoo anaalee pirojektichaa irratti mari’achuu
16:00 - 16:30	Gara fuula duraa (Godinni anaalee pirojektichaaf xalayaa ni kenna) Sagantaa cufiinsaa

2.3.3. Iddoo walgahii

Iddoon walgahiif yaadame kutaa/galma waajjira Qonnaa Godinaa ta’a

2.4. Qophii walgahii koree Anaalee pirojektichaa keessatti rawwatu filachuu

- Ogeessotni Aanaa piroposaala Godinaa galchuu
- Sagantaa walgahii Qopheessuu (Gabatee 3 ilaalaa)
- Meeshaalee walgahiif barbaachisan qopheessuu (dabalata 1.1.3 ilaalaa)

- Ulaagaa qophaa'e irratti hundaa'uun piroposaalaa qabxii kennuu fi xiinxaluu
- Daawwannaa dirreetiif, waraqaa qorannoo dirree qopheessuu (Gabatee 4 (dabalata 1.2.1 ilaalaa))

2.5. Haala Qophii walgahii Koree Aanaa pirojektii filachuu

- Hojjattootni Naannoo fi Godinnaa Aanaalee pirojektii qabxii piroposaalaatiin ni sadarkeessu
- Qabxii Piroposaal kenname jiddugaleessa godhachuun, daawwannaa dirree fi sochii qonnaan bulaa gaggeessuun mirkaneessuu.

Dabalataa Raawwii: Daawwannaan dirree maaliif gaggeeffamaa?

Daawwannaa dirree kan gaggeeffamuuf iddoo raawwii sirrii ta'e filachuu fi gareen dogongoraa fi loogummaa akka hin uumne gargaara

2.6. Way Forward/Hojii fuula duraa

- Qabxii piroposaalaa fi qabatama daawwannaa dirree jiddugaleessa godhachuun, koree iddoo filatu waliin Aanaalee irratti xiyyeeffatamu irratti marii taasisaa
- Godinni xalayaa filatumuu mirkaneessuu aanaaleef ni erga

Gabatee 4. Saamuda Cheek listii adda baafannaa iddoo

Akaakuu Hojii	Aanaalee			
	Ganda 1	Ganda 2	Ganda 3	Ganda 4
Maqaa Gandaa				
Maqaa /bakka addaa				
Uwwisa/bal'ina iddoo				
Ol ka'iinsa iddoo Galaana irraa				
Baay'ina fayyadamtootaa (Abbaa Warraa)				
Waldaan Itti fayyadamtoota Bishaanii jiraachuu				
Fageenya Aanaa irraa				
Dhiyeenya daandii Bona-gannaa				
Bu'uuraalee Jallisii				
Waqxiilee adda addaa keessa haala bishaanii				
Waqxii Jallisii (Ji'aa)				
Muuxannoo omisha kuduraa fi muduraa irratti				
Gosa kuduraa fi muduraa gurguddoo omishamu				
Dhiyeessii galtee qonnaa (Madda wajjin)				
Gabaa xiyyeeffannaa (fageenya waliin)				
Iddoo leenjii (carraa gaarii jiru)				
Madda galii qonnaan bulootaa isa ol'aanaa				
Rakkoo cimaa omisha kuduraa fi muduraa fi gabaa				
Odeeffannoo biroo				

2.7. Suuraalee

Koreen filannaa Piroposaala qophaa'ee yoo qabxii kennu

Haala piroposaalaatiin koreen filannaa/adda baasu xiinxala dirree yeroo taasisu

3. Tarkaanfii jalqaba duraa 3: Walgahii Leenjii leenjistoota SHEP (ToT)

Qophii	Hojiilee
Tarkaanfii Jalqaba duraa 1	Walgahii baniinsaa fi Seensa sirna piroposaalaa
Tarkaanfii Jalqaba duraa 2	Aanaalee filachuu
Tarkaanfii Jalqaba duraa 3	Walgahii Leenjii Leenjistoota SHEP
Tarkaanfii Jalqaba duraa 4	Qonnaan bultoota xiyyeeffannaa filachuu

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa gaddisuu	- Ka’umsa qu’annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu’annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa’ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu

Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu’annoo dhumaa dabalatee)

Asi jirra.

Leenjii leenjistoota SHEP

‘Ethio-SHEP’ gochoota armaan gadii haammata

3.1. Seensa

Kaayyoon leenjii leenjistoota ‘SHEP’ tokkoo tokkoo walgahii leenjii tooftaa “Ethio-SHEP” hojjattootaa Misoomaa qabatamaan raawwattoota ta’aniif ogeessota kuduraa fi muduraa fi Koorniyaa dabalatee leenjii kennuu dha. Ogeessotni kuduraa fi muduraa Aanaa booda hojjattoota misoomaatiif deeggarsa ni kennan jedhamee eegama.

Leenjiin hubannoo dhimma Koorniyaa qonnaan bultoota keessatti hubannoo koorniyaa guddisuuf baay’ee barbaachisaa dha. Tooftaan “Ethio-SHEP” tooftaa hunda galeessa waan ta’eef osoo dhimma Koorniyaa hin idileessiin jijjiiramni ‘Ethio-SHEP’ milkaa’uu hin danda’u jedhee hubata.

3.2. Kaayyoowwan

- Ogeessotni Naannoo, Godinaa, Aanaa fi hojjattootni misoomaa kaayyoo, yaadaa fi yaada rimee fi hojiilee tooftaa “Ethio-SHEP” akka hubatan gochuu dha
- Meeshaalee dhimma Koorniyaa itti fayyadamuun leenjii Koorniyaa fi raawwii Koorniyaa ‘Ethio-SHEP’ hubachiisuu
- Ogeessotni Naannoo, Godina, Aanaa fi hojjattootni misoomaa raawwii tooftaa Ethio-SHEP keessatti gahee fi itti gaafatamummaa isaanii akka hubatan gochuu

3.3. Qophii leenjii

3.3.1. Hirmaattota

- **Qindeessaa:** Waajjira Mootummaa Naannoo fi Godinaa (Ogeessa Kuduraa fi Muduraa, Ekisteenshinii fi Koorniyaa)
- Bakka hirmaattotni irraa dhufan:
 - Naannoo:** Abbaa Adeemsa Kuduraa fi Muduraa fi ekisteenshinii, Ogeessa Kuduraa fi Muduraa fi Ekisteenshinii
 - Godina:** Abbaa Adeemsa Kuduraa fi Muduraa (Misooma Midhaanii) fi Ekisteenshinii, ogeessa kuduraa fi Muduraa fi ekisteenshinii, ogeessa dhimma Koorniyaa
 - Aanaa:** Abbaa Adeemsa Kuduraa fi Muduraa (Misooma Midhaanii) fi Ekisteenshinii, ogeessa kuduraa fi Muduraa, ogeessa dhimma Koorniyaa
 - Ganda:** Itti gaafatamaa Qonna Gandaa fi ogeessota Qonnaa kan biroo (Jallisii, Agiroonomistii, kkf)

3.3.2. Guyyaa Turmaataa

Guyyoota Afur (4)

3.3.3. Iddoo walgahii

Galmi walgahii hirmaattoota akka qabatuu fi shaakkalii gaggeessuuf akka mijatu bal'aa ta'uu qaba.

Sa'aa	Gaafa Guyyaa 1	Gaafa Guyyaa 2	Gaafa Guyyaa 3	Gaafa guyyaa 4
2:30 - 3:00	Galmee			
3:00 - 4:30	9:00: Haasawa baniinsaa 9:10 - 9:30: Hirmaattota wal barsiisuu 9:30 - Seensa Waliigalaa tooftaa 'Ethio.Shep' yaada rimee tarkaafilee 4, moodalitii, kkf	Xiinxal bu'uura Koorniyaa (ibsa)	Haasawa baniinsaa walgahii fi ibsa filannaa garee xiyyeeffannaa, qo'annoo ka'umsa/sassaabbii ragaalee bu'uuraa (foormaatii, CP fi IAD fi G 24)	Filannaa gosa sanyii/midhaanii irratti ibsa (daq 45) Shaakkalii/raawwii filannaa gosa midhaanii/sanyii irratti (daq 45)
4:30 - 5:00	Boqannaa			
5:00 - 6:30	Leenjii Koorniyaa: Xiyyeeffannoo Dhimmi Koorniyaa Qonna keessatti	Shaakallii garee (daq 45) Shaakallii garee dhiyeessuu fi marii irratti taasisuu (daq 45)	uunkaa sassaabbii ragaa ka'umsaa irratti shaakallii (daq 45) Hojii/shaakallii garee dhiyeessuu fi marii irratti taasisuu (daq 45)	Filannaa sanyii irratti ibsaa fi xiinxala (daq 45) Fooramii Walitti hidhaminsa irratti ibsa kennuu: gahee fi itti gaafatamummaa
6:30 - 7:30	Yeroo Laaqanaa			
7:30 - 9:00	"SHEP" keessatti dhimma koorniyaa (hojii Garee)	Xiinxala bu'uuraa koorniyaa irratti shaakallii(daq45) Walgahii irra deebi'anii gamaaggamuu (daq 45)	Qo'annoo gabaa irratti ibsa kennuu (daq 45) Shaakalli garee (daq 45)	Sagantaa raawwii qopheessuu
9:00 - 9:30	Boqannaa shaayii			
9:30 - 10:45	Hojii garee dhiyeessuu fi irratti mari'achuu	Xiinxala bu'uuraa koorniyaa irratti (daq 45) Gamaaggama walgahii (daq 40)	Irra deebii Walgahii Qo'annoo Gabaa (Daq 45) Gaaffii fi deebii (daq 15)	Sagantaa qophaa'e irratti gaaffii fi deebii
10:45 - 11:00	Oolmaa guyyaa walitti qabu	Oolmaa guyyaa walitti qabu	Oolmaa guyyaa walitti qabu	16:00 Cufiinsa Leenjii Leenjijtootaa

3.4. Haala qophii leenjii

- Ogeessota Naannoo, Godinaa fi Aanaa dhimmi ilaallatu waliin mari'achuun guyyaa fi iddoo leenjii qopheessuu
- Sagantaa leenjichaa qopheessuu (saamuda sagantaa keessa ilaalaa)
- Meeshaalee leenjii qopheessuu (Miiltoo 1.3 ilaalaa)
- Barbaachisaa yoo ta'e barsiisuudhaaf mata duree filachuun sagantaa mijeessuu (FKN; Dhimma Koorniyaa)

3.5. Haala kenniinsa leenjii

- Qabiyyee armaan gadiitti dhiyaate, ogeessota Kuduraa fi muduraa fi hojjattoota misoomaa Naannoo, Godinaa fi Aanaatii yaa ibsamuu.
 - ❑ Haala waliigalaa tooftaa “Ethio-SHEP”
 - ❑ Gahee fi itti gaafatamummaa tokkoo tokkoo miseensa hojjataa
 - ❑ Adeemsaa fi ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa
 - ❑ Qabiyyee tokko tokkoo walgahii leenjii tooftaa Ethio-SHEP

Raawwii dabalataa=Walgahii Leenjii Leenjistootaa maaliif gaggeeffamaa?

Leenjiin leenjistoota “Ethio-SHEP” ogeessotni Naannoo, Godinaa fi Aanaa tooftaa “Ethio-SHEP” fi leenjii koorniyaa haala kamiin akka raawwatan hubannoo fi dandeettii akka argataniif. Leenjiin Leenjistoota “Ethio-SHEP” tooftaa “Ethio-SHEP” gabaa irratti babal’isuuf gargaara.

3.6. Kallattii fuula duraa

Mee hojii/tarkaanfii itti aanu ilaalaa: Tarkaanfii jalqaba duraa 4: Haala filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa.

3.7. Suuraalee

Hirmaattotni Ogeessotni Aanaalee fi gandoota ibsa qabiyyee leenjii tooftaa Ethio-SHEP yeroo hordofan

3.8. Saamuda Uunkaa

Uunkaa ragaa bu'uuraa Xiinxala Baasii omishaa fi galii

PIROOJEEKTHI OMIISHAA KUDUURAA FI MUUDURAA CHIMSUU
RAGAA XINXAALA GAALII FI BAASII OMIISHAA MIIDHANII

Guyyaa: ____/____/____ Maqaa Garee: _____

Naannoo: _____ Godina: _____ Aanaa: _____ Maqaa Qotebula: _____

Salaa: _____ Lakk.Bilbilaa: _____

1. Maqaa fi gosaa midhanii	2. Balinaa lafaa Heektaraan Iqarxii =0.25hect	3. Oomishaa Waligalaa argame (safartu nannoo fi KGn)	4. Oomishaa Gabaaf dhiyate (safartuu nannoo fi KGn)	5. Gatii G/Galess Kg qarshii dhaan	6. Galii Waligalaa argamee qarshii	7. Baasii waligalla Omiishaaf bahee (Qarshii)	8. Galii Qulqulluu argamee qarshii
Midhaan Jalliisiin Oomishaamee (Jalliisii marsaa lffaa) lffaa: _____		1 lqt = kg					
2ffaa: _____		1 lqt = kg					
3ffaa: _____		1 lqt = kg					

Uunkaa ragaa Ka'umsaa teeknika Qonnaa

Oogumaa Waligalaa Oomisha Kuduraa fi Muduraa fi Qabinsaa Oomishaa Boodaa (GHCP & PHHT) 24

Naannoo: _____ Godina: _____

Maqaa Aanaa: _____

Maqaa Garee Qotebula: _____ Guyyaa: ____/____/____

Maqaa Qotebula: _____ Diira/Dob: _____ Lakkoofsa Bilbilaa: _____

Sadarba Oomisha duras haaga Oomishaa boodaa	Gaaffii	Malaota Qonnaa Kuduraa fi Muduraa	Eeyyee	Lakkii
1. Qophii qonnaa duras	G1	Midhaan oomishitani gurgurtanii qorannoo gabaas gageeffamu dhaan feedha gabaas ni caasidamu?		
	G2	Oddeeffannoo qorannoo gabaas fi oddeeffannoo kanaan biroo irratti lundaa dhaan sagantaa faccaasaa qopheeffatani ni fiyadantuu?		
	G3	Hanga oomisha, aramaa fi biyyoo dhaadhuudhaan xax'umma biyyoo keessatti ni tilmaamatu?		
	G4	Meehaalee umamaa addaa addaa fiyadantuu dhaan kompoortii qopheeffatani shuddootaa gurguddoo kan akka Nitrojiinii (N), Fosforiisii (P) fi Potasiyami (K) kan keessatti ni qopheeffatu?		
	G5	Saynuu qulqullama isa eegatee kan fiyadantuu yoo ta'e, qulqullama saynuu kan otuu mudahaamu kani ibsamee keessaa isa kamin jetti? kan dhaabee dhaadhuudhaan ykn kan ittiin oomisha guda kan keessaa, dafaa kan gabaas, dhaadhuudhaan foyya' kan qabu, gadiinaa hanga isa gabaas kan barbaadamu fi yeroo biyyee kan turu danda'u (caasibbi booda).		
2. Qophii lafaa	Q6	Dhaabee fi ibbaa ta'echuu fi hojumaataa an gadi ibbaaman keessaa tokkoo ykn isa olii fiyadantuu beektu? addatti garagalchu, yeroo dhaan qotuu, gadiifgeeyna barbaachisuun qotuu, oturu keessaa		
	Q7	Yoo sayntee ji'a tokko dhaadhuudhaan duras maacaa'atti ni dabaluu (maal maaltuu) ?		
	Q8	Dhaadhuudhaan duras ji'a 1 hanga 2 ta'ee umamaa ykn kompoortii dhaan maacaa'atti waad maaltuu beektuu?		

Uunkaa Qo'annoo Gabaa

Boca Qorannoo Gabaa Ittii Gageeffamu

Guyyaa : ____/____/____

Naannoo: _____ Godina: _____

Aanaa: _____ Maqa garee: _____

Maqaa Daldalaa fi lakkoofsa bilbilaa	Maqaa fi Gosa oomisha	Qulqullina oomisha fi ulagaa gabaa.	Yeroo (Waqtii) oomishni baayyee gabaattii barbaadamu	Hanga barbaadamu (Kgn) Yoom akka barbaadamu (guyyaa guyyaan ykn Torbaniin)	Baka ittiin oomish haamu	Gatii Kiiloon tokkoo itti bitamu ETB/kg)	Haala kafaltii ittiin kafalamu	Yeroo kafaltii	Yeroo bittaa fi gurgurtaa rakoollee qunaman	Fedhiin Daldalaa Garee kana irraa oomishaa bituuf jiru

Unka gosti sanyii ittiin filatamu

Boca Filaannoo Midhaaniin Ittii Gageeffamu

Guyyaa : ____/____/____

Naannoo: _____ Godina: _____

Aanaa: _____ Maqa garee: _____

Maqaa Midhaanii fi Gosa Isa	Nannoo kanaatii ni ynatama moo hin ynatamu	Muxxaannoo oomishu ni Qabduu	Yeroo fudhatu (Facae hanga sasabamu)	Rakkoo ijoo yeroo Oomishaa	Oomisha giddugaalee gabaaf dhihaatuu Kun/Facasa	Gatii Gidduu galessaa Qar/kg	Galii waligalaa Qar/Facasa	Baasii Waligalaa Qar/Facasa	Tilmaama Bu'a qulqulluu Qar/Facasa	Gabaa Guddaa	Feedhii Gabaa	Sadarba

4. Tarkaanfii jalqaba duraa 4: Filannaa Garee xiyyeeffannaa Qonnaan bulaa

Qophii	Gochaalee
Tarkaanfii jalqaba dura 1	Walgahii baniinsaa fi seensa sirna piroposaalaa
Tarkaanfii jalqaba dura 2	Aanaalee pirojektiin keessatti raawwatu filachuu
Tarkaanfii jalqaba dura 3	Walgahii leenjii leenjistoota “SHEP”
Tarkaanfii jalqaba dura 4	Garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa filachuu
Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka’umsa qu’annoo hirmaachisaa raawwachu - Qu’annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnaan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa’ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu’annoo dhuma dabalatee)	

Asi jirra.

4.1. Seensa

Tooftaa Ethio-SHEP kan xiyyeeffate, Qonnaan buloota qabiyyee xixiqqaa kuduraa fi muduraa gabaaf omishani irratti dha. Waldaa Fayyadamtoota bishaanii keessa garee qonnaan bulaa hedduu ni qaba. Waldaalee gabaa bu’uureffate keessaa Garee tooftaa Ethio-SHEP irraa fayyadamuu danda’an filachuun baay’ee barbaachisaa dha. Akkaataan gareen xiyyeeffannaa qonnaan bulaa itti filatamu ulaagaa miseensotni koree filannaa baasanii fi garee Godinnii fi Aanaatiin haala qabatamaa gandootaatiin sirreeffama taasisan jiddugaleessa godhateeti dha. Adeemsi kun haqa qabeessummaa fi dhugummaa filannaa garee xiyyeeffannaa ni mirkaneessa.

4.2. Kaayyolee

Ulaagaa taa’u bu’uura godhachuun garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa filachuu dha.

4.3. Ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa

Gabateen armaan gadii ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii fi garee qonnaan bulaa

Gabatee 5. Ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa Ethio-SHEP

#	Gosa	Ulaagaa
1	Baay’ina Garee	Hojii tooftaa Ethio-SHEP raawwachuuf tokkoon tokkoo bu’uura jallisii garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa tokko qofa filata
2	Sadarkaa garee	Garee seera qabeessa ta’ee fi seera qabeessa hin ta’in irraa Garee qonnaan bulaa xiyyeeffannaa filachuu
		Pirojektii Ethio-SHEP tiif jecha garee haaraa hin uumin/ijaariin, garuu garee duraan turan keessaa filadhaa
3	Miseensota	Baay’inni miseensotaa dirqama 30 fi 40 ta’uu qaban
		Garee dura taa’aa Waldaa fayyadamtoota Bishaanii dabalatee yookin qonnaan bulaa miseensa Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii cimaa fi lafa ofii irratti omisha kuduraa fi muduraa irratti bobba’e (kan lafa ofii hin kireessine) filachuu
4	Umurii	Dargaggoota barumsaa ala jiraniif fi ga’eessota (baay’inaan kan filatamu, garee miseensota Dargaggoota)

#	Gosa	Ulaagaa
5	Beekumsa	Yeroo leenjiin kennamu dubbisuu fi barreessuu fi tarii mateeriyaaalii leenjii hubachuun gara afaan naannotti jijjiirun yoo barbaachise miseensotni gareen hanga ta'e kan barate yookin hanga tokko barate ta'uu qaba.
6	Hojii	tokkoon tokkoo miseensota garee omisha kuduraa fi muduraa irratti hirmaachaa kan jiran ta'uu qaban
7	Gochoota/hojiilee garee	Garee maddi galii isaanii duraa kuduraa fi muduraa ta'e filachuu
		Garee maddi galii isaanii hojii omisha kuduraa fi muduraa irratti miidhaa geessisu hin filatinaa
		Gareewwan ciccimoo sarara/neet woorkii gabaa babal'ifachuun dallaalaa amma gabaa too'atee jiru irraa bilisa ta'uu danda'u filachuu. (garee amma sarara gabaa too'atee jiru hin filatinaa)
		Garee galtee qonnaa bitachuu fi omisha isaa gareen gurgurachuuf fedhii qaban filachuu,
8	Ilaalcha garee	Gareewwan kenna tajaajila ekisteenshinii fudhachuuf ilaalcha fayyummaa fi gaarii qabu filachuu
		Gareewwan yaada haaraa fi teekinolojii fudhachuuf fedhii ol'aanaa qaban filachuu
		Gareewwan qabeenya ofii qindeessun fayyadamuuf dandeettii fi fedhii qaban filachuu. Gareewwan harka biraa yookin galtee alaa eeggatan dhiisaa
9	Uwwisa lafaa	Gareen filatamu bakka jallisii filatame irraa bifa walqixa ta'een filatama (Naannoo wal fakkaatuu qofa irraa hin filatinaa)
		Iddoo Tasgabbii hin qabne irraa garee filachuun hojii waan midhuuf hafu qaba
		Laga jallisii waggaa guutuu madda bishaanii qabu filachuu (kan bonaa-ganna yaa'u)
10	Hojjattoota misoomaa	Gareewwan hojjattootni misoomaa ka'umsaa fi hojii irratti ciccimoo ta'an qaban (keessattuu beekumsa jallisii) yookin bakka duwwaa jiru irratti itti qaxaruun danda'amu filachuu
11	Dhaqqabummaa	Garee qunnamtii daandii bonaa- gannaa qabu (Hojjattoota Misoomaa fi ogeessota Aanaa leenjii dirree gareewwanii itti fufiisaan hordofuu fi qindeessu filachuu
12	Garee dhimma koorniyaa ilaalcha keessa galche	Madaallii koorniyaa eeguu-gareewwan hirmaannaa dubartii/dhiira %30 gadi qaban hin filatamu. (Dubartii Abbaan warraa taate ni jajjabeeffamti (hanga danda'ameen reeshoon dhiiraa fi dubartii tokkoon tokkoo %50)

4.4. Haala filannoo Bakka bu'aa qonnaan bulaa

- Ogeessotni kuduraa fi muduraa fi hojjattootni misoomaa Waldaalee Fayyadamtoota Bishaanii ulaagaa filannaa irratti hundaa'uun filachuu fi godinaa galchuu/beeksisuu Gabatee 5 Ilaalaa)
- Gareen Godinaa Aanaa fi Hojjattoota misoomaa wajjin jallisii xiyyeeffannaa fi garee kaadhimamaa ni daawwatan
- Ogeessotni Aanaa fi hojjattootni misoomaa hojii Waldaa fayyadamtoota Bishaanii sochoosuu fi bakka bu'aa garee qonnaan bulaa uumuuf fedhii qabaachuu ni gaafata yoo miseensotni Waldaa fayyadamtoota bishaanii 40 ol ta'an
- Bakka bu'aa garee qonnaan bulaa hojii Ethio-SHEP itti fufiisaan hojjatuu filachuuf miseensota Waldaa fayyadamtoota Bishaanii waliin mari'achuu, kanaafuu, isaan Waldaa fayyadamtoota Bishaanii duu kaa bu'uu fi duub-deebii kennuuf gahee qabu filachuu

Raawwiif Dabalata: Ulaagaa filannaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa maaliif barbaachisee?

Ulaagaa filannaa garee hordofuun qonnaan bulaa tooftaa "Ethio-SHEP" hojii irra oolchuuf beekumsaa fi kutannoo qabu filachuuf gargaara

2-2. Leenjii Garee Qonnaan bulaa Xiyyeeffannaa

1. Tarkaanfii 1: Walgahii baniinsaa filannaa bakka bu'aa garee qonnaan bulaa Xiyyeeffanna Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii

Qophii	Gochoota
Tarkaanfii jalqaba duraa 1	Walgahii baniinsaa fi Seensa sirna piroposaalaa
Tarkaanfii jalqaba duraa 2	Aanaalee filachuu
Tarkaanfii jalqaba duraa 3	Walgahii leenjii leenjistoota Ethio-SHEP
Tarkaanfii jalqaba duraa 4	Garee Xiyyeeffannoo Qonnaan Bulaa filachuu
Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qoddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggaramu kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gab-bisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

1.1. Seensa

Walgahiin baniinsaa tooftaan Ethio-SHEP maal akka ta'e miseensotni garee xiyyeeffannaa qonnaan bultootaatiif iftoomina ni kenna. Hojii itti aanu hojjachuuf hubannoo wal fakkaatu uumuuf hojii baay'ee barbaachisaa ta'e dha.

1.2. Kaayyoo

- Tooftaa Ethio-SHEP fi hojiilee itti aanan irratti garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaatii hubannoo kennuu
- Yoo miseensotni 35 ol ta'an, Waldaa fayyadamtoota bishaanii irratti xiyyeeffatamee keessaa bakka bu'aa qonnaan bultoota filachuu
- Tooftaan Ethio-SHEP maal akka ta'e hubannoo uumuu. Tooftaan kun tooftaa dandeettii cimsuu sammuu qonnaan bulaa "Omishuu fi Guruguruu" gara "Gurguruuf Omishuutti" jijjiiruu waan ta'eef qonnaan bultootni galteewwan kamiyyuu sanyiiwwan, xaa'oo, gargaarsa maallaqaa, ijaarsa sarara jallisii dabalatee akka dhiyaatuf kan hin gaafatne ta'uu qabu.

1.3. Qophii Leenjii

1.3.1. Hirmaattota

- Qindeessaa: Ogeessaa Aanaa fi Gandaa
- Participants: Hirmaattota: Miseensota Garee xiyyeeffannaa Qonnaan bulaa/Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii

1.3.2. Yeroo Turmaataa

Guyyaa walakkaa

Gabatee 6. Samuda Sagantaa Walgahii baniinsaa garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa

Sa'aa	Gochoota
2:30 - 3:00	Galmee Haasawa baniinsaa
3:00 - 3:20	Tooftaa Ethio-SHEP irratti ibsa gabaabaa ta'e kennuu. (Maal hojjachuu akka dandeenyu fi hin dandeenye)
3:20 - 3:40	Raawwii/bu'aa Ethio-SHEP kanaan duraa (jijjiirama pirojektichaan dhufuu danda'u qonnaan bulootaa biraan gahuu)
3:40 - 4:00	Tooftaan Ethio-SHEP sadarkaa sadarkaa (tarkaanfii-tarkaanfiin) maal akka ta'e ibsa gabaabaa kennuu
4:00 - 4:30	Gahee hojii bakka bu'aa qonnaan bulootaa irratti ibsa kennuu Bakka bu'aa qonnaan bulootaa filachuu
4:30 - 5:00	Gaaffii fi deebii
5:00 - 5:30	Hojii gara fuula duraa Haasawa cufiinsaa

1.3.3. Iddoo walgahii

Iddoon walgahii mandara garee xiyyeeffannaatti dhiyoo ta'uu qaba (gaaddisa mukaa jala, Wirtuu leenjii Qonnaa Bulaa (WLQB), Waajjira Gandaa fi kkf.

1.4. Saamuda shallaggii Baajataa

Gosa baajataa	Baay'ina guyyaa	Baay'ina namootaa
Durgoo laaqanaa (Ogeessaa aanaa)	1	2
Durgoo laaqanaa (Ogeessa Godinaa)	1	1
Durgoo laaqanaa (konkolaachisaa ogeessa Godinaa)	1	1
Baasii Geejjibaa/boba'aa (Ogeessota Aanaa}	2	TBD
Baasii boba'aa ogeessa Godinaa	1	1
Meeshaalee barreessaa (Filiippi Chaartii, qalama)	1	1

**lakkoofsotni armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni barbaachisa.*

1.5. Haala Walgahiin itti qophaa'u

- Ogeessotni Aanaa fi Gandaa sagantaa ni qopheessan (Gabatee 6 Ilaalaa)
- Ogeessotni Aanaa fi Hojjattootni Misoomaa guyyaa fi iddoo walgahii adda baasan, akkasumas hirmaattota wajjin wal qunnamu/ni dubbisu
- Hojjattootni Misoomaa uummatni iddoo walghiitti akka argaman waamicha ni taasisa

1.6. Haala walgahiin itti gaggeeffamu

- Saganticha kan gaggeessan ogeessota Aanaa fi Gandaati

Dabalata raawwiif: Walgahii Baniinsaa gaggeessuun maaliif barbaachise?

Walgahiin baniinsaa tooftaa/yaada rimee “Ethio-SHEP” irratti hubannoo ifa ta'e kennuu fi garee xiyyeeffannaa fi raawwattoota jidduutti walitti dhufeenya gaarii uuma

1.7. Hojii fuula duraaf

- Bakka bu'ootni qonnaan bulootaa odeeffannoo fi beekumsaa walgahii irratti argame miseensota garee hafanii ni hubachiisan.
- Hojjattootni Misoomaa (HM) fi miseensotni garee xiyyeeffannaa hojiilee Ethio-SHEP itti aanaan sadarkaa sadarkaan ni raawwatan

1.8. Suuraalee

Walgahii baniinsaa ollaa hawaasa xiyyeeffannoo tti yemmuu gaggeeffamu

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips)

Dhimma korniyaa irratti yeroo baay'ee Sagantaan marii hubannoo uumuu naannoo mana jireenyaa isaanitti qinda'ee hin gaggeeffamu, guyyaa mijataa dubartootni hirmaachuu danda'an tilmaama keessa hin galchu, akkasumas dubartootni waltajjii irratti yaada isaanii akka ibsatan hin jajjabeefaman. Kanaaf, Waltajjiin marii hubannoo uumuu kun naannoo mana jireenyaa isaaniittii guyyaa maatii hunda (haadha mana, abba manaa fi Ijoollee) hirmaachisuu danda'uu hojjetaa misooman mijeeffamee dursee qinda'uu qaba. Dubartootnis marii gaggeeffamu irratti yaada isaanii akka ibsaanii fi muuxannoo isaanii akka qoodan carraa kennameefii jajjabeeffamuu qabu.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Nama akkamiin akka qurxummii baasuu barsisii, umurii isaa guutuu nyaata laattefii jechuudha.

“Ethio SHEP pirojektii deeggarsaa maallaqaafi meeshaa qotee bultootaaf kennuu miti garuu deeggarsa teknikaa ni kenna. Karaa biraatiin pirojektonii biroo deeggarsa akkasii yeroo maraa ni kennuu. Kanaafuu jalqaba irrattii qotee bultoota amansisuuf rakkane ture. Baayyeen isaanii pirojektii kanarraa waa eganii turan. Haa ta'u malee, erga ibsa kenninefii dabalatas erga agarsisaa dirree irrattii shaa-kallii goonefii, qotee bultoonni haala ykn hojimaata SHEP hubataniru Amma wa'ee deeggarsaa qarshii fi meeshaa dhimma hin qaban. Pirojektii kannarraa faayidaa gahaa akka argatan ni beekuu.”

Obbo Tsaggaa Maammoo, (Ogessaa Misooma Midhaanii, Bakka Bu'aa pirojektii, Aanaa Xiyo, Godina Arsii, Naanoo Oromiyaa)

Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan bulaa Leenjisuu

2. Tarkaanfii 2: Qo'annoo Ka'umsaa Hirmaannaan

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa gudidisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnaan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaanna qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

2.1. Seensa

- Jijjiirama/fooyya'iinsa garee xiyyeeffannaa pirojektichaan dhufe murteessuuf qo'annoon pirojektii kamiyyuu baay'ee barbaachisaa dha.
- Hojjattootni ekisteenshinii fi qonnaan bulaan qo'annoo gabaa irraa ni baratan
- Qonnaan bulootni garee xiyyeeffannoo barbaachisummaa qabannaa ragaa beekuun bu'aa qabatamaa qonnaa irra argatan ni hubatu
- Ogeessotni fi Hojjattootni misooma sadarkaa Aanaa fi gandaa sadarkaa beekumsaa fi galii qonnaan bulaa ni hubatu.
- Ogeessotni Aanaa fi gandaa qaawwoota/hanqinoota beekumsaa fi ogummaa mul'atan qo'annoo ka'umsaa hirmaannaan gaggeessuun ni baratan.
- Meeshaaleen qo'annaa armaan gadii (2) hojii irra ni oola:

i) *unka omisha midhaanii fi ragaa xiinxala galii*

Unki omisha midhaanii fi ragaa xiinxala galii sadarkaa omishtummaa fi galii qonnaan bulaa xiyyeeffannaa beekuuf gargaara. Tokkoo tokkoon Qonnaan Bulaan Garee Xiyyeeffannaa ragaa hojiilee isaanii kennuutu irraa eegama.

ii) *waliigala omisha midhaan kuduraa fi muduraa fi teeknika qabinsa sabsii omisha boodaa 24 (GHCP and PHHT24)*

GHCP and PHHT 24) meeshaa qonnaan bulaan xiyyeeffannaa teeknika bu'uura omisha kuduraa fi muduraa hangam akka fayyadame ittiin gamaaggamuuf fayyadu. Tokk on tokkoo miseensota Qonnaan Bulaan Garee Xiyyeeffannaa teeknikaa fi beekumsaa hojii irra ooluu fi ooluu hin dandeenye irratti kennuutu irraa eegama. Akkasumas, ragaan qonnaan bulaan gareen ta'uun galtee qonnaa bituu fi omisha guuru ni sassaabama. Dabalataan, walumafaana odeeffannoon dhimma koorniyaatiin wal qabatee jiru ni sassaabama.

2.2. Kaayyolee

- Omishtummaa fi galii midhaan kuduraa fi muduraa miseensota Garee Xiyyeeffannaa qonnaan bulaa beekuu,
- Tokko tokkoon miseensota Qonnaan bulootaa teeknika bu'uura omisha kuduraa fi muduraa hangam hojii irra akka oolchan gamaaggamuu
- Qonnaan bulaan Garee Xiyyeeffannaa walitti qindaa'anii bituu /gurguruu yookin dhiisuu hubachuuf
- Yeroo ammaa haala dhimma koorniyaatiin wal qabatee jiru beekuuf

2.3. Qophii Walgahii

2.3.1. Hirmaattota

Qindeessitoota: Hojjattoota Misoomaa fi Ogeessota Kuduraa fi Muduraa Aanaa (Garee Misooma Midhaanii), Garee Ekisteenshinii fi Fookaal Parsanii Godinaa

Hirmaatoota: Bakka bu'oota Qonnaan bultoota garee xiyyeeffannoo keessaa

2.3.2. Turmaata Yeroo

Guyyaa tokko

Gabatee 7. Saamuda Sagantaa Shaakallii Qo'annoo Ka'umasaa

Sa'aa	Gochoota
2:30 - 3:00	Galmee Haasawa Baniinsaa
3:00 - 5:20	Meeshaa qo'annoo Ka'umsaa 1: Ragaa Omisha Midhaanii fi Xiinxala Galii Garee Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa (CP fi IAD) unka irratti galmeessuu Meeshaa Qo'annoo Ka'umsaa 2: Waliigala omisha midhaan Kuduraa fi Muduraa fi teeknika qabiinsa sabsii boodaa (GHCP &PHHT) 24
5:20 - 5:30	Kallattii fuula duraa Haasawa Cufiinsaa

2.3.3. Iddoo walgahii

Iddoon walgahii mandara garee xiyyeeffannaatti dhiyoo ta'uu qaba (gaaddisa mukaa jala, Wirtuu leenjii Qonnaa Bulaa (WLQB), Waajjira Gandaa fi kkf)

2.4. Saamuda tilmaama Baajata Aanaa

Gosa Baajataa	Baay'ina Guyyaa	Baay'ina Namootaa
Durgoo Laaqanaa (Ogeessa Aanaa)	1	2
Traanspoortii/Baasii boba'aa (Ogeessa Aanaa)	2	2
Meeshaalee (Uunkaa qo'annoo Ka'umsaa, steeshinari)	1	1

*Lakkoofsotni armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni barbaachisa.

Saamuda tilmaama Baajata Aanaa

Gosa Baajataa	Baay'ina Guyyaa	Baay'ina Namootaa
Durgoo Laaqanaa (Ogeessa Godinaa)	1	1
Durgoo Laaqanaa (Konkolaachisaa Godinaa) (yoo barbaachise)	1	1
Baasii Boba'aa Ogeessa Godinaa	1	1

2.5. Haala qophii Walgahii

- Ogeessotni Kuduraa fi Muduraa Godinaa fi Aanaa fi garee ekisteenshinii meeshaalee barbaachisaa (CP &IAD) unka, "GHCP &PHHT 24"fi unka odeeffannoo biraa galmee miseensotaa fi galmee hirmaattota qo'annoo ka'umsaa ni qopheessan (Miiltoo 2.2 ilaalaa).
- Misoomni Kuduraa fi Muduraan (Misoomni Midhaan) Aanaa fi gareen ekisteenshinii sagantaa qo'annoo ka'umsaa ni qopheessan

2.6. Haala Raawwii Walgahii

Ogeessi Aanaa fi Hojjataan Misoomaa gaaffilee qo'annoo garee qonnaan bulaatii ibsuu fi raabsuu ni raawatan. Gaaffilee guutuuf Qonnaan bulaan hin baratin qonnaan bulaa barate yookin hojjataa misoomaatiin deeggarsi ni godhamaaf. Yeroo jalqabaa qonnaan bulaan maalummaa gaaffii hubachuu isaa ni mirkaneeffatama.

Raawwiif dabalata: Qo'annoo ka'umsaa hirmaachisaan maaliif gaggeeffamaa?

Qo'annoo ka'umsaa Hojjattootni Misoomaa fi ogeessotni Aanaa galii, dandeettii, beekumsaa, dhimma koorniyaa qonnaan bultoota xiyyeeffannoo yeroo ammaa qaban akka hubatan godha. Shaakalliin qonnaan bultootni haala galii fi dandeettii isaanii kan yeroo ammaa akka beekan dandeessisa.

2.7. Kallattii Fuula duraa

Haala qophii qo'annoo gabaa qonnaan bultoota waliin mari'adhaa.

2.8. Suuraalee

Ogeessotni Gandaa qonnaan bulaa hin baratin haala kamiin unka qo'annoo ka'umsaa akka guutan deeggaraa jiru.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Yeroo baay'ee dubartootni qo'annoo ka'uumsa hirmaannaa fi odeeffannoo kennuu misooma kuduraa fi muduuraa irratti hin hirmaatan. Sababni isaas yeroo hedduu hojiin kun olaantummaa dhiiraa qofaan raawwatama. Waan kana ta'eef, yeroo qo'annoon ka'uumsaa hirmaannaa gaggeeffamuu fi ragaan walitti qabamu maatiin (Abba Warraa fi haati mana) karaa guutuu ta'een hojimaata qonnaa fi gabaa irratti hirmaachuu qaban.

2.9. Saamuda uunkaa

Fakkii 6. Unkaa qo'annoo Ka'umsaa fi Dhumaa/boodaa

Ragaa Xiinxala Baasii omishaa fi galii (CP&IA) Data Sheet ver.1-2							
Godina/Aanaa: _____		Maqaa WFB: _____		Guyyaa ragaan Sassaabamu			
Maqaa Qonnaan Bulaa: _____		Dh/Dh: _____		# of the official list: _____		Lakkoofsa Mobile #: 0	
				# sheet: _____			
Crop Name (Variety) Maqaa Midhaanii	Safartuu Bal'ina Lafaa (Fachasa, hek, Cimdii)	Omishaa (Safartuu Naannoo fi kg)	Hanga Gur-gurame (Safartuu Naannoo)	gatii jid-dugaleessaa (Birr/ Safartuu Naannoo)	Waliigala Galii ar-game (Birr)	Waliigala Baasii Omishaa (Birr)	Galii Qul-qulluu (Birr)
Midhaan Jallisii 1		1 () = () kg				DAP/NPS Urea Sanyii Keemikaala Humna Kan biroo	
midhaan Jallisii 2		1 () = () kg				DAP/NPS Urea Sanyii Keemikaala Humna Kan biroo	
Midhaan Roobaa 1		1 () = () kg				DAP/NPS Urea Sanyii Keemikaala Humna Kan biroo	
Midhaan Roobaa 2		1 () = () kg				DAP/NPS Urea Sanyii Keemikaala Humna Kan biroo	

Fakkii 7. Fakeenya Uunkaa Qo'annoo Ka'umsaa

Guyyaa XXXXXXXX Fakeenyaa							
Maqaa Aanaa XXXXXXXX Maqaa Gandaa XXXXXXXX Maqaa Garee Qonnaan bulaa XXXXXXXX-----							
Maqaa Qonnaan Bulaa XXXXXXXX Dhiiraa/Dubartii Dhi/Du Lakk.bilibilaa XXXXXXXX							
Maqaa mi-idhaan gosaa adda adda daa 1	Bald-hinna lafa 2	Omiishaa sassa-buu (meeshaalaa safartuu nannoo fi Kg) 3	Gatii gur-gurata (meeshaa safartuu nannootiin) 4	Gatii jidduu galeessaa (qar Itiyoo tokkon tokko safartu nannootiin) 5	Gatii wali-igala Qars.Itiyoo-phiaa) 6	Baasii Omiishaa waligala (Qar Itiyooophiya) 7	Galii qulqulluu (qar.Itiyooophiyaa) 8
Mi-idhaan jallisii 1	Cimdii 3	1(kun)=(100) kg Kun 100	Kun 80	Qar 500	45,000	DAP/NSP qar.1890 /kg 135 Yuuriyaa qar.1260/ / kg 90 Sanyii qar itiyoo.10,500/kg 150 Keemkaalaa /qar 600 /bti 2 Humna nama hojjatuu qar 600 Kan biraa qar 300	29,850
Moosee							
Mi-idhaan jallisii2	Cimdii 2	1(kun)=(75) kg Kun 120	Kun180	Qar 200	36,000	DAP/NSP qar 1680/kg 135 Yuuriyaa qar 700kg 50 Sanyii qar 16,00/kg 200 Keemkaalaa /qar 1200 /bti 3 Humna nama hojjatuu qar100	29,820
Raafuu							
Mi-idhaan Roobaan ommis-haamuu 1	Cimdii 2	1(kun)=(110) kg Kun 80	Kun 11	Qar 800	8,800	DAP/NSP qar 1600/kg 100 Yuuriyaa qar.700kg 50 Sanyii qar1,100/kg 50 Keemkaalaa /qar 1,200 /bti 2 Humna nama hojjatuu qar 300	3,900
Qa-maadii							

Fakkii 8. Oogumaa Waligalaa Oomisha Kuduraa fi Muduraa fi Qabinsaa Oomishaa Boodaa (GHCP & PHHT) 24

Oogumaa Waligalaa Oomisha Kuduraa fi Muduraa fi Qabinsaa Oomishaa Boodaa (GHCP & PHHT) 24					
Naannoo:		Godina:			
Maqaa Aanaa:					
Maqaa Garee Qoteebula:				Guyyaa: / /	
Maqaa Qoteebula:		Dhira/Dub:		Lakkoofsa Bilbilaa:	
Sadarka Oomisha duraa hanga Oomishaa boodaa	Gaaffii	Maloota Qonnaa Kuduraa fi Muduraa	Eeyyee	Lakkii	
1	Qophii qonnaa duraa	G1	Midhaan oomishitani gurgurtaaniif qorannoo gabaa gaggessu dhaan feedhii gaba ni sasabduu?		
		G2	Oddeefannoo qorannoo gabaa fi oddeefannoo kaneen biroo irraatti hunda'u dhaan sagantaa facaasaa qopheefatani ni fayadamtu?		
		G3	Hanga omisha, aramaa fi biyyoo ilaahuudhaan xaa'umma biyyoo keessani ni tilmaamtuu ?		
		G4	Meeshaalee umamaa addaa addaa fayadamu dhaan kompostii qopheesitani albuudootaa gurguddoo kan akka Nitroginii (N), Fosfarasii (P) fi Potasiyami (K) kan keenu ni qopheesitu?		
		G5	Saynii qulqulina issa eegatee kan fayadamtani yoo ta'e, qulqulina sanyiin kan ittin madaltaani kami ibsame keesaa isa kamiin jettu? kan dhibee dandamatu ykn kan ittisu, oomisha guda kan keenu, dafee kan gahu, dhandhama foya'a kan qabu, gudinaa/ hanga isa, gabaati kan barbadamu fi yeroo bayye kan turu danda'u (sasabbii booda.)		
2	Qophii lafaa	Q6	Dhebbee fi Ibisa to'achuuf hojimaata asi gadi ibsamaani keessaa tokkoo ykn isa olii fayadamtani beektu? addutti garagalchu, yeroo dhaan qotuu, gadifageeyna barbachiisuun qotuu, oyiruu keessa haftee midhaani dhibee qabu baasuu fi midhaan jijiraniif facasu.		
		Q7	Yoo xiqatee ji'a tokko dhaabbii dura maasaatti haftee midhaani ni dabaltuu (waal maktuu) ?		
		Q8	Dhaabbii dura ji'a 1 hanga 2 xaa'oo umamaa ykn kompostii/ dikee masatti waal maktani beektuu?		
3	Facasaa ykn dhaabbii biqiltuu	Q9	Yeroo biqiltu danfistani/ biqilchitaani hojiimaataa ogesii gorsuu fayadamtuu?		
		Q10	Waal irraa fageynaa barbachiisa ta'e biqiltuu gidduu yeroo dhaabbii ykn facasaa ni fayadamtuu?		
		Q11	yeroo oomishaa oomishitani xaa'oo barbachiisaa dha jedhamu ni fayadamtuu?		
4	Eegumsa midhaanii	Q12	Sadarkaa guddiinaa biqiltuu fi gosaa biqilnuuf dedebii/ sagantaa oobaasaa bishaani ogesi goorsuuni fayadamtuu?		
		Q13	Aramaa to'aachuuf meeshaalee aramaa barbachiisaa ta'e fayadamuufi yeroo aramaamu qabu eegamani aramtuu?		
		Q14	Facasaa fi dhaabbii booda xaa'oo : yeroo isaa eegamani gosaa fi haanga barbachiisu, fi mala itii naqamu qabuni fayadamtuu?		
		Q15	Mala to'aannoo dhibee fi Ibisa ibsamaani keessaa yoo xiqatee lamaa fi isa oli ni fayadamtuu? mala aadaa, lubbuu qabeynaa, harkaa fi keemikalaa? (midhaan jijiraniif facasuu, biqiltuu dhukkubsatee garanii baasuu, daaraa naquu, hordoo fi yoo barbachiisa ta'e keemikala biifuu, kkf).		
		Q16	Yeroo keemikalaa fayadamtaani/ biiftaani maala gorfameetiin fayadamtuu? Haanga barbachiisu, gosa barbachiisu, fi itti bifame guyya meeqa ture akka gurguramu/ynatamu.		
5	Harvest	Q17	Mallaattoolee ga'umsa omishaa /jabina, haalluu isaa, hanga/guddiinaa fi morma gadii debisuu fi kkf nin adda ni baastuu?		
6	Post-Harvest Handling	Q18	Midhaanoota sonaa guddaa qabaniif qabiinsa oomishaa boodaa barbachiisa ta'ee yada keessa galchituu? (qoorsuu, mukaa qullubbii fageeynaa barbachiisu irratti muruu, timaatimaa fi moossee gaaddiisa jala kaa'uu, qullubbii diimaa fi adii mana qilleensa gahaa qabu jalaatii fannisuu fi kkf).		
		Q19	Sonna oomishaa kessaani d'baahuuf oomishaa keessaani kan dhibee qabu keessaa guru, qulquleesuu fi sadarkesu hojii irraa oolchituu?		
7	Cost and Income Analysis	Q20	Baasii omishaa fi galii gurgurtaa omishaa irraa argattaani ragaa isaa qabachuu dhan xinxala diinagdee ni gaggessitaa?		
8	Collective Action	Q21	Waliti hidhaminsa qoodafudhatootaa haraa waaliin umtanituu? (daldaltoota/dalaloota), dhihesitoota ,liqesitoota, dhabbata qorannoo qonnaa, waldoota fi saynii dhihesitoota)		
		Q22	Galteewaani qonnaa kan akka saynii, xaa'oo fi keemikaalaa garee dhaan ni biituu?		
		Q23	Garee dhaan oomishaa keessaani ni gurguru ykn walitii qabu dhaan gejjiba tokkoonni ni fayadamtuu?		
9	Gender	Q24	Hadhaa mana keessaani waaliin karoora qonnaa irratti ni mariatuu? (maalii akka oomishitani fi akkami akka gurgurtaani)		

* Deebii kessaani bakka deebii, bakka siri/deebii ta'eti (✓) bakka Eeyyeen ykn Lakkii tii.ooddeefannoo dabalataa yoo jiratee gadiiti bareesuu ni danda'ama.

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

3. Tarkaanfii 3: Qo'annoo Gabaa

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhuma dabalatee)	

Asi jirra.

3.1. Seensa

Kaayyoo guddaan tooftaa Ethio-SHEP dandeettii qonnaan bulatoota xiyyeeffannaa cimsuu dha Kanaafuu qo'annoon gabaa kan gaggeeffamu ogeessa ekisteenshinii yookin gorsitootan osoo hin taane qonnaan bultootanii dha. Qo'annoo gabaa gaggeessuun, qonnaan bulaan fedhii gabaa, yeroo omisha gabaatti dhiyeessu, gosa midhaanii, qulqullinaa fi hanga barbaadamu (waan daldalaan jumlaa/abbaan suuqii isaan irraa bituu barbaadu yookin garee qonnaan bulaa irraa bituu hin barbaanne) ni barata/beeka. Marii daldalatoota jumlaa/abbaa suuqii waliin taasisuun, qonnaan bulaan walitti dhufeenya gaarii isaan waliin akka garee biizinasii qabu ni cimsa.

3.2. Kaayyoo

- Qaawwa odeeffannoo qonnaan bulatoota fi gabaa (market actor) jiddu jiru hubachuu
- Walitti dhufeenya daldaloota/Abbootii qabeenyaa waliin jiru cimsuu
- Odeeffannoo bu'uuraa Omisha midhaan xiyyeeffannoo sassaabuu

3.3. Qophii Walgahii

3.3.1. Hirmaattota

- Qindeessaa: Garee Misooma Kuduraa fi Muduraa (Misooma Midhaanii) Aanaa fi Waajjira Daldalaa fi garee Misooma Kuduraa fi Muduraa (Misooma Midhaanii) Godinaa
- Hirmaattota: Bakka bu'aa qonnaan bultoota garee xiyyeeffannaa qonnaan bulaa fi Hojjattoota Misoomaa (HM)

3.3.2. Turmaata yeroo

Guyyaa walakkaa

Gabatee 8. Saamuda sagantaa Shaakallii Qo'annoo Gabaa

Sa'aa	Gochoota
1:30 - 2:00	Galmeessuu fi haala qunamtii qaamoolee gabaa keessatti hirmaatan ibsuu
2:00 - 4:00	Qo'annoo gabaa gaggeessuu: Qo'annoo booda, odeeffannoo tokko tokkoo gareetiin sassaabame qindeessuu
4:00 - 5:50	Odeeffannoo wal jijjiiruu (gatii, gatii ol'aanaa, argannoo kamiyyuu)
5:50 - 6:00	Walgahii walitti qabuu fi Kallattii fuula duraa kaa'u
6:00 - 7:00	Laaqana (optional)

3.3.3. Iddoo walgahii

Bakki Walgahii gabaa xiyyeeffannaatti dhiyoo (gabaan naannoo jiru filatamaa dha) ta'uu qaba.

3.4. Saamuda Shallaggii baajataa

Gosa Baajataa	Baay'ina Guyyaa	Baay'ina Namootaa
Durgoo laaqanaa (Hojjattoota Misoomaa)	1	3
Durgoo Laaqanaa (Ogeessota Aanaa)	1	2
Baasii Geejjibaa (Hojjattoota Misoomaa)	1	3
Baasii Geejjibaa/boba'aa (Ogeessota Aanaa)	2	2
Meeshaalee Leenjii (Uunkaa qo'annoo gabaa, filiip-pichaartii, Iskirptoo and kilipi boordii))	1	1

*Ragaan armaan olii fi yeroon sirriin hojiin itti raawwatamu haala qabatama Aanaa irratti hundaa'ee sirra'a.

3.5. Haala qophii Walgahii

- Garee misooma kuduraa fi muduraa Aanaa ogeessota waajjira wajjin sagantaa, yeroo qo'annaa fi guyyaa daldaloota (market actor) wajjin qopheessuu.
- Ibsa walgahii garee gabaa qonnaan bula xiyyeeffannoo irraa qindeessuu, daldaloota jumlaa fi qinxaaboo ibsuu
- Uunkaa qo'annoo gabaa (yoo barbaachise) jijjiiruu fi kooppii godhuu (Miiltoo 2.3 ilaalaa)

3.6. Haala raawwii Walgahii

- Osoo gara daawwannaa gabaa hin deemin, hirmaattota gareewwan xixiqqaatti qooduu
- Garee tokko keessa namootni Afurii hanga jahaa ta'uun hojiif ni salphata.
- Miseensota garee wajjin mari'achuun gahee armaan gadii kenniif: gaggeessaa, gaaffii gaafataa, barreessaa fi to'ataa yeroo
- Qonnaan bulaan gaaffii akka gaafatu kakaasuu

Raawwii dabalataa: Qo'annoon gabaa maaliif qonnaan bulaan gaggeeffamaa?

Qaawwa omishtootaa fi daldaloota jiddu jiru cufuuf qo'annoon gabaa Ethio-SHEP qonnaan bulaan odeeffannoo gabaa akka sassaabu hayyama (yeroo fedhiin gabaa olka'aa,)

Akkasumas, wal amantaa omishaa fi daldalaa jiddutti akka uumuuf

Gabatee 9. Gahee fi itti gaafatamummaa

Lakk	Gahee	Itti gaafatamummaa
1	Gaggeessaa	Haasawa baniinsaa fi cufiinsaa daldaloota jumlaa/Abbootii suuqiitii godhuu
2	Gaaffii-gaafataa	Tokkoo tokkoo gaaffii Warra deebii kennan gaafachuu
3	Barreessaa	Uunkaa gaaffii guutuu
4	Too'ataa Yeroo	Try to finish the interview within 15 minutes. Stop interviewing if customers came for shopping. Yoo maamilli gara suuqii dhufe gaaffii dhaabu

* Gaheen Hojjattoota Misoomaa (HM) uunkaa guutuu irratti deeggarsa godha

3.7. Kallattii fuula duraa

Bakka bu'aan qonnaan bultootaa qo'annaa gabaa fi haala itti gaggeeffame irratti duub-deebii kenna.

3.8. Suuraalee

Qonnan bulaan daldalaa jumlaa gaaffii gaafata

Qonnaan bulaan Qo'annaa gabaa guuta

3.9. Saamuda uunkaa

Fakkii 9. Unka Ittiin filannoon Midhaanii gaggeeffamu

Boca Qorannoon Gabaa Ittii Gaggeeffamu

Guyyaa : ____ / ____ / ____

Naannoo: _____

Godina: _____

Aanaa: _____

Maqa garee: _____

Maqaa Daldalaa fi lakkoofsa bilbilaa	Maqaa fi Gosa oomisha	Qulqullina oomisha fi ulagaa gabaa.	Yeroo (Waqtii) oomishni baayyee gabaattii barbaadamu	Hanga barbaadamu (Kgn) Yoom akka barbaadamu (guyyaa guyyaan ykn Torbaniin)	Baka ittii oomis haamu	Gatii Kiiloon tokkoo itti bitamu ETB/kg)	Haala kafaltii ittiin kafalamu	Yeroo kafaltii	Yeroo bittaa fi gurgurtaa rakoollee qunaman	Fedhiin Daldalaa Garee kana irraa oomishaa bituuf jiru

Fakkii 10. Fakeenya Unka Filannoo Midhaanii Guutame

Fakeenya Gaafilee Qorannoo Gabaa

Guyyaa : _____ / _____ / _____ Naannoo: _____

Godina: _____ Aanaa: _____

Qorannoo gabaa kan Hojate (Maqaa Qonnaan Bulaa baka Bu'aa): _____

Maqaa Daldalaa fi lakkoofsa bilbilaa	Maqaa fi Gosa oomishaa	Qulqullina oomishaa fi ulaagaa gabaa.	Yeroo (Waqtii) oomishni baayyee gabaattii barbaadamu	Hanga barbaadamu (Kgn) Yoom akka barbaadamu (guyyaa guyyaan ykn Torbaniin)	Bakka ittii oomis haamu	Gatii Kiiloon tokkoo itti bitamu (ETB/kg)	Haala kafaltii ittiin kafalamu	Yeroo kafaltii	Yeroo bittaa fi gurgurtaa rakoollee qunaman	Fedhii Daldalaa Garee kana irraa oomishaa bituuf jiru
Obboo. Abdala Qasim (0917-xxx)	Moossee (Balaxe)	Gurguddaa	Gur- Bit-Mar	120q/torbaniin (1qt = 110kg)	Walisoo	3.5	Liqii	Torbani booda	Qulqulliini oomishaa gadiana dhaa	Yoo naaf fiddaani bituuf feedhiin qaba
Obboo. Kemal Husen (0911-xxx)	Moossee (Guddanne)	Xiqqaa - guddaa	Ama- Gur	10q/guyyaa guyyaan	Shewarobitii	2.5	Harkaa harkaan	Yeroo'uma bittaa fi gurgurtaa	Walitii fufinsaan dhiyeesuun ni barbachisaa	Masaa irraa bituuf feedhiin qaba.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Yeroo hedduu koree qo'annoo gabaa keessatti kan filatamu dhiira. Kanaafuu qo'annoo gabaa keessatti hirmaannaa dubartootaa jajjabeessuun murteessadha. Sababni isaas dubartootni yeroo hedduu irra deddeebiin gara gabaa deemuun odeeffaannoo gabaa kanneen akka dhiyeenyatti argamuu gabaa, qulqullina (dhamdhama, Hanga) fi gatii bittaa fi gurgurtaa ni argatu.

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

4. Tarkaanfii 4: Midhaan filatame

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu.	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggaramu kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhuma dabalatee)	

Asi jirra.

4.1. Seensaa

Kaayyoon midhaan xiyyeeffaanna filatame fedhii gabaa miseensi garee midhaan filatame irratti qabu odeeffannoo waliif qooduu. Karaa midhaan filatama kanaan gareen biraa fedhii gabaa fi gatii yeroo yeroon jijjiiramuuf odeeffannoo ni argatan. Odeeffannoo karaa qo'annoo gabaa fi muuxannoo qonnaan bulaan kanaan dura qabu irratti hunda'ee qonnaan bulaan mi dhaan xiyyeeffannaa kana akka ta'e murteessuu ni danda'a.

4.2. Kaayyoo

- Odeeffannoo gabaa garee bira wajjin wal-jijjiruu.
- Hirmattoonni harkii irra caalaan hanga hubatanitti tilmamaa gatii gurgurtaa fi baasii qu'anno midhaanii ibsuu.
- Fedhii gabaa irratti hunda'uun karoora qonnaa isaanii fi muuxannoo duraan qaban irratti mari'achuu.
- Haala naannoo /qu'annoo naannoo qonnaa/ irratti hunda'uun midhaan filatamaniif gorsaa teekinkaa kennuu.
- Hawaasaa fi miseensa naannoo garee toora xiyyeeffannaa jiraniif odeeffannoo madalawaa ta'ee fi muuxannoo qooduu.

4.3. Waliga'ii midhaan filatameef qindeessuu

- Qindeessaan: Hojjatootaa Misoomaa fi Ogeessa kuduraa fi mudraa Aanaa
- Hirmaattoonni: miseensaa garee flatamaan hundaa haadha warraa isaanii wajjin

Gabatee 10. Samudaa Sagantaa shaakaala filannaa Midhaanii

Saa'aa	Hojiilee
2:30 - 3:00	Haasawaa baniinsaa fi galme
3:00 - 3:30	Qotee bulaa hirmaatan irraa yaada gabaa fudhachuu.
3:30 - 4:30	Unkaa filannaa Midhaan gabaa hirmaattotaan guutuu.
5:20 - 5:30	Haasawaa cufiinsaa fi kallatti fuula duraa.

4.3.1. Iddoo Walga'ii

Iddoon walga'iin itti gaggeeffamuu Naannoo mana garee filatame ta'ee, iddoowwaan akka gaaddisa muka, nannoo waajjira Gandaa fi wiirtuu leenjii Qonnaan bulaa (WLQB) ta'u ni danda'a

4.4. Samuuda tilmaamaa bajaata

Gosa baajaata	Bayinaa Guyyaa	Bayyina nama
Durgoo Laaqaanaa (Ogeessaa Aana)	1	2
Geejibaa /Baasii Bobba'aa (Ogeessaa Aanaa)	1	2
Meeshaa (Midhaan filatamaa flip chart, Qalama)	1	5

**Lakkoofsotni armaan olii kun Fakkeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama*

4.5. Haala walga'iin itti gaggeeffamuu.

Guyyaa walgahiin gaggeeffamu hawaasaa Miseensaa ta'ee wajjin waliigaluu fi guyyaa haati warra argamuu dandeessu murteessu.

Osoo walgahiin hin jalqabamin filpchartii fi qalama qopheessuu, unkaamidhaan filatamee filpchartii irratti barreessuu.

Hubachiisaa: Bu'aa qabeessummaa irratti hundaa'uun warri dhiiraa midhaan filatamaaf ni filatamuu, dubar-toonni immoo akka waligalatti midhaan walitti qabuu horii fi daa'immaan ni eguu kanaafuu dhiira fi dubar-tootaa hirmaachiisuun barbaachisaadha.

Raafuu maraan bu'aa qaba. Kanaafuu raafuu maraa haa oomishnuu.

Raafuu Abashaa oomishuun baarbadaa sabaabni isaas yeroo sassaabii ijoolee kenya nyachisuu dandanya. Sana qofaaf miti, raafuun maraan galii ittiifufinsaa maatii kenyaaf keena. Kanaafuu kaafaltii mana ba-ruumsaa ijooleef gurgurtaa irraa kafaluu dandanya.

4.6. Haala walgahiin itti gaggeeffamu

- Qonnan bulaan bakka bu'aan odeeffaannoo gabaa miseensaa garee wajjin wal jijjiruu.
- Hojjatan Misoomaa qotee bulaa miseensa gareetiif akkaataa midhan itti filatamuu fi itti guutamuu haala mi-jeessuu.
- Hojjatan misoomaa faayidaa fi midhaan tarreeffame qabuu irratti miseensaa garee wajjin mari'achuu fi midhaan filatamee haala salphaa ta'een kan marguu ta'uu isaa fi naannoon filatamuu sun midhaan filatame saniif mijata kan ta'ee fi galteen isaan barbaachisuu kan dhiyaatuuf ta'u
- Tokkon tokoo Miseensaa garee midhaan barbaaduu kan filatuu ta'u. Maqaa warraa filatee 1ffaa fi 2ffaa jed-hamee midhaan filatame wajjin barreessu.
- Qonnaan bulaa baay'een kan hin barrannee yoo ta'ee, qonnaan bulaan ija akka qabataniif fi lafa akka ilaalan filannoo gaggeessan godhaa
- Bu'uruma irra miseensaa garee ta'ee nama kan hacuucuu barbaaduu yoo jiraate dhiibbaa inni qaqqabsiisu hambisuu.

Raawwii dabalataa: Maaliif midhaan xiyyeeffannan filatamaa

Walga’ii midhaan filatamaa gaggeessuun midhaaniif gabaa barbaaduu, akkasumas haala qilleensaa midhaan saniif mijata ta’uu kan nama filachiisuu ta’u. Walgahii Kanaan hirmaattootni hundi odeeffannoo barbaachiisaa ta’ee haala midhaan filatama irrattii barumsa ni argatu.

4.7. Kallatti fuula dura.

Yeroo leenjii kennamuu qonnan bula wajjn mari’achu.

4.8. Suuraalee

Qonnan bulan filatame yommuu bu’aa qu’annoo gabaa gaggeeffamee walii qooduu

Qonnan bula yommu garee filatama filatu.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Midhan Babaliskuun Rakkoo jiru hirrisuu Danda’a

“Geeddarinsii ijoo SHEP anaa fi hiriyoota koo irrattii fide akkan hubbaanaa sanyii gosa garaa garaa, waqtii sirrii ta’e irrattii guddisuu taasiseera. kana irraa ka’uun akka gegeeddarinsa gabaa ykn dhaabbataa ta’u dhisuu gabaa hirrisuu ykn fooyyesuu dandeenyeerra. Sanyiin midhaanii gattii gadii anaa sanyii midhaanii gatii olanaatiin bakka bu’uu danda’era.”

Obbo. Aliya Ertiban (Qotee bulaa Souste Tirba Kebele, Woreda Ankasha, Awi zone, Naanoo Amhara)

4.9. Fakkii 11 Uunkaa midhan filatama

Fakkii 11. Uunkaa miidhan filatama

Boca Filaannoo Midhaaniin Ittii Gaggeefamu

Guyyaa : ____ / ____ / ____

Naannoo: _____ Godina: _____

Aanaa: _____ Maqa garee: _____

Maqaa Midhaanii fi Gosa Isa	Nannoo kanaatii ni ynatama moo hin ynatamu	Muxxaanno o oomishu ni Qabduu	Yeroo fudhatu (Facaee hanga sasabamu)	Rakkoo ijoo yeroo Oomishaa	Oomisha giddugalesa gabaaf dhihaatuu Kun/Facasa	Gatii Gidduu galessaa Qar/kg	Galii waligalaa Qar/Facasa	Baasii Waligalaa Qar/Facasa	Tilmaamaa Bu’a qulluu Qar/Facasa	Gabaa Guddaa	Feedhii Gabaa	Sadarka

Fakkii 12. Shiittii miidhaan ittiin filatamu

Boca Filaannoo Midhaaniin Ittii Gaggeefamu

Guyyaa : ____ / ____ / ____

Naannoo: _____

Godina: _____

Aanaa: _____

Maqa garee: _____

Maqaa Midhaanii fi Gosa Isa	Nannoo kanaatii ni ynatama moo hin ynatamu	Muxxaanno o oomishu ni Qabduu	Yeroo fudhatu (Facaee hanga sasabamu)	Rakkoo ijoo yeroo Oomishaa	Oomisha giddugalesa gabaaf dhihaatuu Kun/Facasa	Gatii Gidduu galessaa Qar/kg	Galii waligalaa Qar/Facasa	Baasii Waligala Qar/Facasa	Tilmaamaa Bu'a qulqulluu Qar/Facasa	Gabaa Guddaa	Feedhii Gabaa	Sadarka
Moosee	Eyyee	Eye	Ebala/4ji'a	Dukkubaa late blight	5,000	5	25,000	7610	17,390	A Gabaa B Gabaa	A Gabaa ku.50 jimata B Gabaa	Gabaa nannoo
Shunkuriti Adamaa red	Eyyee	Eyyee	Hagayyaa /4ji'a	Dukkubaa (Downy mildew)	4,000	12	48,000	6230	41,770	C Gabaa D Gabaa	C Gabaakun.100 kibxata D Gabaa	Gabaa filatama hallu
Raafuu euro	eyye	Eyyee	Okno/4 ji'a	Hawwannisa	10,00	2.7	27,000	5200	21,710	A Gabaa D Gabaa	A Gabaa kun.120 sanbata	Waan xiqqoo

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Dubartootni filannoo midhaan omishamuu irratti yoo hin hirmaanne miirri abbummaa itti hin dhagahamu, akkasumaas murtee kennuu keessatti gaheen isaanii ni xiqqaata. Kanaafuu filannoo midhaanii keessatti hirmaannaan dubartoota daran akka cimuhajjetamuu qaba. Dabalataanis yeroo filannoo midhaanii baay'ina hojii dubartoota irra jiru tilmaama keessa galchuun midhaan gabaa irratti barbaadamuu fi nyaata madaalawaan badhaadhoo ta'e yeroo filannoo midhaanii xiyyeeffannaa tilmaama keessa galuu qaba.

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

5. Tarkaanfii 5: Fooramii walitti Hidhamiinsaa Gabaa

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qoodda-chuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhamiinsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhuma dabalatee)	

Asi jirra.

5.1. Seensaa

Uunkaa Walitti hidhamiinsaa Gabaa kun (FWG) hojii daldala irratti qonnan bulaa fi qooda fudhatoota jiddutti haala kan mijeessu ta'u. "Ethio-SHEP" kun erga midhaan filatamaan fila tamee booda fooramii walitti hidhamiinsaa gabaa kan mijeessu ta'u. Foraamiin walitti hidhami insaa gabaa kun carraa qonnan bulaan odeeffaannoo midhaan filatamee itti omiishaniifi galtee fi gabaa itti argatan kan mijeessu ta'u.

5.2. Kayyooo

- Walitti hidhannaa qotee bula filatamee fi qooda fudhatoota jiddutti kak'umsaa uumuu
- Qoonnan bulaa filatamanii fi qooda fudhatoota jiddutti walitti hidhamiinsa cimaa uumuu.
- Ogeeyyiin Aanaa yoo xiqqatee fooramii walitti hidhamiinsa gabaa waggaatti yeroo tokko namoota haaraa horachuun.
- Walitti hidhamiinsa daldalaa miseensa garee qotee bulaa fi qooda fudhattoota jidduutti uumuu.

5.3. Haala Fooramiin itti mijeeffamu

5.3.1. Hirmaatootaa

- Qindeessa: Biiroo qonna Naannoo, Walda Gamtaa fi Waajjira Daladala Godina fi Garee Aanaa
- Suparvayizaaroonni: Garee Naannoo
- Hirmaatootaa:
 - Feedeerala:** Directorate Misooma Midhaanii/Horticulture/ Directorate Galtee, Garee Gabaayaa
 - Naannoo:** Hoogganaa Biiroo/I/AHooganaa, bakka bu'a Biiroo walda hojii Gamta, Biiroo daldalaa Abbaa
 - Tayitaa** Galtee Qonnaa, Yuniyeenii Qonnan bulaa fi Dhiyeessi galtee.
 - Godina:** Bakka bu'aa ogeessaa waajjira Daldalaa, Waajjira Waldaa Hojii Gamtaa, Waajjira Daldalaa Magaalaa
 - Aanaa:** Aanaa irraa Bakka bu'aa waajjira daldalaa, Wajjira Waldaa Hojii Gamtaa, Wajjira Galtee fi Garee Biqiltuu
 - Ganda:** Ganda irraa dura taa'aa gandaa tokko tokko.

5.3.2. Turmaataa

Guyyaa tokko

Gabatee 11. Saganta samudaa fooramii walitti hidhamsaa Gabaa

Sa'aa	Hojiilee
2:30 - 3:00	Galmee
3:00 - 3:05	Baga nagayaan dhuftan
3:10 - 3:40	Ibsaa seenaa gabaabaa dhunfaa/profile/ miseensaa qotee bula (Dandeetti omishaa fi barbaachiisummaa galtee)
4:40 - 4:10	Waljjijirraa seenaa gabaabaa dhufaa /Profil/ hirmatootaa (dhiyeessi galtee, Walda Gamta, dhiyeessitootaa walii gala)
4:10 - 4:30	Boqqonna shayii
4:30 - 4:45	Waljjijirraa Muxannoo garee Kanaan duraa (yoo jiratee)
4:45 - 6:00	Marii Garee
6:00 - 6:20	Marii garee dhiyeessuu
6:20 - 6:30	Hasawaa cufiinsaa
6:30 -	Laaqanaa

5.3.3. Iddoo walgahii

Iddoon filatamuu haala baasii fi fageenya ilaalicha keessa galchuun ta'e galmii qophaa'u hirmaatootaaf mijata ta'u qaba. Kan akka dhabbiilee mootummaa ni filatamu.

5.4. Samuda Tilmaama baajaata

Gosa bajata	Bayyinaa Guyyaa	Bayyinaa namaa
Durgoo Laaqanaa (Qotee bulaaf)	1	16
Durgoo Laaqanaa (Hojjataa Misoomaaf)	1	12
Durgoo Laaqanaa (Aanaaf)	1	8
Durgoo laaqanaa (Godinaaf)	1	2
Durgoo Laaqanaa (Nannof)	1	1
Baasii geejibaa (Public means) (Ogeessaa Aanaa Hojjataa misoomaa, xx Qotee bulaa baka bu'aa [xx tokko tokkon])	1	36
Meeshaalee Leenjiif barbaachiisaan	1	1
Bobba'aa Konkoolata Naannootiif	1	1
Bobba'aa Konkoolata Godinaatiif	1	1
Laqanaa garee	1	50

Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama

5.5. Akkamitti fooramiifooramiigaggeeffama

5.5.1. Walga'ii Qophii Qodaa fudhatoota adda bahanii filataman wajiin gaggeessuu

Naannoo fi Godinni qooda fudhatoota addan baasuun aanaan walitti hidhun gahee hojii fi itti gafatamummaa qooduun kennu.

- Naannoo, Godinaa fi Gareen Aanaa, qooda fudhatoonni, Seenaa gabaabaa dhunfa /profile/ akka daldalaa qopheessaan gafachuu.
- Seenaa gabaabaa dhunfaa qonnan bulaa garee xiyyeeffanna hojjataa misoomaa wajiin gurmeessu.
- Naannoo, Godinaa fi Ogeessi Aanaa karaa walqunnamitti nama dhunfaatiin odeeffannoo fooramii gabaa fudhatootaaf ibsuu.
- Ogeessi Aanaa fi Hojjataan misooma profaayilii qonnan bulaa akka isaan qooda fudhatootaaf itti qooduun ni deeggaruu.
- Godinni fi Ogeessi aanaa guyyaa fi iddoo fooramii itti gaggeeffamuu addan baasuun qooda fudhatoota ni

qunnama.

- Naannoo, Godinaa fi Ogeessi Aanaa seenaa gabaabaa dhunfaa /porofile /qooda fudhatoota walitti ni qabu.

5.5.2. Wal-ga'ii hirmaachiisaa qonnan bulaa garee xiyyeeffanna fi qotee bulaa bakka fooramiif filatamaan

- Hojjataan misoomaa Qonnan bulaa garee xiyyeeffanna haala hirmannaa irratti odeffaannoo kennuun seenaa gabaabaa dhunfa /profile /isaanii qindeessuun qonnan bulaa miseensaa garee waliin waan duraan beekan waa'ee taatota gabaa odeeffannoo akkamii akka barbaachisu bakka bu'aa isaanii fudhachuuf akka toluu mariisisuu.
- Ogeessi Naannoo, Godinaa fi Aanaa seenaa gabaabaa dhunfa /profile/ qooda fudhatoota yoo xiqqatee torbaan tokko duraa osoo fooramiifooramiihin ga'iin qinda'ee jirachuu isaa mirkaneeffachuu.
- Qonnan bulaan bakka bu'oota isaanii karaa dimokiratawa ta'een saal aa lachuu walqixa filachuun. Hanga nama afurii lama dhiiraa fi lama dubartii filachuu.

5.5.3. Hirmatoota biroo

- Biiroo Naannoo, waajjiralee Godina fi Aanaa iddoo fooramiifooramiitti gaggeeffamu qopheessu
- Biiroo Naannoo, Waajjiraleen Godinaa fi Aanlee saganta uunkaa qopheessuu (gabatee 11)
- Qonnan bula garee xiyyeeffana fi qooda fudhatootaaf Handout barbaachiisaa ta'ee seenaa gabaabaa /profile/ fi qindeessuu (ibsa dabalata ilaaluu.2.5).

5.6. Akkamitti Fooramii Fooramiwalitti hidhmiissa Gabaa gaggeeffama

5.6.1. Qooda fudhatootaaf iddoo mijeessuu

Gurma'iinsii armaan gadii kun jirachuu mirkaneeffachuu.

- **Teessumma mijeessuu:** Tokkon tokko qooda fudhatoota iddoo ta'aanii qotee bula wajiin mari'atan qabachuu qabu. Akkasumaas teessoon dabalata hojjataa misoomaatiif mijatuu qaba marii qotee bula fi qooda fudhatoota wajiin tasifamuuf haala mijeessuuf akka tolu.
- Teessoon kutaa keessaatti mijatuu qaba. Haala baldhinna kuta irraatti hunda'ee teessumnii geengoon taa'uu qaba.
- Itti fayyadama yeroo: Qindeessaan akkaataa sagantaatiin itti fayyadama yeroo eeguu qaba /itti fayyadamuu.
- Qooda fudhatoota fi gareen qonnan bula seenaa dhuunffaa /profile /isanii akka dhiyeessan gochuu.
- Hojjataan misoomaa bakka bu'aa qonnaan buulaa yoommu isaan marii hirmatootaa wajiin godhan deeggaruu. Kun qonnan bulaa dafee akka murti murteessuu fi waligaltee daldaala akka uumu isaan gargara.

5.6.2. Garee qonnan bulaaf iddoo mijeessuu

- Qonnan bulaa fooramii walitti hidhamiinsaa gabaa irraatti hirmaatuu akka inni samuuda kuduraa fi muduraa geessee qooda fudhatoof akka agarsiisuu kakasuu. Gurmaa'iinsii kun marii qonnan bulaa fi daldaloota jimilaa gurguraan waajjin tasifamuu haala ni mijeessa.
- Daldaloonni jimilaa gurguraan kuduraafi muduraa qonnan bulaa irraa bitan qulqullina isaa akka ibsuu danda'anitti dhiyeessu.

Raawwii dabalataa: walitti hidhamiinsii foramii gabaa maaliif gaggeeffama

Walitti hidhamiinsii fooramii gabaa qonnan bulaa akka qooda fudhatoota waajjin walitti hidhamuu, teessoo waljijjiraan, fi seenaa dhuunffaa /profile/qooda fudhatoota gabaa wajjin irra caalaa akka waldubbisan gargaara.

5.7. Kallaatti fuula dura

- Qonnan bultoonni bakka bu'aan odeffaanno fooramii irraa argatan tamsaasuun.
- Qonnan bulaa garee xiyyeeffana fi qooda fudhatoota jidduutti walga'ii gaggeeffaman hordofuun barbaachiisaa yoo ta'e hojii daldalaa kan hin xumuraamiin xumuuruu. Hojjataan misooma qonnan bulaa garee xiyyeeffannaa wajjin walga'ii irratti kan hirmaatan ta'a.
- Waajjira Waldaa Hojii Gamtaa/wajjirri daldalaa qonnan bulaa garee xiyyeeffannaa abbootii qabeenyaa dhunfaa wajjin waligaltee hojii qonnaa akka uumman deeggaruu. Fakkenyaaf waligaltee warshaa nyaata omishan wajjin.

5.8. Suuraa

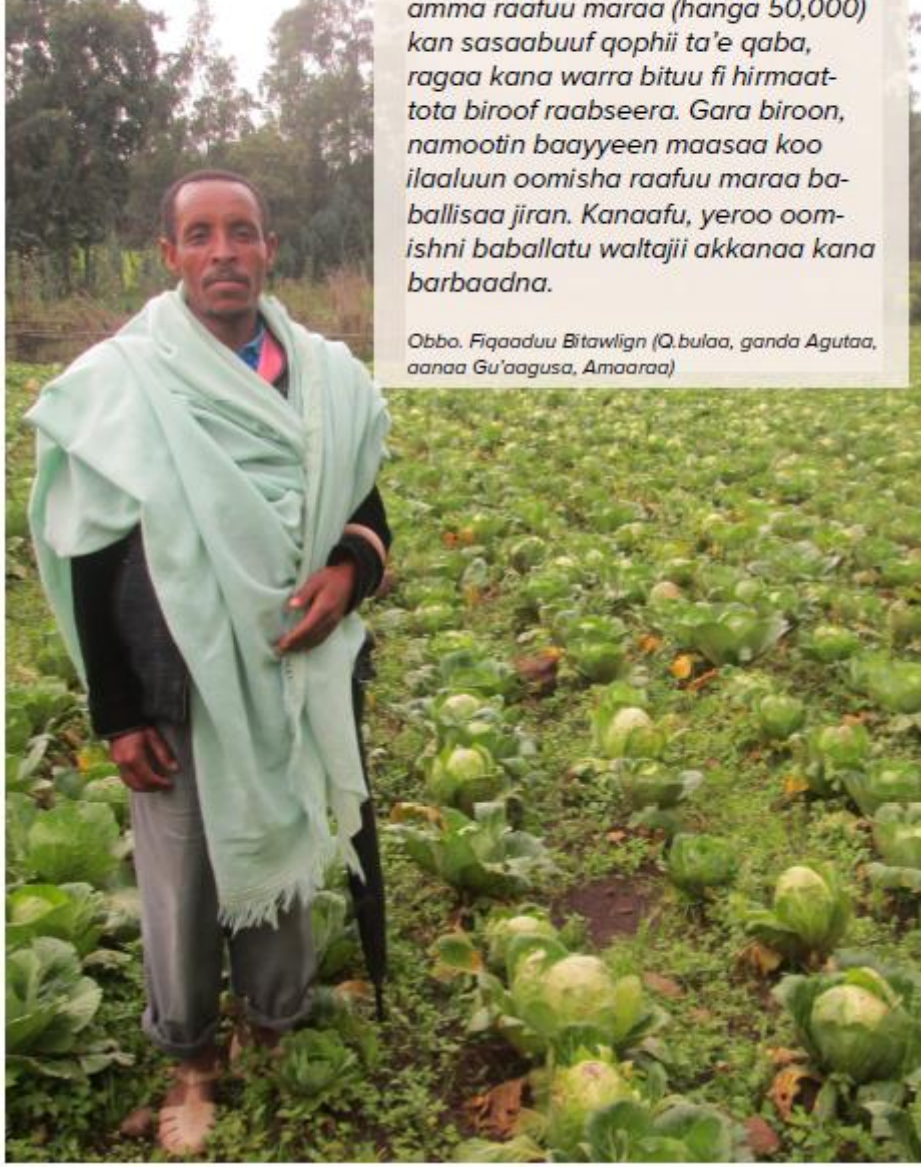

Hojii isaanii jalqabuuf dhiyeessitootaa galteewwanii wajjiin yemmuu wal baran

Mariin qonnan bulaa fi daldaltoota jimilaa waliin yemmuu taasifamu

Waltajjin Carraa Hojii (Bizinasii) Qotee Bultootaaf Laata (keena)

Waltajji kana keessati hirmaachuu kootiif baayyen gammada, yeroo amma raafuu maraa (hanga 50,000) kan sasaabuuf qophii ta'e qaba, ragaa kana warra bituu fi hirmaat-tota biroof raabseera. Gara biroon, namootin baayyeen maasaa koo ilaaluun oomisha raafuu maraa ba-ballisaa jiran. Kanaafu, yeroo oomishni baballatu waltajji akkanaa kana barbaadna.

Obbo. Fiqaaduu Bitawlign (Q.bulaa, ganda Agutaa, aanaa Gu'aagusa, Amaaraa)

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Sabaaba olaantummaa dhiiraatiin marii walitti hidhaminsa gabaa yemmuu gaggeef-famu hirmaannaan dubartoota gadi aanaa dha. Kanaaf dubartootni odeeffannoon dhiyeessii callaa guddistuu fi gabaa omisha itti gurguran beekuu irratti qaban dadhabaadha. Waan kana ta'eef, hirmaannaa dubartootni walitti hidhaminsa gabaa kees-satti qaban gahoomsuun galiin isaanii akka dabaluu gochuu barbaachisa dha.

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

6. Tarkaanfii 6: Ethio-SHEP Leenjii Teekinkaa Leenjifitootaa LL

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

ToT Tekinkaa

Amma as jirra

6.1. Seensa

Leenjiin Teekinkaa Leenjifitootaa LL Ethio-SHEPn kennamu ogeessaa Kuduraa fi muduraa Aanaa fi hojjataa misoomaa warraa gaheen isaanii beekumsaa fi dandeetti isaanii qonnan bulaa afaaninni beekuun barsiisaniidha. Hojjataa misooma leenjiisuun qonnan bula garee xiyyeeffaanaa leenjiisuu dha. Leenjii kun leenjii fedhi irratti hunda'e waan ta'eef qonnan bulaaf beekumsaa fi dandeetti waan dabaluuuf rakkoowwan isaan qunnamuu danda'u jalaa baasuu danda'a.

6.2. Kayyoo

- Ogeessa aanaa fi Hojjataa misoomaatiif beekumsaa fi dandeetti dabaluuun akka isaan fedhii leenjii qonnan bulaa garee xiyyeeffanna guutaan godhu.
- Akkaataa dirree irratti (qabataman) leenjiin kennamu odeeffanno kennun mijeessuu.
- Midhaan filatame haala itti qotamu irratti hubannoo teekinkaa bu'uuraa kennuu

6.3. Leenjii Gurmeessuu

6.3.1. Hirmatoota

Qindeessaa: Biiroo Qonna Naannoo fi waajjiira Qonna Godina

Supervayizara: Gorsitootaa fi ogeessaa Kuduraa fi muduraa Naannoo

Hirmaatootaa

Naannoo: kuduraa fi muduraa irraa bakka bu'aa, Agronomii, Eegumsa (protection), sabsi booda, ekisteenshiinii

Godina: kuduraa fi mudura irra bakka bu'aa, Agronomii, Eegumsa (protection), sabsi booda, ekisteenshiinii

Aanaa: Ogeessaa kuduraa fi muduraa, Agronomii, Eegumsa (protection), sabsi booda, ekisteenshiinii

Ganda: Ogeessaa Ganda hunda fi I/G waajjira Qonna Ganda

Turmaataa

Guyyaa (3). Leenjii idduma jiraatanitti (Gabatee 12 saganta irraa ilaaluu)

6.3.2. Iddoo Leenjii

Iddoon leenjii iddoo baasii fi fageenyaa ilaachaa keessaa galche hirmaatootaaf mijatuu qaba. Akkasumaas iddoo leenjii kun qabatamaan iddoo itti shakala ta'u qaba. fakn wirtuu qorannoo.

Gabatee 12. Saganta Samuda Walgalii Teekinkaa (LL)

Guyyaa	Guyaa 1	Guyyaa 2	Guyyaa 3
Hojii	2:30 - 3:00 Galmee 3:00 Hasawa baniinsaa (MoA) 3:00 - 4:00 Kaayyoo barumsaa fi seensaa 4:00 - 4:30 Boqqonna shaii 4:30 - 4:30 <u>Yeroo:</u> Omishaa wali gala kuduraa fi muduraafi haala teekinkaa qabannaa sabs booda (G24) 6:30 - 7:30 Laaqaanaa 7:30 - 8:00 Barumsaa: Xaa'oo umaamaa 8:00 - 9:00 Skaakala Sanyii: Seed solution (Aanaa Xiyo, Obbo Tsaga) 9:00 - 9:30 Boqqona sahaa'ii 9:30 - 11:00 Qindoominnan ibisootaa fi dhibee to'achuu.	2:00 Galmee 2:30 - 3:30 Barumsaa: Xiixaalaa rakkolee fi lakkofsaa yeroo <u>omishaa miidhanii gaggeess</u> 3:30 - 4:30 Hojii Aanaa Aanaa gareen qoodamuun formaatii yero omishaa midhanii guutuu 4:00 - 4:30 Boqqonna shaa'ii 4:30 - 5:30 Xiinxalaa rakkolle 5:00 - 6:30: dhiyeessi garee 6:30 - 7:30 Laqaanaa 7:30 - 8:30 Gelatin solution making Galtishii fi fala barbaaduu. 9:00 - 9:30 Boqqona shaa'ii <u>9:30 - 11:00</u> Barumsa Tekinkaa omishaa addaa shunkurtitti irraatti (SPT)	2:00 Galmee 2:30 - 4:00 Barumsaa: 2:30 - 3:30 Qullubbii 3:30 - 4:30 Footoo 4:30 - 5:00 Boqoonaa Shaa'ii <u>5:00 - 6:30</u> Barumsaa: Rafuu Abasha 6:30 - 7:30 Laaqaanaa 7:30 - 8:00 Barumsaa: karoora gochaa qopheessu 8:00 - 9:00 Karoora gochaa qopheessu 9:00 - 9:30 Boqqona shaa'ii 9:30 - 10:00 dhiyeessu 10:00 - 10:30 Saganta cufinsaa 10:30 yaada cufinsaa

6.4. Samuda Tilmaama bajata

Gosa baajaata	Bayyina Guyyaa	Bayyina nama
Durgoo fi baasii geejibaa (Hojjataa misooma)	3	18
Durgoo fi baasii geejibaa (Aanaa)	3	24
Durgoo fi baasii geejibaa (Godina)	3	5
Durgoo (Naannoo)	3	5
Bobba'aa konkoolataf (Naannoo)	3	1

6.5. Haala leenjii itti qophaa'u

Ogeessii kuduraa fi mudura Godinaa fedhii qonnan bulaa irraatti hunda'uun mata duree leenjii midhaan xiyyeeffaana ni filata.

Adeemsi akka armaan gadi kanatti ta'a:

- Qu'annoo gabaa fi formaatii midhaan itti filuu garee qotee bulaa xiyyeeffanno irraa walitti qabuu.
- Rakkoo ijoo midhaan filatamaniin adda baasuu.
- Rakkolee ijoo omisha midhaan qunnaanmaaniif fala barbaaduu.
- Tokko tokko rakkoleetiif fala barbaaduuf Mata duree leenjii murteessuu

Mata dureewaan akka armaan gaditti

- Seensaa fi qajeeltoo Omishaa kuduraa fi muduraa
- Waliigala omishaa kuduraa fi Muduraa fi teekinika sabisii boodaa (GHCP&PHHT) 24
- Teekinika addaa /specific/omishaa midhaanii filatamee.
- Toftaa leenjii sirna nyaataa
- Ittifayyadama leenjii Ethio-SHEP

Ergaa mata duree leenjii adda bahee ogeessi kudraa fi muduraa Naannoo fi Godina:

- Meeshaalee Leenjii qopheessuu slaayidii (kompitaraa irraatti kan dhiyaatu), handout (barreeffama leenjii) fi shaakalaan muldhiisuu.
- Sagantaa Leenjii qopheessuu (Gabatee 12 ilaaluu)

- Tokkon tokkoo mata duree leenjitiif haala mijeessaa adda baasuu
- Guyyaa 3 dura iddoo leenjii murteessuu: kuta leenjii, iddoo agarsiisaa, waan nyaatamu qopheessuu
- Hirmatootaaf xalayaa waamichaa torbaan lama duraa biraan gahuu. Qabiyyeen xalayaa qabachuu kan qabuu kaayyoo leenjii, guyyaa iddoo leenjii guyyaa galmee fi sagantaa.
- Dhimmoonni barbaachiisaan guutamuu isaa mirkaneeffachuu (ibsa dabalata ilaalaa 2.6)
 - Ogeessi kuduraa fi muduraa Godinaa Meeshaalee leenjii kan akka barreeffama leenjii dhiyeessuu qaba.
 - Meeshaalee leenjii akkaataa qabatamaa aanaa xiyyeeffannaa fi gandaatiin irra deebi'amee/ revised/ ta'uu qaba. Samunnii meeshaalee leenjii ibsa dabalata waliin qabsifamee jira.

6.6. Haala leenjiin itti kennamu

Gareen managementii Naannoo fi Godina leenjii qabatamaan raawwachuu qabuu.

- *Hubachiisaa yemmuu leenjii kennamu hojjataa misoomaa midhaan qotee bulaa garee xiy yeeffannan filatamee irraatti hunda'uun kilastraan gurmeessuu
- Meeshaalee leenjii raabssuu.

Raawwii dabalataa: Maaliif leenjiin leenjisiitootaa Ethio-SHEP gaggeeffama

Leenjiin leenjisiitootaa kun Hojjataa misoomaatiif beekumsaa, dandeettii fi ofitti amanamuummaa waan dabaluuf tajaajila foyya'aa akka isaanii kennan taasisa.

6.7. Kallatti fuula dura

- Hojjataan misoomaa leenjii'e godinaa fi aanaan deeggaramee leenjii ni kenna.
- Qotee bulaan garee xiyyeeffannaa leenjii karaa itti fufinsa qabuun dirree irraatti leenjii irra turua qaba.
- Aanaa fi hojjataan misoomaa gabaasaa dirree godinaaf Naannoo dhiyeessuu qabu.

6.8. Suuraa Suuraa

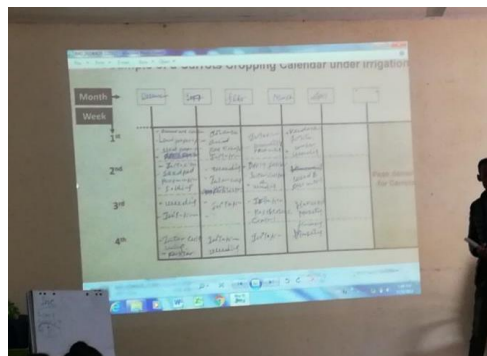
Ogeessii mootummaa haala omisha midhaanii itti kunuunssa irraatti barumssa ni kennu

Haala xaa'oo uumaamaa itti qopha'uu irraatti leenjii gochaan muldhiisuu

Akkaataa yeroo omishaa midhanii itti gaggeessaan hirmaatoonni yemmuu shaakalan

Hirmaatoonni karoora raawwii waliin qoodu.

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

7. Tarkaanfii 7: Sadarkaa Xiinxalaa rakkoo yeroo omishaa midhaani fi baajataa

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhuma dabalatee)	

Asi jirra.

7.1. Seensa

Rakkolee qonnan bulaa omishaa irra kaasee hanga gabaatti dhiyeessuu mudatan xiinxalaa gaggeessuun addan baasuu. Qotee bulaa wajiin mari'achuun qonnan bulaaf haala mijeessuun. Akkasumas shaakaala yeroo omishaa midhanni fi baajataa gaggeessuun qotee bulaa baasii jalqaba omishaa irraa kaasee hanga tilmaamaa bu'aa omishaa duraa akka hubatuu godha. Muxannoo kanaan qonnan bulaan kaappitaalaa ka'umsaa kan akka sanyii, xaa'oo, keemikaalaa fi baasii gabaaf hangam akka isaa barbaachiisuu ni barata. Garee biraa wajiin karoora qonna yemmuu baasaan carraa bittaa waliigalaa fi gabaa ni shaakalu. Kun kan gargaaruu galtee isaan barbaachiisu fi hojii hundaa yeroon akka hojjataanif yeroo omishaa gurguratan sadarkaa amaansiisanii gurgurachuu ni dabala.

7.2. Kayyoo

Rakkolee Qonnan bulaa omishaa irraa kaasee hanga gabaa jiru mudatan hubachuu.

- Karoora qonna midhaanii fi odeeffannoo feedhii gabaa bu'urra irraa hubachuu.
- Baasii jalaqaba omishaa midhaan xiyyeeffanna fi tilimaama bu'aa baruuf

Qotee bulaan akka yeroon of qopheessee omishaa isaa walitti qabee waqitii gatii gaarii jirutti akka gurguratuun ni barata.

7.3. Gurmaa'iinsaa workshop

7.3.1 Hirmatootaa

- Qindeessaa: Hojjataa misoomaa ogeessaa kuduraa fi mudura aanaa wajiin
- Hirmaatoonni Qotee bulaa garee xiyyeeffannaa

7.3.2 Yeroo Turmaataa

Guyyaa walakkaa

Gabatee 13. Samuudaa sagantaa yeroo omishaaa gaggeessuu fi baajata

Sa'aa	Hojiilee
2:30 - 3:00	Galmee fi Hasawa baniinsaa
3:00 - 3:15	Ibsaa xiixala rakkolee fi yeroo omishaa gaggeessuu Qotee bulaa akkaataa fedhii isaatiin gareen qooduu
3:15 - 4:30	Hojii: Xiixala rakkolee, yeroo omishaa fi baajataa
4:30 - 4:50	Boqqonnaa shaa'ii
4:50 - 5:30	Bu'aa xiixalaa rakkolee fi yeroo omishaa gareewwaniin qophaa'ee walii qooduu.
5:30 - 5:55	Rakkoleewwaan eeraman akkaataa gareen biraa itti moo'atee yeroo dhiyeessi dhiyyeessan mari'achuu. Akkasumas humna garee bittaa fi gabaayaa waliigalaa mijeessuu.
5:55 - 6:05	Toftaa itti deemamu Hasawa cufinsaa

7.3.3 Iddoo Leenji

Iddoon leenjii Naannoo mana garee xiyyeeffanna ta'ee, waan akka sheed, FTC fi muka jala fi mana amanta.

7.4. Samudaa tilimaama bajataa

Gosa bajataa	Bayyina guyyaa	Bayyinaa nama
Durgoo laaqanaa (Ogeessaa aanaa)	1	2
Geejibaa /Bobba'aa (ogeessaa aanaa)	2	2
Bishaan	1	40
Ciree	1	5
Meeshaa (formaatii lakkofsaa miidhanii, qaalama)	1	1

**Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama*

7.5. Akkamiti woriki shopii qophaaa'a

- Garee wajiin waldubbisuun guyyaa fi sa'aatii mijataa murteessuu
- Uunkaa yeroo omishaa qopheessuu bayyisuu (print) (Ibsaa dabala 2.7)

7.6. Walga'iin akkamitti gaggeeffama**Xiinxala rakkolee**

1. Rakkolee qonnan bulaa qunnamu turaan qonnan bula wajjin mari'achuu. Rakkoleen sirriitti adda bahuu qabu (dhibee akka rakkotti fudachu miti maaltuu akka rakko ta'e adda baasuu. Yoo rakko adda hin baasiin rakko ta'a).
2. Uunkaa miseensaa garee wajiin ta'ani guutuu.

Yeroo omishaa

1. Osoo yeroon omishaa sassaban hin gahin dura qonnaan ulaan iddo gabaatii fi gatii ilaalicha keessa galchuu qaba. Bu'an Qo'annoo gabaa fi midhaan filataman haala waqiti gabaayaa irratti xiyyeeffachuu qaba.
2. Odeeffannoo bu'uraa omishaa, uunkaa yeroo omishaa karaa fiixee bita jiruu ilaaluun karoora yeroo omishaa isaanii oopheessu. Sadarkaa itti aanuu kanaan raawwachuu, innis Midhaan gargaraa facaasuu baldhinna lafa, qophii lafa, hanga sanyii xaa'oo komopostii, kunuunsa midhanii fi yeroo sassabamu omishaa.
3. Yemmuu urea akka irraa facaafamuu fi hanga urea isaan barbaachiisuu herreeguun fayyadamuu.
4. Qonnan bulaan poteenshaala omishaa fi omiisha bara darbee argame erga walmadalchiisee booda karoora amma argachuu qabu baafachuu fi essaatti gurgurgurachuu akka qabu murteeffachuu qaba. Odeeffannoo kun barbaachiisaa dha, yemmuu qonnan bulaan omishaa fi bu'aa qabeessummaa isaa dhumaa ji'a irratti ilaaluu.

5. Sadarkaa 2ffaa irratti baasii omishaa herreeguun uunka gara waraqaa harka mirgaa jiru irraatti guutuu.
6. Dhuma irraatti bu'aa qulqulluu qotee bulaan argachuu qabu toftaa herreega itti aanee jiru herreeguu. Bu'aa qulqullu = (gatii tokko X tilimaamaa omishaa argamuu)-baasii omishaa
7. Dhuma waqitii irratti garaagarummaa karoora qonnan bulaa fi bu'aa qabatama ilaalu. kun hojii ijoo ilaalamu qabu maaltu bu'aa isaa/ishee irraatti dhibbaa fiduu danda'a.
8. Akkamitti qotee bulaan bu'aa isaa foyyeessuu akka danda'u Karoora itti aanu ilaalcha keessagalchuu.

Raawwii dabalata maaliif qonnan bulaan yeroo omishaa gaggeessuu.

Qonnan bulaan shaakaalaa leenjii yeroo omishaa argateen qawwa omishaa addan baasuun fala ta'u malu kaa'uu, Qonnaan bulaan Omisha barbaadamu baayina fi qulqullinnan yeroo gabaan barbaaduuttii hojiiwwaan omisha hundaa yeroon akka raawwatu kan gargaaru ta'u.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Muuxannoo jiruun, Sagantaa omisha midhaan xiyyeeffannaa qopheessuu keessatti hirmaannaan dubartootaa gadi aanaa dha. waan ta'ef, karaa guutuu ta'een sagantaa omisha midhaan xiyyeeffannaa qopheessuu keessatti dubartootni akka hirmaatan jajjabeessuun murteessa dha. Haaluma kanaan Abbaan manaa fi haati mana qophii sagantaa midhaan xiyyeeffannoo wal hubatanii yoo murteessan, qonna isaanii sirnaan gaggeessuu fi omisha bayinaa fi qulqullina qabu yeroo fi iddoo gabaan gaarii jirutti dhiyeessuun gurguratanii fayyadamoo ta'uu ni danda'uu.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Fedhii Gabaa guddaa Waaliin Wal Simsisuu

“Odefanoo qoranoo gabaa irraa sasaabamee bu'ura gochuun, Yeroo facaasa dinichaa gedareraa. Kanaan dura, Bitootessa kessa facaasaa ture kan sassaabu immo yeroo roobaa ture. Namnii hunduu kan sasaabu yeroo sana waan turef, Gatiin gurgurtaa gadii anaa ture.

Yeroo sasaabii Midhaanii dhihoo kana gedareen jirra (Yeroo Oomishaa gabaabsuu) fi Dinicha Fulbaana kessafacaasaa, kanan sasaabu immo dhuma Sadaasa ykn Muddee kessa kanaafuu dinicha sasaabadhee gatii olaanaadhaan gurguruu nan danda'a.”

Obbo. Terefe Werke (qotee bulaa Gandaa Jiga, Aanaa Jabi Xehinan, Godina Lixa Gojam, Naannoo Amaaraa)

7.7. Unka Samuuda

Gabatee 14. Samuda Uunkaa xiinxala rakkoleef

Rakko	Kaayyoo	Hojiilee	Sadarkaa	Qabeenya	Raawwata	Sagantaa	To'ata

Gabatee 15. Fakeenyaa XiinxalaRakkoolee

Rakkoolee	Kaayyoo	Hojiilee	Sadarka	Qabeenyaa	Rawwata	Sagantaa	To'ataa
Sanyii qullinna isaa gdai bu'aa. ta'e	Sanyii filatamaa foyyeessu	Dhiyeesitootaa waraqaa ragaa qaban barbaaduun sanyii irraa bituu	Facaasaa dura	Baasii Kominkeeshiin fi geejibaa	Qotee bulaa bakka bu'aa	Hagayyaa 2019	Hojjataa misoomaa fi SHEP
Omishaa gad aanaa fi Biyyoon gabbina hin qabnee	Gabbinaa Biyyoo dabaluu.	Komopost Qopheessuu jalqabuu	Facaasaa dura	Xaa'oo	Qotee bulaa dhunfaa	Hagayyaa 2019	Hojjataa misoomaa
Galtee gadi aanaa biyyee kennu	Kunuunsaa Midhaanii foyyeessu	Hojjataa misoomaa irraa barachuu.	Facaasaa dura	Iddoo leenjii	Hojjataa misoomaa	Fuulbaanaa2019	Hojjataa misoomaa
Rakkoo dibee Bakiteeriyaa wiltii	Rakko baki-teeriyaa wiltin geessisuu xiqqeessu.	Iddoo baakiteeriyaa wilittiin umamameetti facaasuu dhisuu.	Facaasaa dura	Qabeenyaa gaafachuu kan hin barbaachifinne.	Qotee bulaa dhunfaa	Hagayyaa 2019	Hojjataa Misoomaa
Gati omishaa gadi aanaa	Gatii gurgurta dabaluu	Karaa qu'annoo Gabaatiin fi fooramii walitti hidhamiinsaa gabaatiin daldalootaa argachuu	Sassabbii duraa	Baasii geejibaa	Qotee bula bakka bu'aa	Sadaasaa	Hojjataa misoomaa

Fakkii 14. Samuda unka Kalaandara Omishaa fi Baajataa

Oomishaa qulubbii diimaa

Oodeefannoo Oomishaa

Walirra fagenyaa dhaabbii: sm **40 × 20 × 5**
 Omishitumaa: kun **75-88/he 0.25**
 Hanga'a sanyii: kg **1.6-2.0 /he 0.25**
 Dikee: kun **25-30/he 0.25**

NPS: **60 kg** Urea: **25 kg**

Ani kan foyeesuu ykn jijjiru gosa/ midhani,
 Qulqulina, bayinaa, yeroo sassabbi,
 Wara bittu, kanen biroo (adda basuu:)

Aanaa: _____
 Ganda: _____
 Maqaa Q/B: _____

Gali qulqulu: (1 × 2) - 3

qarshii

Torbaan 3 booda

Yeron sasabi torbe 17):

1 Oomisha: _____
 Kun 1 = _____ kg

2 gatti: _____
 Gaba: _____

Torbaan 2 booda

Gosa: _____
 B.Lafaa(ha): _____ ha
 (kut): _____ qt

Gyyaa facasaa: _____ kg

Guyyaa dhaabbii (Haga darbee booda torbee 6-7):

guyyaa: _____ kg

guyyaa: _____ kg

Baasi Oomishaa

Gosa	bayina	qarshii
3		
Waligala		

**Guyyaa itti darbu (baalaa 3-4 erga basee/)
 hangaa darbee booda torbaan 6-7**

Fakkii 15. Fakeenya Kalaandara Midhaanii fi Baajataa

Oomishaa qulubbii diimaa

Oodeefannoo Oomishaa

Walirra fagenyaa dhaabbii: **40 × 20 × 5 cm**
 Omishitumaa: **75-88 qt/0.25ha**
 Hanga'a sanyii: **1.6-2.0 kg/0.25ha**
 Dikee: **25-30 qt/0.25ha**

NPS: **60 kg** Urea: **25 kg**

Ani kan foyeesuu ykn jijjiru gosa/ midhani,
 Qulqulina, bayinaa, yeroo sassabbi,
 Wara bittu, kanen biroo (adda basuu:)

Aanaa: _____
 Ganda: _____
 Maqaa Q/B: _____

Gali qulqulu: (1 × 2) - 3

qarshii 39,370

Torbaan 3 booda

Yeron sasabi torbe 17w-): **Amajji 18/2012**

1 Oomisha: **kuntal40**
 Kun 1 = **100 kg**

2 gatti: **1,200**
 Gaba: **Adaamaa**

Torbaan 2 booda

Gosa: **Adamaa Red**
 B.Lafaa(he): **0.25**
 (kut): **25 qt**
 : **Kg 60**

Gyyaa facasaa: **Hagayaa 6/2011**

Guyyaa dhaabbii (Haga darbee booda torbee 6-7): **Fulbaana 26/2012**

guyyaa a: **Onk 10** Kg **12.5**

guyyaa: **Sadasa 1** kg **12.5**

Baasi Oomishaa

Gosa	bayina	qarshii
	Kg 1-7	1000
	Kg 60	840
	Kg 25	350
	xarmusii 1	2040
	Karaa 1	2000
	Nama 5	2400
3		8630
Waligala		

**Guyyaa itti darbu (baalaa 3-4 erga basee/)
 hangaa darbee booda torbaan 6-7**

Fakkii 16. Ibsa unka Kalaandara Midhaani fi Baajataa

1 Gosa Midhaanii

2 Oodeeffannoo Oomishaa

3 Kaayyoon maaliini

Oomishaa qulubbii

Oodeeffannoo Oomishaa

Walirra fagenyaa dhaabbii: $40 \times 20 \times 5$ cm
 Omishitumaa: 75-88 qt/0.25ha
 Hangaa sanyii: 1.6-2.0 kg/0.25ha
 Dikee: 25-30 qt/0.25ha
 Urea: 25 kg
 NPS: 60 kg

Gosa: Adamaa Red B Lafaa (he) 0.25 (ku): 25 qt
 : Kg 60

Gyyaa facasaa: Hagayya 6/2011

Gyyaa dhaabbii (Urga da'bee) booda torbee 6-7): Hagayya 26/2012

Torbaan 2 booda
 Gyyaa: Kg 12.5
 Sadaasa 1

Torbaan 3 booda
 Gyyaa: Kg 12.5
 Sadaasa 1

Torbaan 2 booda
 Gyyaa: Kg 12.5
 Sadaasa 1

Torbaan 3 booda
 Gyyaa: Kg 12.5
 Sadaasa 1

Yeroon sasabi torbe 17w): Amajji 18/2012
 1 Oomishaa: kunte/40 Kun 1 = 100 kg
 2 gatti: 2 1,200
 Gaba: Adamaa

Gali qulqulu: (1) x (2) - (3)
 qarshii 39,370

Aanaa:
 9 Bu'aa= (gaatii safaartuu tokkoo x Oomisha) - baasii oomishaa

Baasi Oomishaa

Gosa	bayina	qarshii
	Kg 1.7	1000
	Kg 60	840
	Kg 25	350
	xarmusii 1	2040
	Karaa 1	2000
	Nama 5	2400
Walgala	3	8630

7 Baasii Oomishaa
 1. Sanyii (Haangaa fi gaatii)
 2. NPS (Haangaa fi gaatii)
 3. Yuriyaa (Haangaa fi gaatii)
 4. Keemikalaa (Haangaa fi gaatii)
 5. Baasii gejjibsiisuu (karaa tokko ykn lama)
 6. Baasii humnaa (qotinsaa, araamaa, geejjibsiisuu fi sassaabbii)

8 Baasii waliigalaa oomishaa

4 Dhaabbii Jalqabu:
 1. Gossaa kami oomishuu barbaaddaa?
 2. Ballini maasaan kee hagamii?
 3. Dikee hagama itti naquu barbaadee hirreegii
 4. NPS hagaami itti naquu barbaadee hirreegii
 5. Yoom akka gurgurtuu fi gabaa kamitii akka gurguru irraatti hundooftee yero facaasaa kee murteesii
 6. Gyyaa masittii dabarsitu barreesi.

5 Torbaan 2 dabarsii boodaa, raga bu'ura irraatti hundefachuudhaan guyyaa fi haanga yuriyaa itti naquu barbaadu tilmaamaa isaa hirreegi.

6 Torbaan 3 naqaa iffaa boodaa, raga bu'ura irraatti hundefachuudhaan guyyaa fi haanga yuriyaa itti naquu barbaadu tilmaamaa isaa hirreegi.

7.8. Suuraa

Hojjataaan misomaa akkamitti xiixalaa rakkoolee akka gaggeessan irratti unka karoorra itti guutaan yemmu ibsa kennan

Qonnan bulaan yemmuu rakkoo isaaniitiif karoorra gochaa qopheessanii ibsaan.

Ogeessi yemmuu akkaataa unka yeroo omishaa itti guutamuu ibsan

Qonnaan bulaan yemmuu unkaa yeroo omishaa guutuun

Qonnan bulaan barate yemmu qotee bulaa hin baranne deeggaran

Hojjataan misoomaa yemmu qonnan bulaan akka unka guutan deeggaran

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

8. Tarkaanfii 8: Leenjii dirree irraa

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

8.1. Seensa

Leenjiin omishaa kuduraa fi muduraa dirree irratti kennamu leenjiiqotee bulaa garee xiyyeeffaanaatiif yeroo mijataa keessaatti kennamuu fi barbaachiisaa ta'e dha. Godinaa, Aanaa fi Hojjataa misoomaa leenjii teekinikaa Ethio-SHEP leenjii'anii leenjii kana dirree irraatti ni leenjiisuu.

8.2. Kaayyoo

Dandeetti fi beekumsaqotee bulaa garee xiyyeeffannaa gochaan omishaa midhaan filataman garee qotee bulaa xiyyeeffanaatiin gochaan omishaamuu foyyeessu.

8.3. Ibsa haala yaada ijoo

- Yeroo leenjii dirree irraatti kennamu mata -duree leenjii irraatti hunda'un barumsa, shaakala fi agarsiisaan leenjii kennu.
- Leenjiin dirree irraatti kennamu leenjii leenjisitootaa LL Ethio-SHEP kennameen kan walfakkatuudha. Haata'u malee hojjataan misoomaa kan irratti xiyyeeffachuu qabu midhaan filatama garee isaaniitiin filatamedha.
- Yeroo leenjiin dirree irraatti kennamu, 'Kamishibai' (literally 'paper drama') (jechaan Afaaniin) fayyadamuun leenjii kennu. Kun haala japhanooni seenaa himaanitti kardii Qopheessuun kan umaameedha. Tokkon tokko kaardii fuula lama qaba karaa fuula duraatiin fakkii karaa fuulaa dubaatiin barreeffama qaba. Akka Ethio-SHEP' Kamishibai 'kun akka meeshaa ekisteeshiin qonnaatti itti fayyadamu. Fuula waraqa duraa irraatti kan hammatu suura yoo ta'u duubaa waraqa irratti suura walfakkaatuu fi bubachiisa walfaakkaatuu kan fayyadamuudha. Fayidaa Kamishibai qabu.

① Daasii fayyadamuun salphaa dha

Hojjataan misoomaa salphatti itti fayyadamu

- Qabatani deemuuf ni salphata
- Haala qilleensaatiin manca'uu irraa dhorkituu qabaachuu (yeroon turmaata isaa dheeraa ta'uu)
- Kamishibai kun lastikin kan hampheeffamee waan ta'eef barreeffamootaa kan irraa turmaata ni qaba.

② Qotee bulaan salphumatti bubachuu danda'a.

- Barreeffamaa dheeraa irraa suuraa fi gabatee wwaan adda addaa fayyadama.

8.4. Leenjiif Haala Mijeessuu

8.4.1. Hirmattoota

Qindeesa/haala mijeessa Ogeessa Aanaa fi Hojjataa misoomaa leenjii leenjiistootaa LL Ethio-SHEP fudhatan

Suuparvayizara, Ogeessa kuduraa fi Muduraa Godinaa fi Aanaa.
Leenji'an Bakka bu'aa qotee bulaa garee xiyyeeffanna (WIFBJ)

8.4.2. Sagantaa leenjii dirree irraa

Leenjiin dirree irraa kan kennamuu waqiti midhan biqiluu jalqabutti. Sagantaan kun xiyyeeffannan qophaa'uu qaba, yoommu qopha'u yeroo omishaa qonnan bulaa fi hawasa Naannoo xiyyeeffanna keessa galchuu qaba.

8.4.3. Iddoo leenjii

Haala qabatamaa qotee bulaa garee xiyyeeffannaa iratti hunda'uun yoo miseensa gareetiif mijataa ta'e leenjiin Naannoo FTC tti kennun ni filatama.

Gabatee 16. Samuda sagantaa leenjii dirree irraa

Yeroo leenjii	Bayyinaa leenjii	GHCP&PHHT24	Hubannoo korniyaa fi baajata maatii	Dokimantii dhiyeessuu /Gabaasaa
Hagayyyaa	1 (Akkaa lak-kofsaa Awroophaa)	Xiixaala rakkolee fi yeroo omishaa gaggeessu	Ogeessi koorniyaa aanaa shaakala armaan gadi kana mijeessuu qabuGah- hee omishaa fi irra deebiin omishuu bira gahumma fi qabeenya to'achuu.	Bu'aa xiinxala rakkolee fi yeroo omishaa midhanii fi baajaata
Fulbaana	2 (Akka Lak-kofsaa Awroophaa)	Teknika omishaa adda Garee Xiyyeeffanna irraatti gaggeessu.		Gabaasaa Dirree
Onkololeessa	3 (Akka lak-kofsaa Awroophaa)	Qophii qonna dura gaggeessu Biyyoo addan bafachuu f Madaba biqiltuu qopheessuu, (compostii qopheessuu, Boyyoo qulqulleessuu.		Gabaasaa Dirree Suuraan
Sadaasa	4 (Akka lak-kofsaa Awroophaa)	Iddoo biqiltuu kununsuu, sanyii facaasuu.		Gabaasa Dirree suuraa wajjin
Muddee	5 (Akka lak-kofsaa Awroopjhaa)	Biqiltu iddo biraatti geessuu.fi xaa'oo itti kennu.		Gabaasa Dirree suuraa wajjin
Muuddec-Amajjii	6 (Akka lak-kofsaa Awroophaa)	Xaa'oo itti naquu, fi rammoo fi dhibee adda baasuu.		Gabaasa Dirree suuraa wajjin
Gurandhal-Bitooteessaa	7 (Akkala-koofsaa Awroophaa)	Sassabuu fi sassabbi booddee Qabiinsa yeroo sassabanii fi sassabbii booda. Kunuunsa jallisii miidhan qoorsuu, fi sirreessuu.		Gabaasa Dirree suuraa wajjin

8.5. Samuda tilmaamaa baajaata

Gosa bajata	Bayyinaa guyyaa	Bayyina namaa
Durgoo aanaa	1	1
Baasii bobba'aa aanaa	1	1

Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama

8.6. Haala Qophii Leenjii

- Hojjataa misoomaa fi Ogeessi aanaa kan hojjataan
- Qotee bula garee xiyyeeffannaa ta'e duubbisuun haala raawwii leenjii qabsiisuu.
- Meeshaalee leenjiiif barbaachiisan /barreeffama /yeroo leenjii teekinkaa kennamu gurmeessuu. (ibsa dabala ilaalu 2.8)
- Sa'aatii leenjii samuuda sagantaa ilaaluun qopheessuu (Gabate 16 ilaalu)
- Barbaachiisaa yoo ta'ee guyyaa leenjii fi iddoo leenjii karoora muldhiisu qopheessuu.

8.7. Akkaataa Leenjiin itti kennamu

- Hojjataaan misoomaa fi Ogeessii Aanaa galma gahinsa leenjii kanaatiif samuuda sagantaa leenjiitiin deemuu qabu. (Gabate 16)

Raawwii dabalataa: Leenjiin dirree Maaliif gaggeeffama?

Leenjii dirree irraa beekumsaa fi dandeettii qotee bulaa waan dabaluuf gaggeeffama.

8.8. Kallatti fuula dura.

Ogeessi Naannoo fi Godinaa leenjii dirree irraa duukaa bu'uun horodfuun adeemsa leenjii fi qulqullinna leenjii hubachuu. Ogeessii kuduraa fi muduraa Godinaa fi Naannoo gabaasa yeroon dhiyeessuun barbaachiisa dha.

8.9. Suuraa

Ogeessi yemmuu leenjii omishaa bu'uuraa kamishibai fayyadamee qonnan bulaaf dhiyeenyaatti kennu.

Ogeessi yommu leenjii yeroo omishaa odeeffannoo bu'uuraa midhaan xiyyeeffanna irratti walii qoodan.

Qonnan bulaan yemmuu hojjataa misoomaatiin haalli mija'eef madaba biqiltuu qopheessanii facaasan

Ogeessi yemmuu omishaa miseensa garee waajjiin mirkaneeffatan.

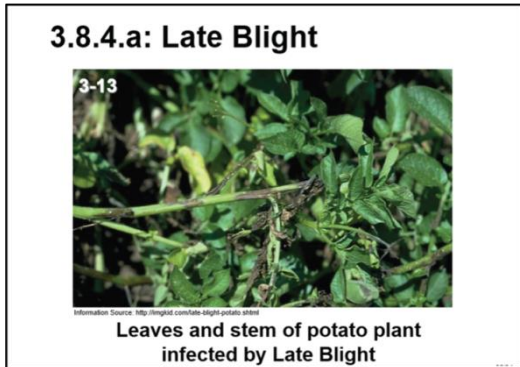
8.10. Samuuda meeshaalee Leenjii

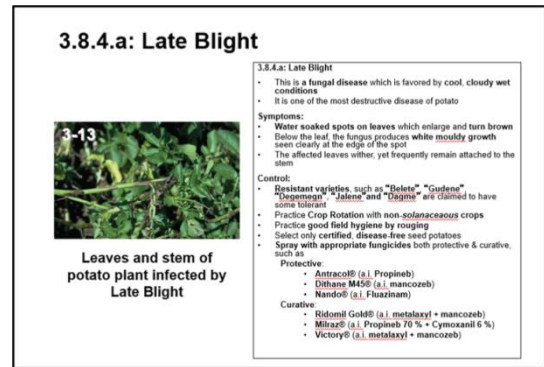
Kan afaan Amaaraa

Kan Afaan oromoo

Karaa fuula draatiin fakii guddaa ibsaa gabaabaa wajjin

Karaa duubaatiin kan ibsuu ibsaa gadi fageenyaa tti kanaafuu hojjataan misoomaa yaadanno tokko malee leenjii kennu ni danda'a.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Yeroo hedduu Abbaan manaa fi haati mana walqixa leenjii shaakallii maasaa/oyiruu irratti hin hirmaatan. Kana irraa kan ka'ee dandettiin ogummaa qabaachuu fi hojiirra olichuu dubartootaa kan dhiiraan walbira qabamee yemmuu ilaalamu gadi aanaa dha. Waan kana ta'eef, leenjii shaakalliin deeggarama maasaa/oyiruu irratti kennamuu irratti abbaan manaa fi haati mana waliin akka hirmaatan sagantaan mijataa itti yaadame qophaa'uu qaba.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Oyiruu koo irra aphid(kishkish) hin jiruu!

“Kanaan dura aphid(kishkish) raafuu irraa kan ka'e raafuu maraa gudisuuf rakachaan turee.

Haala ittiin makaa saamunaa qophessan fi afuufan HM gandaa irraan bare. Saamunaa dhangalaa'a fi barakinaa bitee bishaan waliin make. Itii ansudhaan oyiruu raafuu maraa irratti afuufan jalqabee aphid(kishkish) to'achuuf (itisuuf) jecha. **Amma Oyiruun koo Kishkish raafuu irraa billisaa.** Qotee bultonii birroos kishkish to'achuuf hojii kana jalqabaniruu.

Luba Alemayehu Beyene (Qotee bulaa ganda Bakafitaa, Aanaa Ankeshaa, Godina Awi, Naanoo Amaaraa)

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

9. Tarkaanfii 9: Hubannoo waa'ee koorniyaa Gabbisuu

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

9.1. Seensa

Pirojektiiin Ethio-SHEP dhimma koorniyaa irratti kuduraa fi muduraa akka madda diinagdee fi misoomatti amanee qonnaan bulaa dhuunfaa irratti hojjataa jira. . akka qaama hojii misoomaa Dhimmi koorniyaa dhaabbata “Ethio-Shep” keessatti kessuma misoomni kuduraa fi muduraa madda galii uumuuf dagaagsuu keessatti baay'ee murteessaadha. Wayita tajaajilli dhaabbaticha hojiirra oolutti dhimmi wal qixxummaa koorniyaa xiyyeeffannoo yoo hinarganne, qaamoleen hojii qonnaa raawwatan adeemsa murtii murteessuu isaanii keessatti waliigaluu dhabuu danda'u ykn gareewwan keessaa tokko rakkoo hamma irra gahuu danda'a akkasumas hojiiwwan oomisha ooyiruu qonnaa yeroo dheeraa fudhatan mudachuu danda'u. Tokkoo tokkoo dalagaalee keessatti dhimmi koorniyaa sirnaan yoo walqixxummaan abbaa warraa fi haatti warraa hojii oomisha qonnaa keessatti si'oominaan deeggarsaa fi tumsa barbaachisaa gochuudhaan hojii fi bulchiinsi oomisha qonnaa bu'a qabeessa akka ta'u gochuu danda'u. Jijjiiramni kun ammo maddi galii akka fooyya'u taasisa.

9.2. Kaayyoo

- Waa'ee garaagarummaa 'koorniyaa fi "saalaa" adda baasuudhaan hubachuu
- Ga'ee fi itti gaafatamummaawwan dubartoonii fi dhiironni abbaa warraa/maatii tokko keessatti qaban sirriitti adda baasuudhaan hubachuu.
- Ga'ee fi itti gaafatamuma dubartii fi dhiiri abbaa warraa/maatii tokko keessatti qaban sirriitti adda baasuudhaan hubachuu fi yerroo ga'ee fi itti gaafatamummaa kanneen raawwachuudhaaf hojii irra oolchan.
- Abbaa warraa/maatii tokko keessatti eenyu akka qabeenya to'atu fi itti fayyadamu adda baasuu.
- Akkaataa abbaa warraa/maatii tokko keessatti hojii dubartoota irratti baay'atu hir'isuun danda'amu ilaalchisee karoora baasuu.

9.3. Leenjiiidhaaf haala mijeessuu

9.3.1. Hirmaattoota

- Qindeessaa: Hojjettoonni misooma hundaa ogeessota kuduraa fi muduraa aanaa waliin ta'uun akkasumas ogeessota koorniyaa Godinaa fi aanaa waliin ta'uun qindeessu
- Qopheessitoota (Host): Miseensa garee qonnaan bulootaa xiyyeeffannoo (keessumaa haadha warraa fi abbaa warraa waliin)

9.3.2. Yeroo turtii

Walakkaa guyyaa

Sa'aa	Hojiilee
3:00 - 3:30	Seensa: waa'ee koorniyaa fi saalaa hubachuu
3:30 - 4:15	Tooftaa 1: Gahee fi itti gaafatamummaa
4:15 - 5:00	Tooftaa 2: kalaanadarii hojiiwwan guyyaa guyyaan hojjatamanii
5:00 - 5:45	Tooftaa 3: qabeenyawwan harkaan gahachuu fi to'achuu
5:45 - 6:30	Tooftaa 4: karoora misooma koorniyaa qopheessuu
6:30 - 6:40	Marii/waan barataan irra deebi'anii dhiyeessuu

9.3.3. Bakka leenjii

Bakki marii naannoo mana garee qotee bulaa xiyyeffannoo keessa jiraniitti ta'ee gaaddisa mukaa jalatti, mana barumsaa, waajira gandaa fi wiirtuu leenjii qonnaan bulaa keessatti ta'uu danda'a.

9.4. Saamuda tilmaama baajataa

9.4.1. Saamuda baajataa Hordoffii yeroo yeroof

Qoqqooddi baajataa	Baayina guyyaa	Baayina Hirmaattoota
Durgoo ogeessa Godinaa fi aanaaf	1	TBD**
Gatii geejjibaa fi Boba'aa	1	TBD**
Nyaataa fi dhugatii sasalphaa (refreshment)	1	45
Meeshaalee leenjii (meeshaalee koorniyaa xiinxaluu, Filiip Chaartii, markeerii) Paackeetii tokko	-	-
Barruu yaadannoo fi qalama	1	45

*Kanneen armaan oliitti agarsiifaman fakkii akka yaadaatti mul'atanidha. Kanaaf wayita qabatamaadhaaf agarsiifaman sirreeffamuu qabu.

** TBD: To Be Decided (Yeroo booda murtaa'a)

9.5. Haala workishooppiin ittiin qophaa'uu qabu

- Cheeklistii leenjii koorniyaaf ta'u qopheessuu (Hojiilee qoqqooduu/Sagantaa baasuu)
- Leenjii koorniyaa irratti qotee bultoonni dhiiraa fi dhalaan hundi xiyyeffannoon akka hirmaatan hubachuu qabna.
- Dhiironnii fi dubartoonni waliin leenjicha irratti kan hirmaatan ta'uu isaanii mirkaneessuu.
- Miseensota garee waliin wal qunnamuudhaan guyyaa fi sa'aatii leenjiif mijataa ta'e karoofachuu.
- Manuwaalota leenjii koorniyaa, waraqaa filiip chaartii, sarartoo fi maarkeroota qopheeffachuu.

9.6. Akkaataa itti woorkishoppiin gaggeeffamuu qabaa

Leenjiin kun manuwaalota/dookumentii qajeelfama leenjii hordofuudhaan kennamuu qabaata. (Manuwaalii leenjii koorniyaa 2.9.3 ilaalaa)

Gulantaa 1: Jalqaba marii irratti garaagarummaa saalaa fi koorniyaa hirmaattota garee gaafachuudhaan akka irratti mari'atan taasisaa.

*Marii kana caalaatti gabbisuudhaaf ogeessi koorniyaa miseensonni garee dhimmoota koorniyaa hawaasa isaanii keessatti bal'inaan beekaman akka tarreessan gochuudhaan irratti mariisisuu ni danda'a. Haala mijeessaan dubartoota irraa yaada fudhachuu isaa mirkaneeffadhaa.

- Waa'ee garaagarummaa saalaa fi koorniyaa irratti erga mari'atani booda, haala mijeessaan gara gulantaa lammaffaatti darba.

Gulantaa 2: ga'ee fi itti gaafatamummaa miseensotamaatii, tooftaa xiinxalaa Lakk. 1 fayyadamuu.

Gulantaa 3: tooftaa lakkoofsa 2 fayyadamuudhaan Ga'ee fi itti gaafatamummaa dhiironnii fi dubartoonni maatii tokko keessatti qabaniif yerroo isaan kana raawwachuudhaaf hojii irra oolchan xiinxaluu.

Gulantaa 4: Maatii tokko keessatti eenyu qabeenya akka to'atuu fi bulchu adda baasuudhaaf tooftaa xiinxalaa Lakk. 3

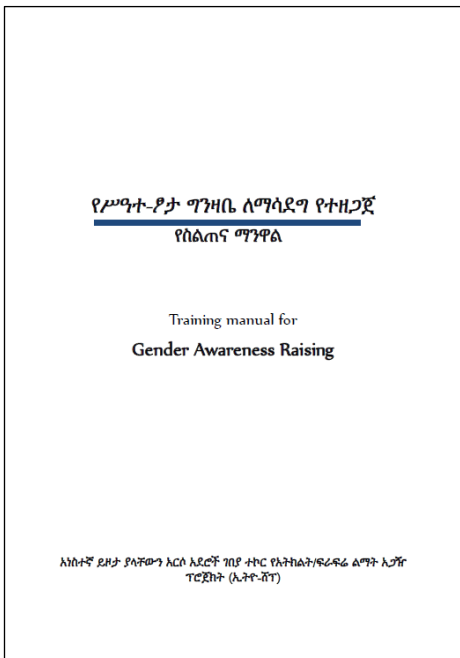
fayyadamuu.

Dhuma leenjii kanaa irratti tokkoo tokkoon abbaa warraa karoora koorniyaa ni baafatu. Kaayyoon karoora kanaa akkaataa itti ba'aa hojii maatii tokko keessatti dubartoota irratti heddumatu hir'isuun danda'amuu fi miseensonni maatii wal tumsuu danda'an irratti hojjachuudha.

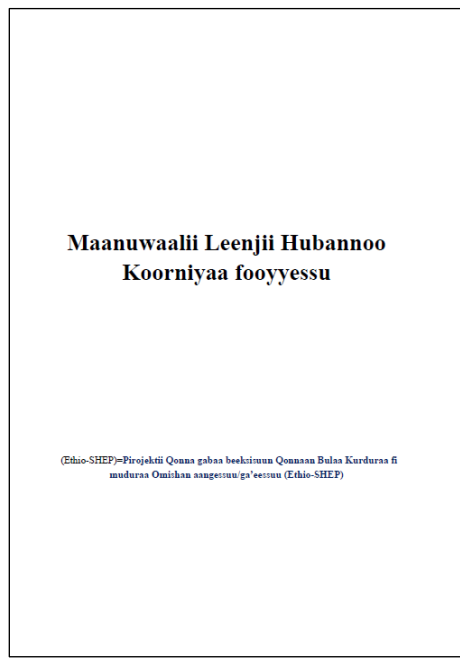
Qajeelfamoota raawwii: qonnaan bulttoonni tokko tokko dhimmoota koorniyaa irratti hubannoo hin qaban.

Qonnaan bultoota tokoo tokko dhimmoota koorniyaa isaan yaadessan qabaachuu fi qabaachuu dhabuu isaanii wayita gaafatu hawaasa isaanii keessa dhimmi/rakkoon koorniyaa akka hin jirre dubbatu. Kaayyoon leenjii kanaas rakkoowwan koorniyaa hawaasa isaanii keessa jiru sirriitti adda baafamanii akka beekamanii fi akkaataa itti rakkoowwan kunneen to'achuu danda'an ilaalchisee hubannaa isaanii gabbisuudha.

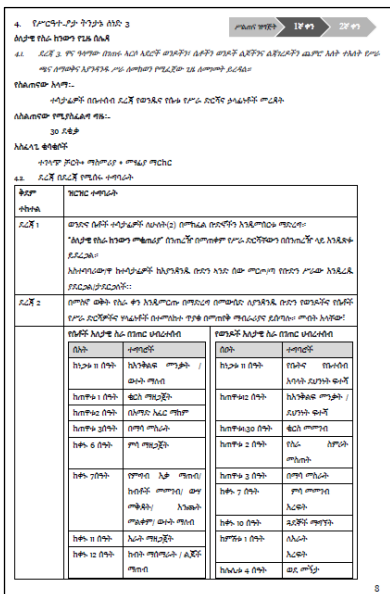
9.7. Samuuda boca maanuwaalii Leenjii Koorniyaa

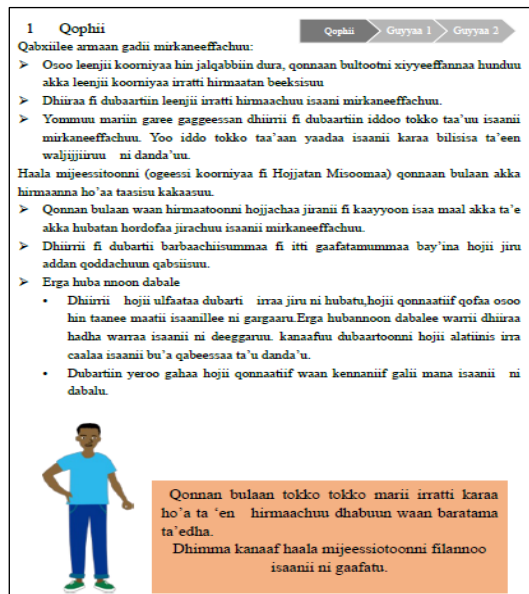
Maanuwaalii Leenjii Afaan Amaraa

Maanuwaali leenjii Afaan Oromoo

Xinxxaala Koorniyaa Afaan Amaara meshaa 3ffaa

Seensa leenjii koorniyaa Afaan oromoo

9.8. Suuraa

Leenjii leenjiistootaa koorniyaa ogeyii anaatiin kennamea jiru

Leenjii koorniyaa Hojjetaa/ogeeyyii anaatiin qotee bultootaaf kenname, Oromiyaa.

Leenjii Ogeeyyii koorniyaatiin qotee bultootaaf kennamee aanaa Jaabii Amaaraa.

Leenjii ogeeyyii anaatiin qotee bultootaaf kennamee, kibba Acheefer, Amaaraa.

Koolamaanii 1. seenaa Abbaa waarraa Qonnan bulaa

Timaatimni kiyyaa gabaaf dhiyaachuuf waan gaheef guyyaa tokko ganama manaa bahee gabaa Timaatimaa qo'achuuf gara gabaa deeme. Yoommu ani gabaa keessaa deemee gabaa qo'adhuu, bittuun /daldalaan mana kiyya dhaqee haati mana tiyyaa Timaatimii akka itti gurgurtu gaafate. Jalqabummarra qabeenya irratti murteessaa aangoo waan hin qabnee fi karoora kiyyas waan hin beekneef eyyamamaa hin taneef.

Qo'annon gabaa ani gaggeesses naaf hin milkoofinne. Sana booda gara manaa deebi'ee waan taatee guyyaa ta'e hadha mana tiyyaf ibse. Timaatimii kiyyaaf gaba waanan dhabeef na jala waan badaa jiruf bayyeen gaddee.

Qonnan bulaa gaafadhu?

- ✓ Haala akkanaa kana dura beekta?
- ✓ Rakkon kun maaliif akka uumame beekta?
- ✓ Rakkoon akkanaa kun yoo uumame akkamitti akka furamu beekta?

Koolamaanii 2. Seenaa Hadha warraa qonnaan bulaa

Abbaa warraa kiyyaa kana naaf ibse, Shunkurtiin bu'aa waan qabuuf, lafa qabnu hunda shunkurtii yaa dhabnu naan jedhee tole jedhe, garuu nan mormee, lafa qabnu hunda miti muraasa dhabu qabnan jedheen. sababiin isaas qonnaan bulaan baay'een shunkurtii dhaabuu akka barbaadan dhagayeen turee. kanaafuu yeroo shunkurtin gahuu gatiin isaa akka gadi bu'uu danda'uun dhagaye. Abbaan warraa kiyyaa na dhagayuu hin dandeenye, waan an jedhe didee shunkurtii lafa qabnuu hundaa dhaabe, dhuma irratti kisaaraa guddaa keessa galle, muuxannoo kanaan booda abbaan warraa kiyya yeroo facaasaan gahee miidhaan akkamii akka facaafinnu na gaafachuu egalee.

Qonnaan bulaa gaafadhu

- ✓ Haalichaa akkanaa kana kanaan duraa beekta?
- ✓ Rakkoon kun maaliif akka uumamee beekta?
- ✓ Rakkoon akkanaa kun yoo uumame akkamitti akka hiikkatuu beekta?

Qabxii Xiyyeffannoo (Tips):

Yeroo hedduu dubaartootni leenjii koorniyaa kennamu irratti hirmaannaa ho'aa hin godhan, yaada isaanii sirnaan hin ibsatan akkasumas muuxannoo isaanii hirmaattotaaf hin qoodan. Waan kana ta'eef, yeroo leenjii yookiin mariin koorniyaa kennamu hirmaannaa dubartoota dhugomsuun akka isaan dhimma koorniyaa irratti yaada isaanii ibsaniif fi hubannoo isaan yaad-rimee "koorniyaa" fi "Saala" irratti qaban daran gab-bisuudhaan rakkoolee koorniyaa wajjin walqabatee jiru karaa itti fuufinsa qabuun sardarkaa maatii fi hawaasaatti akka hir'ataa deemu gochuun barbaachisa dha.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Haadha warraaf abbaa warraa akka bulchiinsa qotinsaatti

"Haadha warraakoo fi anii shaakallii koorniyaa irratti hirmaaneerra, Dhiriif dubartiin mirga wal qixxee akka qaban hubannerra., **Qarshii to'achuu ykn bulchuu kessatiis.**

Shaakallii kanaan duraa, bulchiinsa qonnaa kophaa koon hoogganaa ture. Hatii warraa koo qarshii homaa haarkaan hin tuqxuu ture. Bibila mobaayilaa illee hin qabdu. Kanaafuu, yeroo tokko tokko, galgalessee yemmuun galu, hojetoonii qotinsa Kenya hojetan kafaltidhaaf ana eguu qabuu ture.

Amma garuu ani yoon jiraachuu baadhes, haatii warraa koo kafaltii hojetoata kanffaluu ni ni dandeessi, ani hin jiru tanaan. Bilbila mobayilii ni qabdii, namnii bituu bakka anii hin jirretti yoo dhufee, isheen ana faana dubattee omisha kenya gurguruuf warra bituuf dhufe waliin waliin galtii. Akkaawuntii baankii fi qarshii qusattu kan ofii ishee qabdi.

Wallitii dhufenyii giduu Kenya jiruus garii dha."

Obbo. Abbittii Haajii Wesena (Qotee bulaa Ganda Shaya, Aanaa Lode Hexosa, Godina Arsii, Naanoo Oromiyaa)

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

10. Tarkaanfii 10: Qonnaan bulaa qonnaa bulaa irraa akka baratee kaka'umsaa horatu sagantaa dawwaannaa wal jijjiirraa qopheessuu

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

10.1. Seensaa.

Dawwaannan muxannoo waljijjiirraayaada bu'uuraa kan akka teekinika qonnaa, beekumsaa, muuxannoo gaarii, sammuu ykn ilaalicha jijjiiruu fi hirmaannaa qonna kuduraa fi muduraa sadarkaa maatii karaa salphaa ta'een beekumsaa fi teekinika dawwaannaa irratti ni argatu.

10.2. Kaayyoo

- ✓ Qotee bulaa foyyee qabu irraa hojii qonnaa haaraa fi muxannoo irraa barachuu.
- ✓ Rakkoo yeroo ammaa qonnaan bulaa qunnamaa jiru haala qonnaan bulaan garee xiyyeeffannaa injifatee bira darbe irra barachuu.
- ✓ Sammuu qonnaan bulaa jijjiiruu.

10.3. Muxannoo wal- jijjiirraf haala mijeessu

10.3.1. Hirmaattoota

Qindeessaa/Haala mijeessaa: Naannoo xiyyeeffaanaa Godinaa fi Ogeessaa Aanaa, Naannoo keessummeessu, Godinaa fi Ogeessaa misooma midhanii, kuduraa fi muduraa garee ekisteenshiin. Suparvaayizaara Ogeessaa ol'anna Naannoo.

Naannoo irraa: ogeessaa lama

Godina irraa: Ogeessaa tokko

Ogeessaa Aanaa: Aanaa irraa nama tokko tokko

Ogeessaa Gandaa: hojjataa misoomaa sadii hanga afur ganda irraa.

Qotee bulaa: bakka bu'aa qotee bulaa jahaa (6) garee xiyyeeffaana irraa (korniyaan walqixa ni filatama)

Hubachiisaa: Yoo bay'ate waliigala hirmaatoonni 50 ta'u qaba. baajata fi hamma konkolaataa baachuu danda'u irratti hunda'uu danda'a.

10.3.2. Yeroo Turmata

Guyyaa sadii hanga shanii (3-5)

10.3.3. Iddoo Leenjii

Iddoon filatamunaannoo jiraatan ta'e iddoo muxannoon qonnaan bulaa xiyyeeffannaa irra foyyee qabu irratti ta'u qaba.

Gabatee 17. Sammuda saganta Godina Arsii irra walitti qabame

Guyyaa	Saa'aa	Hojiilee	Hamma qabachuu qabu
Muddee 16ffa	Naannoo 2:00	Qotee bula xiyyeeffana Maqii gahee	Maqii
Muddee 17ffaa	3:00 - 5:30	Qotee bulaan Aanaa Dugdaa Ganda Teepo Choor-kee Timaatimii ni dawwatu	Maqii
	5:30 - 6:30	Aanaa A/Tullu Ganda Edogojola deemuun iddoo raafuu ni dawwatu.	
	6:30 - 6:00	Maqii deebi'uu	
	7:00 - 8:30	Laqaanaa	
	8:30 - 10:30	Qotee bulaan gara Aanaa Booraa Ganda Ellaa Iddoo shinkurtii dawwaachuu	
	10:30 - 11:30	Qotee bulaa xiyyeeffaanna wajjiin mari'achuu	
Muuddee 18ffa	2:30 - 4:30	Gara Adamaa deemuun gabaayaa adamaa qu'achuu	Gara mana galuu
	4:30 - 6:00	Gara Asallaa deebii'uu	

10.4. Samuuda tilmaama baajataa

Gosa Baajataa	Bayyinna Guyyaa	Bayyinna Nama
Riifreeshmentii (Guyyaatti yeroo lama)	3	51
Durgoo Bakka bu'ootaa	4	28
Durgoo Hojjataa Misoomaa	2	16
Durgoo Aanaa	2	6
Durgoo Godinaa	2	2
Durgoo Naannoo	2	2
Kiraa konkoolata	3	1
Konkoolataa Naannootiif Bobba'aa	3	1

Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa'uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama

10.5. Waljijjirraan Muuxannoo Akkamitti akka tasifamu

10.5.1. Osoo muxannoo wal-hin jijjirin dura

- Tokkoffaa Kaayyo muxannoo wal-jijjirraa adda baasuu (Dhimma maal irratti akka mari'atamu). Fakkenyaaf Qotee bulaa Muxannoo bittaa waliigalaa yookaan gurgurtaa, to'annaa ilbiisaa fi dhibee karaa xiyyeeffannaa qabuun akka hubatan godhu.
- Iddoo dawwaannan gaggeeffamutti Qonnan bulaa foyyee qabuu barbaaduun qopheessuun akka sagantaan galma gahu godhuu.
- Sagantaa dawwaannatiif yeroo bayyee mijataa ta'e adda baasuu,
- Namootaa bakka bu'uf eraman fi WIFBJ wajiin mari'achuun qotee bula kaka'umsa argatee namoota filataman dhiiraa fi dubartii walqixa akka ta'an taasisuu.
- WIFBJ gahee isaa beeksisuu namootaa bakka bu'an gahee isaanii akka beekan akka armaan gadi kanatti ni ibsama
- ✓ Qotee bulaa bakka bu'aa duub-deebii qindeessuun WIFBJ keennuu,
- ✓ Qotee bultoonni bakka bu'an yoo xiqqatee waan ijoo sadii agarsiisaaf muldhiisuu qabu, (Midhaan bara baran wal-jala jijjiruu facaasuu, duulaan biqiltuu dhaabuu, dhibee fi ilbiisaa qindoominnan too'achuu, gabaayaa qonnaa) karaa hawasaaf mijata ta'een mijeessu. kun kan muldhiisu qotee bulaan bakka

bu'oonni lafa isaanii hojii omishanii muldhisuutiif kan qopheessaan ta'uu. (ibsaa dabalata 2.10.1)

- Osoo Muuxannoo wal-jijjirraa hin gaggeessin hojjataa misoomaa, ogeessi Aanaa Godinaa dawwaannaa muxannoo duraa foormaatii fayyadamuun gaggeessu qabu. Muuxannoo kanaan qotee bulaan akkamitti akka teekinka omishaa filatamaa ta'e meeshaa tokko malee akka filatu kan irra baratu ta'uu.

Fakkii 17. uunkaa shaakaala Dirree

Qaama offii fayyadamuun safaruu	
Kutaalee qaamaa	Dheerinaa (sm)

10.6. Haalamuuxannoo wal-jijjiruu.

- Godinni, Aanaa fi Hojjataan misoomaa qotee bulaa akka yaadanno, suura, akka qabatan kakaasuu qabana.
- Guyyaa dhumaa irraatti walga'ii waliigalaa gaggeessun barbaachisaadha, yemmuu walga'iin gaggeeffamuu hirmaatoonni yaadaa kaasuu qabu.
 - ✓ Dawwaannaa muuxannoo wal-jijjirraa irra waan arganii fi waan baratan.
 - ✓ Waan gaariin dawwannaa irraa argatan walii qooduu.
 - ✓ Qonnaan bulaa xiyyeeffannaa dawwannaa irraa beekumsaa fi muuxannoo akkamii akka argatan
 - ✓ Garaa garummaan qotee bulaa kan- daawachiisee fi daawatani maal akka ta'e beekuu.

Dawwannaa booda akkamitti duub-deebiin kennamuu qaba,

- Qonnaan bulaan baka bu'aa guyyaa fi sa'aatii duub-deebiin kennamu mur-teessuu.
- Gabaasni bu'aa marii waliigalaa guyyaa guyyaan gaggeeffamaa turee qonnan bulaa bakka bu'aan ni dhiyaata
- Gabaasichi dhiyatu ifa kan ta'ee fi karaa salphaan miseensaaf galuu danda'uun dhiyachuu qaba.
- Qonnan bulaan bakka bu'aa fi hojjataan misomaa suura, yookaan vidiyyoo yeroo waljijjirraa muxannoo gaggeeffamuu fudhatan yemmuu gabaasa dhiyyeessan keessatti muldhisuu qabu.
- Beekumsa Haaraa argame akkamitti gara hojiitti jijjiiramee rakkoo hawwaasaa hiikuu danda'aa irraatti mari'achuu.

Raawwii dabalata: Waljijjirraan muxannoon Maaliif barbaachsee?
 Muxannoo wal-jijjirraa kun qotee bulaan sammuu isaa jijjiiree hojii qonnaa hojjatu kan gabaa irratti xiyyeeffatee akka omiishu taasisa.

10.7. Kallatti fuula dura

- Duub-deebii wal-ga'ii qindeenssuun miseensaa hawasatiif kenuu.
- Godina, Aanaa fi Hojjataan misoomaa karoora gochaa qotee bulaa irra dhaabbatani hordofuun beekumsaa fi muxannoo waan saganta irraa argataniis muldhiisaa deemuu qabuu.

10.8. Suuraa

Konkolaataa keessaatti kaayyoo sagantaa guyyaa guyyaa yommu walii qoodan

Qonnaan bulaa yemmuu omisha timaatimaa dabalata fi bu'a walif ibsan.

Erga dawwaannaa dirree gaggeessanii booda qonnan bulaan hojjataa misoomaatiin deeggaramee yemmuu unka guutan

Qonnaan bulaa yemmuu muxannoo irraa fudhachuu dhaqqan irraa muxannoo jalliisi irraatti mari'atan

Waa'ee omisha aanaan irratti walga'ii waliigalaa yemmuu gaggeessan

Qu'annoo gabaa Maagaalaa Adammaatti yemmuu gaggeeffamu.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Yeroo baay'ee dubartootni dawwaannaa muxannoo waljijjiiruu gaggeeffamu irratti hin hirmaatan. Sababa kanaaf, beekumsaa fi ogummaa walqixa argatanii hojii qonna idilee isaaniiratti qabatama gochuu hin dandeenye. Haaluma kanaan, hanga danda'me abbaan manaa fi haati manaa muuxannoo waljijjiiruu irratti walqixa hirmaatanii beekumsaa fi ogummaa dawwaannaa dirree irraa argatanii akka oyiruu/maasaa isaanii irratti qabatamaan akka raawwatan gochuu barbaachisa. Akka carraa ta'ee abbaa manaa fi haati manaa dirree irratti yoo waliin hin hirmaanne, abbaan dawwaannaa irratti hirmaate waan irraa hubatee fi barate kan deemee hin hirmaanneef qooduu qaba.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Kan Nakakaase Dawwannaa Muxannoo Wal-jijjiiruu dha.

“Muuxannoo waljijjiirraan bay'ee na kakaasee jira.

Qotee bultoonni achitti hojatan haala rakisaa kessatti akka hojjatan hubadheera kan kenyaan yemuu madaalamu iddoon qonna isaanii kan kiraa ture, akkasumas meeshaa bishaan haarkisu (water pump) fayyadamuu qabu kan qarhsii boba'aa gaafatu. Nutii lafa dhuunfaa Kenya irrattii hojjanna, meeshaa bishaan haarkisu (water pump) hin barbaadnu, kanaafuu haalli Kenya baayyee mijataa dha. Haa ta'u malee, haala kanaan, baayyee cimani hojjatuu akkasumas hojimaanni maasii isaani gaarii dha. Ogummaa jijjiirraa midhaani fi walirraa fagegna biqilaa irraa baradheera isaas masii koo irratti hojjadheera.”

Obbo. Shurama A/Garo (Qotee bulaa Ganda Waro Kolobo, Aanaa Dedo, Jimma zone, Naanoo Oromia)

Anii waanta qulquliina qabu oomishuuf baasii gahaa baasuu danda'eera (hin sodadhu)

“Kanaan dura sanyii muduraaf kuduraa gabaa argamee kamiyyuu irraa bitanna ture, garuu dhaabii ykn omishtumaa gaarii hin qabnu ture. Kanaafuu, sanyii lakkofsaan baayee fi gatiin isaa ol ka'e bituuf shakkii qabna ture. Gattin sanyii muduraa fi kuduraa maaliif akka olka'aa ta'e na dhibaa ture.

Amma sababni isaa qulqulina akka ta'e hubadhera. Gara fulduraati sanyii qulqulina isaa fooya'aa ta'e fi kan saamsame ta'ee gareedhaan bitinna. Qulqulinna irrattii hojjachuuf ofiti amanamumaa horadheraa.”

Obboo Elkane Bogal (Qotee bulaa Aanaa Ankesha, Ganda Tulta yerroo muxannoo waljijjiruti.)

Leenjii Gareewwan Xiyyeeffannaa Qonnaan Bulaa

11. Tarkaanfii 11: Guyyaa Dawwaannaa dirree qindeessu

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggeessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

11.1. Seensa

Guyyan dawwaanna dirree qonnaan bulaan xiyyeeffannatiif caarraa karaa saganta jiddu-lixummaatiin miseensa bira wajjiin wa'ee waldaa itti fayyadama bishaanii ollaa isaanii wajjiin akka mar'atan taasisa.

11.2. Kaayyoo

- Bakka bu'aan qonnaan bulaa barumssaa karaa itti fufiinsa qabuun jiddu-lixummaan akka qoodu godhuu.
- Hirmaatoonniqonna gabaa irratti xiyyeeffatuun akkamitti akka hojjataamu ni hubatu.
- Mika'iinna guddinaa isaanii walii qooduun garee biraa keessaatti kaka'umsaa umuu.

11.3. Guyyaa dirree qindeessuu

11.3.1. Hirmaatota

Qindeessaa/Haala mijeesaa: Ogeessaa Aanaa, Hojjataa misoomaa fi Qonnan bula bakka bu'aa

Supervayizaar: Gorsaa teekinkaa Naannoo fi Ogeessaa Godinaa

Hirmaatootaa: Garee WWIFBJ, qotee bula ollaa fi Hojjataa misoomaa

11.3.2. Turmaataa

Guyyaa hundaa guyya walakka guyyaa dirree ta'ee waliigala guyyaa sadii guyyaa dirree rakkolee sadarkaa guddina midhaan garagaraa irratti mari'atamu irraatti hunda'ee ni barbaachiisaa

11.3.3. Iddoo Leenjii

Iddoon kan filatamu iddoo qotee bulootaa bakka bu'oota irraa ta'ee iddoon bayyen ilaalaamuu kan danda'u ta'uu qaba. Haata'u malee addaan fageenyi iddoo iddootti jiru ilaalichaa keessaa galuu qaba.

Gabatee 18. Sammuuda sagantaa

Saa'aa	Hojiilee
2:00 - 2:30	Galmee
2:30 - 2:45	Bakka bu'oanni qotee bulootaa keessummeessanii ergaa бага nagayaan dhufanii
2:45 - 3:00	Seensaa fi sagantaa Guyyaa beeksiisuu
3:00 - 3:50	Dawwaannaa jalqabaa: Cunfaa Odeeffannoo qotee bulaa bakka bu'aa fi hojjataa misoomaa irraa ni dhiyaata, akkasmas milka'inna argamee fi barumsaa walirraa ni fudhatu.

Saa'aa	Hojiilee
4:00 - 4:50	Dawwaanaa 2ffaa
4:50 - 5:30	Hirmaatootaa wajjiin marii waligala waan baratan akkamitti akka hojjiira oclchan irraatti mari'achuu.
5:30 - 6:30	Laqaanaa/Ciree /filannoo /

11.4. Samuudaa tilimaama baajataa

Gosaa baajataa	Bayyinaa guyyaa	Baayyina namaa
Rifreeshmentii (guyyaatti sa'aatii 1)	1	40
Durgoo Hojjataa Misoomaa	1	8
Durgoo Aanaa	1	5
Durgoo Godinaa	1	2
Durgoo Naannoo	1	1
Baasii Geejibaa Hojjataa misoomaatiif	1	8
Biskiletii Aanaa Bobba'a	1	5
Bobba'aa Konkoolataaf	1	1
Bobba'aa Konkoolataa Naannootiif	1	1

Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kanaafuu hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee irratti hundaa' uun sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama

11.5. Akkaataa Guyaa daawwaanna dirree itti Qopha'amu

- Aanaa fi Hojjataan misoomaa iddoo dawwatamuu qabu filuu fi duran dursee iddoo dawwatamu sun ilaaluun mirkaneeffachuu.
- Osoo guyyaa daawwaanaa hin gahin dura Aanaa fi Hojjataan misoomaa waan kanaan duraa baratan yaadachuu fi jijjirama inni qotee bulaa bakka bu'a irraatti fide ilaalu.
- Yoo xiqqaate torbaan lama dura miseensi garee guyya fi iddoo leenjii miseensaa biraa WIFBJ beeksisuu qabu.
- Maayikii harkaa Qopheessuu (yoo waajjira jiraate) fi baatirii qabachuus mirkaneeffachuu.
- Meeshaalee Waan kana beeksisan (banaarii, guyyaa saganta san beeksisaan, fakkii) Godinaa, Waajjira Qonnaa Aanaa fi Hojjataa misomaatiin qopheessuu.

11.6. Guyyaan dawwaanna dirree akkamitti gaggeeffama

- Guyyaa fi iddoo daawwaanaa hawaasaf beeksisuu. Iddoo mana Amantaa fi gabaayaattii maxxansuu.
- Danda'amaa yoo ta'e faddala/warraa jumlaa gurguruu guyya san affeeruun waa'ee fedhii fi gabaayaa mari'achuu.
- Aanaa fi Hojjataan misoomaa marii qonnaan bulaatiif haala mijeessuu irraatti xiyyeeffachuu. Akkasumas taatota ijoo miseensa garee ta'uu yaadachuu.

Raawwii daalata: Maaliif guyyaan dirree gaggeeffama?

Guyyaan dawwaanna diree /Muxaannoo waljijjiraa /Muxannoo gaarii qonnaa babaldhiisuuf kan gar-gaaruu fi sagantaa SHEP kana beeksisuudha.

11.7. Kallatti fuula duraa

- Dawwanna qonnaan bulaa Duukaa bu'uu
- Qonnaan bulaa wajjiin mari'achuu akkaataa inni waan dawwaanna irraa barate hojii irraa olchuuf.

11.8. Suuraa

Ogeessi yemmuu kayyoo fi sagantaa dawwaanna dirree ibsa kennu.

Qonnan bulaan iddoo garagaratti deemaanii dawwaannaa dirree gaggeessuu.

Qonnan bulaa akkamitti akka midhaan kununsuu fi gabaa barbaaduuf.

Qabxii Xiyyeeffannoo (Tips):

Akka muuxannoo irraa hubatamuutti, hirmaannaa dubartoota guyyaa ayyaana qotee bulaa irratti lakkoofsaan gadi aanaa fi hirmaannaa ho'aa gochuu irratti hanqina guddaatu mul'ata. Sababa kanaan, dubartootni beekumsaa fi ogummaa qonnaa barbaachisaa ta'an hin argatan. Haala kana hubachuun, hirmaannaa dubartoota mirkaneessuuf sagantaa ayyaana qonnaan bulaa karaa guutuu ta'een akka hirmaatanii fi marii ho'aa akka godhan dursanii xiyyeeffannoon karoorsuun barbaachisa dha.

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Raggaa ijja kootiin arge

“Guddina oyiruu raafuu maraa fi haala gariin to'atamuu isaatiin dinqisifadherraa. Kan omishaman gabaaf akka ta'e natii himamee ture. Garee koo kessaa, sodaa weerara aphid (kishkish) irraan kan ka'e raafuu maraa hin dhaabnu ture, Amma garuu aphid (kishkish) akkamitii akkaan to'adhu baradhera. Ani garee koof marsaa dhufuuf muxanoo agarsisa kana irraa arganne hojii irra olchuuf kak'umsa guddaa argadheeraa.”

Qotee bulaa Aanaa Awii kan agarsisa oyiruu irrattii hirmaate.

Boqonnaa 3: Hordoffii fi Gamaggama

1. Hordoffii yeroo yeroon

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka'umsa qu'annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu'annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarama kennuu - Waa'ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu'annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

1.1. Seensaa

Hordoffiin hojii yeroo yeroon taasisuun baay'ee barbaachiisaadha. Leenjii ogummaa kenname irraatti hundaa'uun sadarkaa raawwii hoji irraa jiru beekuuf waan nama gargaaruuf, akkasumas karoora gochaa Aanaa fi hojjataa misoomaa hundaan qophaa'een sadarkaa hubannoo qotee bulaa irraa gahee hubachuuf nama gargaara.

1.2. Kaayyoo

- Hojiileen Karoorfaman Akkaataa karoorfameen hojjetamuu isaa daawwachuu, Sadarkaa gandaatti rakkowan qotee bulaa mudatan adda baasuu (Fkn, Yeroo, qabeenyaa fi bu'aa oomishaa) akkasumas rakkoo mudataniif furmaata waaraa kennuuf
- Duub-deebii fi Gabaasaa yeroo hordoffii argatan qaama dhimmi ilaallatuuf kennuu

1.3. Hordoffii yeroo yeroo Qindeessuu

1.3.1. Hirmaattoota

- Qindeessitooni: Hoggantootaa fi Ogeessota aanaa, Bulchitoota gandaa fo Hojjetaa Misooma hundaa
- To'attooni/Supervayizaarri: Hoggantootaa fi ogeessotaa Federaala, Naannoo, fi Godinaalee
- Qopheessottonni (Host): Miseensaa Qonnan bulaa garee xiyyeeffaana.

1.3.2. Turmaata

- Garee xiyyeeffannaa tokkoof guyyaan tokko ga'aa dha.
- Hordoffii fi Gamaggamni yeroo yerootti raawwachuu qaba.
- Deddeebi'isi hordoffii taasifamuu qabu: - Sadarkaa Federaalaatti ji'a sadiitti al-tokko, sadarkaa Naannootti Ji'a lamatti al-tokko, Sadarkaa zoonitti Ji'atti al-tokko, sadarkaa Anaatti torbeetti al-tokko fi Sadarkaa gandaatti Hojjettonni misooma hundaa yeroo hundaa hordoffii fi deeggarsa taasisuu qabu.

1.3.3. Iddoo Hordoffiin itti Taasifamu

Ooyiruu qonnaan bulaa xiyyeeffannaa

1.4. Saamudaa tilmaama baajataa

Gosa Baajataa
Durgoo (Ogeessaa fi Konkolaachisaa Aanaa, Godinaa, Naannoo fi Federaalaaf)*
Kanfaltii Tekinoolojii Digitaalaa Hojjetaa Misooma Hundaaf (Communication fee)*
Kanfaltii Geejjibaa fi Boba'aaf*

*Baayinni guyyaa, Baayinni hirmaattootaa fi Deddeebi'insi hordoffii akkaataa turtii 1.3.2 irratti hundaa'aa

1.5. Hordoffii yeroo yeroo akkamitti qopha'aa

- Federaalli, Naannoo fi Godinni akkaataa karoorri qabameen checklist qopheessuun sagantaa hordoffii mi-jeessuun aanaa beeksisuu.
- Aanaan deemsaa hordooffii yeroo fi baasii ilaalchaa keessa galchuun haala jiru miyeessuun Godina beeksisuu
- Aanaan cheekliistii qopheessee guyyaa fi iddoo qonnaan bula xiyyeeffaana waliin murteessuu.
- Hojata misomaa Qonnan bulaa xiyyeeffaanna wajjin ta'uun sagantaa dirree gaggeessuu.

1.6. Akkamitti Hordooffiin yeroo yeroo gaggeeffama

- Hooggansii fi Ogeessi Aanaa Hojjetaa misooma hundaa waliin ta'uun qotee bulaa xiyyeeffannoo daawwatuu, rakkoo isaan quunname adda baasu akkasumas deeggarsa ogummaa kennu
- Ogeessi aanaa fi hojjetaan misooma hundaa haala miyeessuu dhaan Federaalli, Naannoo fi Godinni garee qotee bulaa xiyyeeffannoo hojii isaanii daawwatu, rakkoo isaan quunname irratti ni mari'atu, kallattii fi yaada furmaataa ogeessa aanaa fi hojjetaa misooma hundaaf ni kennu
- Bu'aa hordoffii isaanii irratti hundaa'uun raawwii/bu'aa qabeessummaa qotee bulaa xiyyeeffannoo sadarkaa gandaatti ni gamaggamu
- Duub-duubee fi gabaasa daawwannaa maasaa fi gamaggama hojii isaanii qama sadarkaan jiru hundaaf ni dhiyeessu

Yaada xiyyeeffannoo: Maaliif Hordooffiin yeroo yeroo gaggeeffama.

Hordoffiin yeroo yeroo taasifamuu jijjiramaa fi sadarkaa hojiin irra jiruu, deeggarsaa teekinikaa qotee bulaa xiyyeeffanna fi hojjata misoomaatiif akka godhamuu nama gargaaraa.

1.7. Kallatti fuula dura

- Ogeessi Aanaa bu'awaan argamaan duukaa bu'uun xinxaalee karoora fi bu'aa bara darbee wajjiin wal-bira qabee ilaalee duub deebii isaa nannoo fi godinaaf qooda akkasumas hojjetaa misooma hundaa fi qotee bulaa xiyyeeffannoof duub- deebiidhaan ni beeksisaa.
- Hordoffii fi gamaggama irraa beekumsii/yaadni/hubannaan argame hojiilee SHEP gara ful-duraatti hojjiirra ooluu qaba

1.8. Suura

Sagalee maasii qonnaan bulaa irraa

Degarsi fi Hordofiin Ogeesaa Barbachisaa dha.

“Ogesoonni fi Hojjettoonni Misoomaa nu deggaru nu to'atu. Gidduu oyiruu koo irrattii dhufanii xaa'oo akkamiin fayadamuu akka qabu fi akkasumas akkamitti biqiltuu kununsuu akkan qabu gorsa naa kennu.”

Luba Birahane Wubet (Qotee bulaa Ganda Yechereqaa, Aanaa Dembecha, Godina Gojam lixaa, Naannoo Amaaraa.

2. Qu’annoo Marsaa dhumaa

Tarkaanfii Arfan	Hojiilee
1. Galmoota qotee bulaa waliin qooddachuu	- Marii hubannoo uumuu gaggeessuu
2. Hubannaa qonnaan bulaa guddisuu	- Ka’umsa qu’annoo hirmaachisaa raawwachuu - Qu’annoo gabaa gaggeessuu
3. Qonnan bulaan ofiin akka murteessu taasisuu	- Midhaan irratti xiyyeeffatamu filachuu - Gumii/Foramii walitti hidhaminsaa gabaa gaggessuu - Sagantaa Omishaa fi baajataa baasuu
4. Dandeetti qonnaan bulaa gabbisuu	- Leenjii maasaa/ooyiruu irratti shaakalliin deeggarame kennuu - Waa’ee dhimma koorniyaa irratti hubannoo gabbisuu - Dawwannaa muuxannoo wal jijjiiruu (akka barbaachisetti) - Ayyaana qonnaan bulaa gaggeessuu
Hordoffii fi gamaggama yeroo yeroon (hirmaannaa qu’annoo dhumaa dabalatee)	

Asi jirra.

2.1. Seensaa

Qu’annoo dhumaa gaggeessuun kan gargaaruuf jijjirama garee xiyyeeffanna odeeffannoo ogummaa oomishaa midhaanii ofitti fudhatanii omishuu danda’an, akkamitti akka gurgurachuu danda’an akkasumas akkaataa itti galii isaanii guddifachuu danda’aniif kan isaan gargaaru dha. Hordoffii kanaan qotee bulaa fi ogeessi ekisteenshiin qonnaa beekumsaa fi dandeettii walii qooduun qawwaa ogummaa uumame irraatti hundaa’uudhaan qotee bulaa xiyyeeffannaa gargaaru.

2.2. Kaayyoo

- Dandeettiin ogummaa qonnaan bulaa oomisha kuduraa fi muduraa irratti osoo hin deeggaramiinii fi erga deeggaramanii ykn qu’annoo duraa fi qu’annoo boodaa wajjin wal bira qabanii madaaluu, haala walitti hidhaminsa gabaa oomishaa waliin qabanii akkasumas galiin qotee bulaa xiyyeeffannoo dabaluu fi dhiisuu adda baasuuf
- Erga deeggarsi ogummaa taasifameefi booda qotee bulaan xiyyeeffannoo hanqina jiruu fi gara fuula duraatti maal gochuu akka qaban hubachiisuuf

2.3. Hordoffii yeroo yeroo fi qu’annoo dhumaa qinnddeessu

2.3.1. Hirmaatootaa

- Qindeessitoota: Ogeessaa aanaa fi Hojjata misooma hundaa
- To’attoota: Ogeessota Federaaalaa, Naannoo fi Godinaati
- Qopheessitoota (Host): Miseensa qotee bulaa garee xiyyeeffanna

2.3.2. Turmaataa

Tokko tokko gareetiif guyyaa tokko

2.3.3. Iddoo Walgahii

Iddoon mana qonnaan bulaa garee xiyyeeffannaa bira ta’e muka jala ykn wiirtuu leenjii qonnaan bulaa keessa ta’u danda’a.

2.4. Saamuda tilmaama baajataa

Saamuda baajataa hordoffii yeroo yerootiif

Gosa Baajataa	Baayina Guyyaa	Baayina namaa
Durgoo (Ogeessa Aanaaf)	1	2
Durgoo (Ogeessa federaaalaa/Naannoo/Godina fi konkolaachisaa isaanii)	1	TBD**

Gosa Baajataa	Baayina Guyyaa	Baayina namaa
Baaii Geejjibaa fi Boba'aa	1	TBD**
Meeshaalee leenjii (filiip chaartii, markarii fi kiliip boordii)	1	1
Meeshaalee leenjii (Foormii piriinti ta'uu fi qalama)	1	45

* Kan armaan olii kun Fakeenyaaf kan kaayame dha. Hojiilee qabatamaa keessa yoo galame haala qabatamaa Aanaalee fi haala yeroo irratti hundaa'uudhaan sirreeffamoota tokko tokko taasisuun ni danda'ama

**TBD: To Be Decided (Booda irratti murtaa'a)

2.5. Akkamitti Qu'aannon dhumaa gaggeeffama

- Ogeessi aanaa, Hojjatan misoomaa fi qotee bulaa xiyyeeffaanna wajiin mari'achuun guyyaa fi iddoo mi-jeessuu.
- Hojjatan misoomaa fi ogeessi aanaa sagantaa dawwaanna dirree qonaan bulee xiyyeeffannaf mijeessuu.
- Ogeessi aanaa fi hojjetaan misooma hundaa foormaatii qu'annoon dhumaa ittiin taasifamu qopheessu

2.6. Akkamitti qu'aannan dhuma gaggeeffama

Qu'aanna dhuma

- Qu'aannan dhuma kan gaggeeffamu akka hojii qaamaa hordoffii yeroo yerootti fudhatama.
- Ogeessi aanaa fi hojjetaan misooma hundaa foormaatii qu'annoo dhuma qopheessuun qotee bulaa xiyyeeffannoo dhaaf dubbisuudhaan ibsa irratti kennuuf
- Guyyaa mijataa ta'e murteessuun qu'annoo dhuma gaggeessu (adeemsaa fuulaa 28 sadarkaa 2 hirmaannaa qu'annoo ka'umsaa)

Raawwii dabalata Maaliif qu'annon dhuma gaggeeffama.

Qu'annon dhuma Hojjata misoomaatii fi Aanaa jijjjirama qonnan bulaa garee xiyyeeffanna Beekumsaa, dandeettii fi galii agrsiisee akka hubatan kan taasisuu ta'u.

Dabalataniisv qotee bulaan haala darebee fi ammaa keessaa jiru akka hubatuu kan taasisuu ta'u

2.7. Kallatti fuula dura

Ogeessii Godinaa fi aanaa waliin ta'uun xiinxala ragaa gaggeessuun bu'aa qu'annoo dhuma qu'annoo jalqabaa waliin walmadaalchisuun garee Hoggansaa godinaaf qoodu akkasumaas qotee bulaa fi hojjata misoomaa hundaa tiif duub-deebii kennu.

2.8. Footoogiraafii

Qu'annoo dhuma gaggeessu

Tarree Ibsaa dabalata

Dokmantin kun marti websitii JICA (URL) kan irra bu'e (download) ta'e.
<https://www.jica.go.jp/project/english/ethiopia/010/materials/index.html>

Boqonnaa 2: Tooftaa Raawwii Ethio-SHEP

2-1. Qophii

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
Tarkaanfii Jalqaba duraa 1. Marii/Walgahii hubannoo uumuu fi Baniinsaa sirna Piroposaalaa		
1.1.1	Kaayyoo hojii jalqabsiisuu Ethio-SHEP WS	Dhiyeessuu
1.1.2	Gahee fi itti gafatamummaa CPS fi pirojakitii	Dhiyeessu
1.1.3	Gabaasaa Hojii Ethio-SHEP	Dhiyeessuu
1.1.3.1	Ibsaa toftaa poropsala	dhiyeessuu
1.1.3.2	dhiyeessaan kan dubbisaaniidha	Dhiyeessu.
1.1.3.3	Uunkaa barreeffama leenjii	Barreeffama Leenjii
1.1.4	Ulaagaa filannoo	Dhiyeessuu
1.1.5.	Xiyyeeffanna irraatti ewaan xiqqqoo sammuu namaa kaksuu hojjachuu.	Dhiyeessuu
Tarkaanfii jalqaba duraa 2. Aanaalee filachuu		
1.2.1.	Shee gamaggama dirree	Barreeffama
Tarkaanfii jalqaba duraa 3: Walgahii Leenjii leenjistoota SHEP (ToT)		
1.3.1	Seensaa Ethio-SHEP	Dhiyeessu
1.3.2	Koorniyaa maaliif Koorniyaa	Dhiyeessu
1.3.3	Xiinaalaa Koorniyaa	Dhiyeessu
1.3.4	Walga'ii hojii jalqabsiisuu keenuu	Dhiyeessu
1.3.5	Qu'aannoo Bu'uuraa	Dhiyeessu
1.3.6	Qu'aannoo Gabaa, Midhaan filuufi karoora raawwii qopheessu	Dhiyeessu
1.3.7	Fooramii walitti hidhasminsaa Gabaa	Dhiyeessu
1.3.8	Gahee fi itti gafatamummaa	Dhiyeessu
1.3.9	Ulaagaa filannoo	Dhiyeessu
1.3.10.1	Ka'umsaa fi Dhummaa G24	Foormaatii
1.3.10.2	Formaatii filannoo midhaanii	Uunkaa
1.3.11.1	Shiittii miidhaan ittiin filatamu	Uunkaa
1.3.12.1	Formmaatii qu'aannoo Gabaa	Uunkaa
1.3.12.2	Fakeenyaa Qu'aannoo Gabaa	Uunkaa
Tarkaanfii jalqaba duraa 4: Filannaa Garee xiyyeeffannaa Qonnaan bulaa		
1.4.1.	Ulaagaa filannoo Garee	Uunkaa

2-2 Leenjii Garee Qonnaan bulaa Xiyyeeffannaa

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
Tarkaanfii 1: Walgahii baniinsaa filannaa bakka bu'aa garee qonnaan bulaa Xiyyeeffanna Waldaa Fayyadamtoota Bishaanii		
Tarkaanfii 2: Qo'annoo Ka'umsaa Hirmaannaan		
2.2.1	Ka'umsaa fi dhumaa G24	Uunkaa
2.2.2	Ka'umsaa fi dhumaa CPfIA	Uuunkaa
Tarkaanfii 3: Qo'annoo Gabaa		
2.3.1	Formaatii Qu'aannoo Gabaa	Uunkaa
2.3.2	Fakeenyaa Qu'aannoo Gabaa	Uunkaa
2.3.3	Uunkaa qu'aannoo Gabaa Excel	Uunkaa
Tarkaanfii 4: Midhaan filatame		
2.4.1	Sheet formaatii filanno miidhanii	Uunkaa

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
2.4.2	Fakeenyaa sheet filannoo m midhanii	Uunkaa
2.4.3	Sheet formaati filannoo miodhaanii excel	Uunkaa
Tarkaanfii 5: Fooramii walitti Hidhamiinsaa Gabaa		
2.5.1	Haala waliigala formaii projaketii Ethio-SHEP	Dhiyeessu
Tarkaanfii 6: Ethio-SHEP Leenjii Teekinkaa Leenjifitootaa LL		
2.6.1	Kayyoo Leenjii	Dhiyeessu
2.6.2	Seensaa	Dhiyeessu
2.6.3	GHCP fi PHHT24	Dhiyeessu
2.6.4	Bookashi qopheess	Dhiyeessu
2.6.5	To'annoo hawwanisaa fi duukkubaa	Dhiyeessu
2.6.6	Lakkofsaa yeroo miidhanii	Dhiyeessu
2.6.7	Karooora raawwii qopheessu	Dhiyeessu
Tarkaanfii 7: Sadarkaa Xiinxalaa rakkoo yeroo omishaa midhaani fi baajataa		
2.7.1	Ingiliffaan lakkofsaa yeroo miidhanii gaggeessu	Uunkaa
2.7.2	Amaarriffan lakoofsaa yeroo miidhanii gaggeessu	Uunkaa
2.7.3	Orommiiffaan lakkofsa yeroo midhaani gaggeessu	Uunkaa
Tarkaanfii 8: Leenjii dirree irraa		
2.8.1	Meeshaa Leenjii Afaan Ingiliffaa fi kamishibai	PDF
2.8.2	Meeshaa leenjii Afaan amaaraa fi Kamishibai_	PDF
2.8.3	Meeshaa leenjii Afaan oromoo fi Kamishibai	PDF
2.8.4	Hirtaa Afaan Ingiliffaa	PDF
2.8.5	Hirtaa Afaan Amaraa	PDF
2.8.6	Hirtaa Afaan Oromoo	PDF
Tarkaanfii 9: Hubannoo waa'ee koorniyaa Gabbisuu		
2.9.1	Maanuwaalii Leenjii koorniyaa Afaan Ingiliffaa	PDF
2.9.2	Maanuwaalii Leenjii koorniyaa Afaan Amaraa	PDF
2.9.3	Maanuwaalii Leenjii koorniyaa Afaan Oromoo	PDF
Tarkaanfii 10: Qonnaan bulaa qonnaa bulaa irraa akka baratee kaka'umsaa horatu sagantaa dawwaannaa wal jijjirraa qopheessuu		
2.10.1	Dawwaanna duraa fi boodaa Qindeessuu.	Uunkaa
2.10.2	Check sheet fi safartuu qaamaa	Uunkaa
2.10.3	Sammuuda sagantaa fi Bajataa	Uunkaa

Boqqoonnaa 3: Hordoffii fi gamaggamaa

1. Hordoffii yeroo yeroon

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
3.1.1	Formaatii Gabaasaa	Uunkaa
3.1.2	Fakeenyaa formaatii Gabaasaa	Uunkaa
3.1.3	Sammuuda Gabaasaa dhiyaatee	Uunkaa

2. Qu'annoo Marsaa dhumaa

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
3.2	Formaatii qu'annoo dhumaa	Uunkaa

3. Battallee "Itiyoo-SHEP"

Baayinaa ibsaa Dabalata	Maqaa dokimantii	Gosaa
3.3	Battallee "Itiyoo-SHEP"	Uunkaa

